

Orosházi HARANGSZÓ

XIV. évfolyam 2. szám · 2007 pünkösdje

Örökké pünkösöd

Kedves Olvasó!

Tudom, ismert szokás, hogy bármely újság első oldalán található írást (népszerűtlen nevén: vezércikk) automatikusan, szinte teljes figyelem nélkül átugrunk. Talán a címre vetünk egy pillantást, de a címet átugorhatatlan kerítésnek tekintjük, és elmegyünk mellette!

Kedves Olvasó!

Nagyon szeretném, ha most – ennél a nem vezércikknél – nem ez történe! Vagy legalább az átlapozás után visszatérne az Olvasó megtisztelő figyelme az első oldalra. Mit is takar ez a cím: „Örökké pünkösöd”?

Kedves Olvasó!

A megfáradt hitről, a megfáradt és megfogyatkozott gyülekezetéről van szó! S a fáradtság oka egyszerű: kicsoszogtunk a pünkösd életéből! Ritkítottuk az igei alkalmak látogatását. Nem készülünk komolyan az Úrvacsora szentségének ünneplésére, elhalványult, hogy megvagyunk kereszttel. Alig (vagy sohasse?) vesszük kezünkbe a Szentírást! Megfeledkeztünk a presbiteri eskünkről. A képviselő-testületi szolgálatunkról, egyetemes papságunkról, és abban a téves hitben élünk, hogy minden rendben van velünk!

Kedves Olvasó!

Kérem, még ne tessék abbahagyni az olvasást, mert nem korholás ez, hanem a Szentlélektől indított felkiáltás, menteni, ébreszteni akaró kiáltás! Vissza kell térni a hitélet forrásához! Arra indított a Lélek, hogy ezekkel a sorokkal bárkit megszólítsak, ösztönözzek az ébredésre!

Kedves Olvasó!

Vegyük kezünkbe a Szentírást, és lapozzuk fel a legfontosabb üdvtörténeti állomásokat. Az „örök pünkösöd” Szentlelke ragyog mindenütt! Karácsonykor is: elhomályosítottuk ezt a tényt a gyerme-

teg betlehemezéssel. Mert ha nem tudjuk, miről is szól a betlehemes, akkor bornírt megnyilvánulások szülehetnek. Valahol egy kisváros önkormányzata évről évre kirakja városának főterére a betlehemes kellékeit. Folyamatosan szól a gépies, karácsonyinak hangzó énekek sora. Egy anyuka, apuka, kisgyerekekkel álltak a látvány mellett. A kisgyerek „Mi ez?” kérdésére az apuka jól hallhatóan felelte: „Mit tudomén, valamigyerek született!”. A gyermek tovább faggatta apját: „De miért van ez itt?” „Mit tudom én, hát ez olyan díszféle” – volt a kretén válasz.

Kedves Olvasó!

Karácsonykor is főszerepe van a Szentléleknek, a karácsony is pünkösd életéről, s aki abban benne van, tudja, hogy mi a karácsony, aki abból kirekesztette magát, zöltségeket gondol, és még zöldebbeket beszél. Két bibliai könyvben olvassuk a karácsonyi történetet, Máténál és Lukácsnál. Máté evangélista József – a nevelőapja – zavarát oldja fel egy csodálatos angyali üzenettel: „József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát, mert ami benne fogant, az a SZENTLÉLEKTŐL van.” (Mt 1,20) Hasonlóképpen az édesanya, Mária is ezt a felvilágosítást kapja Lukács evangéliuma szerint, amikor az Úr hírnöke közli vele a jó hírt, hogy „fiút szülsz” (1,31k): „Mária megkérdezte az angyalt: Hogyan lehetséges ez, mikor én férfit nem ismerek? Az angyal így válaszolt: A SZENTLÉLEK száll reád!” Az Úr Jézus Krisztus születésének titka: a Szentlélek! De még Keresztelő János szülei is „megtelve Szentlélekkel” szólnak, vagy éppen énekelnek! Ezért hangsúlyozom: örökké pünkösöd!

Kedves Olvasó!

A keresztre indul Jézus, az Isten Fia, megígéri megszeppent tanítványainak: „Nem hagylok titeket árván”, mert eljön „az igazság Lelke”, „a Vigasztaló (Pártfo-

gó) pedig a Szentlélek, Ő tanít majd meg titeket mindenre, és eszetekbe juttat mindent, amit én mondtam nektek!” (Jn 14,12kk). Ugyancsak a kereszttel felé tartó Jézus beszél a Szentlélek művéről: „Amikor eljön Ő, az igazság Lelke, elvezet titeket a teljes igazságra”, „s Ő engem fog dicsőíteni” (Jn 16,12kk). Ezért hangsúlyozom: örökké pünkösöd!

Kedves Olvasó!

Lehetne kérdés: mi mit tegyünk? Tehetünk-e mi valamit? S a válasz egyszerű: minimum annyit feltétlenül tennünk kell, mint Jézus legelső – éppen halálfélelmükben – bujkáló tanítványai! „Mindnyájan együtt voltak ugyanazon a helyen”, és így jött el az életükbe a Szentlélek! (Ap Csel 2,1kk). Ott voltak és együtt voltak! Nem széledtek szét, nem hagyták el egymást: és egyszer csak „hirtelen” történt minden.

Kedves Olvasó!

Semmit nem írhatunk elő a Szentlélek Istennek, mert a „szél arra fúj, amerre akar... így van mindenki, aki a Lélektől született.” (Jn 3,8k). A Szentlélek kiáradása Isten, a mennyei Atya kizárólagos titka Jézus Krisztus által! De valamit mégis illelne tudni!

Kedves Olvasó!

Nekünk „csak” annyi a feladatunk, hogy az első tanítványokhoz hasonlóan legyünk együtt gyakran „ugyanazon a helyen”, a templomban, az igei alkalmakon, hogy önmagunknak megadhassuk azt az esélyt, hogy „hirtelen” egyszer csak „megtelve Szentlélekkel” szerteoszlik belőlünk minden kétely, elszomorító hitbéli felületesség, kongó léleküresség, halálos lelki bénultság, s egyszer csak átéljük a hitélet örök pünkösd csodáját. Örökké Pünkösöd Jézus Krisztus által és vele!

Miért?

A bibliaórát rendszeresen látogató kis közösség szeretetteljes, bátorító kéressel és felhívással fordul a gyülekezetekhez.

Pál apostol a Rómabeliekhez írt levél 10. fejezetében írja: „*Aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözülni. De hogyan hívják segítségül azt, akiben nem hisznek? Hogyan is higgyenek abban, akit nem hallottak? Hogyan halljanak igehirdető nélkül? És hogyan hirdessék, ha nem küldettek el? Így van megírva: »Milyen kedves azoknak a jövetele, akik a jót hirdetik!« Csakhogy nem mindenki engedelmességet az evangéliumnak, ahogyan Ézsaiás mondja: »Uram, ki hitt a mi beszédünknek?« A hit tehát hallásból van, a hallás pedig a Krisztus beszéde által.*”

Most elsősorban azokhoz szólunk, akik hétről hétre ott vannak az istentiszteleten, a városban élnek, nem betegek, járni tudnak, és minden vasárnap hallják a jövő hét alkalmait a hirdetésben. Ott, ugye, elhangzik, hogy a hét alkalmi a megszokott rend szerint lesznek: szerdán 18.00 órakor bibliaóra. Nagyon jó dolog részt venni a vasárnapi istentiszteleten, hallgatni az igehirdetést, de a hitben mindig lehet továbblépni, növekedni a kegyelemben azért, hogy a Bibliából egyre mélyebben megismerhetjük Istent, az Ő Fiát, Jézus Krisztust, valamint a mi segítségünket és önmagunkat. Erre a növekedésre, erősödére kiváló alkalom a fent említett bibliaórai közösség.

Jézus mondja: „*én vagyok az Élet*”. Sok drága kincs, eddig még meg nem ismert összefüggés van a Bibliában, ez a könyv maga az Élet. „*Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek Téged, az egyedül igaz Istent, és akit elküldtél, a Jézus Krisztust.*” – imádkozza Jézus a főpapi imában. Tehát keresnünk kell Őt, meg kell ismernünk Őt személyesen, találkozni kell Vele! Miért van az, hogy ekkora gyülekezetből ez a lehetőség csak oly keveseket érdekel? Miért mindössze 7-8 ember ül le hetenként a bibliaóra közösségében az Ige mellé? Ilyen gazdagok vagyunk, hogy visszautasítjuk, figyelmen kívül hagyjuk, akarni sem akarjuk megismerni a legdrágábbat, amit ebben az életben kaphatunk? A megtérés, az újjászületés, az örök élet ennyire nem fontos? Miért vagyunk lenyugodva és megnyugodva olyan nagyon? Ennyire készen és teljes nyugalomban vagyunk azt illetően, ha szólítanak, tudjuk hova megyünk; ennyire nyugodtan készülődünk az Úr ítélszéke előtt való megállásra?

Azt gondoljuk, hogy sokunkra, mindenkire ráfér, hogy a hitélete a Biblia ta-

nulmányozása által mélyüljön, hite erősödjön. A világ egyre sötétebb lesz, a viharfelhők erőteljesen gyülekeznek az ég alján. Vegyük észre a figyelmeztető jeleket, és mindenki mentse az életét! Bármilyen, a világban fenyegető katasztrófa ellen mindent megtennénk, hogy megmentsük az életünket, a lelkünkért a legkevesebbet és a legegyszerűbbet sem tesszük meg?

Drága Testvérek! Valaki egyszer azt mondta, hogy – és úgy lehet a legszemléletesebben megfogalmazni –, az evangelizáció azt jelenti, amikor egyik koldus megmutatja a másiknak, hogy hol lehet megnyerést kapni! Így szeretnénk, ezzel a lelkülettel, mi magunk is – mint éhező, rászoruló koldusok – hívogatni arra a helyre, a Biblia mellé, ahol kaphatunk „élő kenyeret”, napi táplálékot, ahol erőt, felüdülést, hitet, az örök élet reménységét és az örök élet bizonyosságát kínálja nekünk a mi urunk, Jézus Krisztus.

„*A Krisztusnak beszéde lakozzék ti bennetek gazdagon, minden bölcsességben, tanítván és intvén egymást zsoltárokkal, dicsérettekkel, lelki énekekkel, hálaival zengedezvén a ti szívetekben az Úrnak. És mindent, amit csak cselekesztek szóval vagy tettel, mindent az Úr Jézusnak nevében cselekedjétek, hálaát adván az Istennek és Atyának Ő általa.*” [Kol 3,16–17].

Szeretnénk mindenkit bátorítani, aki már hallotta a hívást a bibliaórára máskor is, akinek a fejében már megfordult, hogy el kellene menni megnézni mi van ott, aki keres, aki vágyik valami többre annál, ami a hitéletében jelenleg van, egyszerűen mindenkit kérünk, jöjjön! Ne tartsa vissza semmi, az sem, hogy ott meg lehet szólalni, lehet kérdezni, lehet véleményt mondani, lehet hangosan imádkozni. Lehet. De nem kötelező, nem kényszer; csendben is végig lehet hallgatni, ezért ne érezze magát senki kényelmetlenül! Csak jöjj, drága testvérem, és azon igyekezz, hogy megmentsd az életedet az elmúlhatatlan élet számára. Nagyon olcsó dolog lenne gyarló emberi húzódkodásért, nemtörődőségért hagyni elveszni az üdvösség drága kincsét. Jöjj, az Úr Jézus mindenkit hív, vár, még most elfogad minden megtérő bűnöst, és talán most van elkészítve számodra az Úr Jézussal való személyes találkozás! Ne gondolkodj, ne mérlegelj, szakítsd ki az időből azt a heti egy órahosszát, csak nem olyan nagy ár az örök életért cserébe! A Szerdai Biblia-órások Közössége nevében:

HAJDÚ MÁRIA

MINDEN SZERDÁN

18.00 órai kezdettel van a bibliaóra a gyülekezeti teremben!

Mi akar ez lenni?

Mi akar ez lenni? – jól ismert kérdés egy nagy sokaság szájából, akik szemtanúi lehettek az első pünkösd csodájának. (ApCsel 2,12)

„*Mi akar ez lenni?*” – hangozhat a kérdés részünkről, mai, 21. századi tanítványok szájából is, amikor pünkösd ünnepére készülve a Szentírás idevonatkozó részeit olvassuk. Persze, tudjuk jól a választ, hogy pünkösd a Szentlélek kiáradásáról, az Egyház megszületéséről szól. De valóban tudjuk a választ ott legbelül, szívünk mélyén is: „*Mi akar ez lenni?*”

„*Amikor pedig eljött a pünkösd napja, és mindnyájan együtt voltak ugyanazon a helyen, hirtelen hatalmas szélrohamhoz hasonló zúgás támadt az égből, amely betöltötte az egész házat, ahol ültek. Majd valami lángnyelvek jelentek meg előttük, amelyek szétoszlottak, és leszálltak mindegyikükre.*” [ApCsel 2,1–3]

Kedves Testvérek!

Gondoljunk csak bele, hogy micsoda vezető hír lehetne mindebből a médiumokban, ha most is ilyen jelenségek kíséretében érkezne el hozzánk 2007 pünkösdje! Mit mondanánk mi, mai tanítványok a „nagy sokaságnak”, ha tőlünk is

megkérdeznék pünkösd kapcsán: „*Mi akar ez lenni?*”

Valóban ez lenne a legmegragadhatóbb ebben a történetben a különös, mármár számunkra is „legendás” elemekkel megjelenő Szentlélek? Mert bizony, valljuk be őszintén, hogy nekünk is „mesének” tűnik a pünködsi történet csodája, amely felett fásultan és közömbösen térrünk napirendre. Nyilvánvaló, hogy szenzációt hajhászó világunkban a „sokaságot” a látványos csoda érdekelné leginkább, egy „ilyen” pünkösdre mindenki felkapná a fejét.

Mit mondjunk mégis: „*Mi akar ez lenni?*”

Pünkösd igazi csodája nem a zúgó szélroham, a lángnyelvek, hanem az „egy akarat” Isten és ember, ember és ember között, egy csodálatos harmónia. Miért csoda ez számunkra? Mert nap mint nap átéljük, hogy az emberi akarás kevés. Tudjuk jól, hogy az Isten akaratával meg egyező harmónia nem hullik ölünkbe az égből, zúgó szél kíséretében. Szükség van Isten Szent Lelkének munkájára, mert ahol a mi erőnk véget ér, ott kezdődnek az Ő csodái.

A Szentlélek gyümölcse a Krisztus-hit

Igehirdetés a finn testvérgyülekezetben, Tampere–Härmäläben

Az a kedves megtiszteltetés ért, hogy 2007. május 27-én, pünkösöd vasárnapján a finn testvérgyülekezetben hirdethetem Isten szent ígését. A fordítás miatt előbb el kellett készíteni az igehirdetés szövegét, így az Orosházi Harangszó olvasójának is szeretettel ajánlom a figyelmeibe.

„A Lélek gyümölcse pedig: szeretet, öröm, békesség, türelem, szívésség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás. Az ilyenek ellen nincs törvény.”
[Gal 5,22–23]

Ünnepelő Gyülekezet, Testvéreim a Jézus Krisztusban!

Meghatódva állok a testvér-gyülekezeti szószeiken! Éppen pünkösöd napján, amikor hálatelt szívvel ünnepelek!

Először: arra emlékezünk, ahogy az Apostolok Cselekedetei 2. fejezete szerint ismerjük az első pünkösöd történetét. Jó újra és újra elolvasni azt az „első” történetet. A tanítványok már 50 napja szorongásban, félelemben éltek. Igaz, átélhették a Feltámadott jelenlétét is, jövetelét 40 napon keresztül. De a nagypéntek borzalma és a feltámadás döbbenete nagyon nagy feszültségeket teremtett a lelkükben. S a 40. nap is riadalom: most akkor egyedül? Mit tegyünk? Végül a mennybemenetel után még 10 nap, s ez alatt nem történt semmi, csak várakoztak a zárt ajtók mögött. Az emberi indulat kevés. Mit mondjanak? Mondjanak egyáltalán valamit?

Tanácsstalanság, riadalom, szorongás, félelem. S hirtelen nagy meglepetés: sebe-

sen zúgó szél és a tüzes lángnyelvek. A megfoghatatlan valóság csodálatos jelképei. Sem szél, sem tűz meg nem fogható, de hatásukban nincs hozzájuk fogható! Szél járja át a fáradt lelkeket, lángnyelvek oldják fel a lebénult emberi nyelveket, és megkezdődik a Krisztus-történet továbbterjedése. Nevezhetjük egyháztörténetnek is, de csak féligazságot, sőt félreérthető igazságot mondanánk vele és általa: mert ott és akkor a Krisztus-történet indult világtörténelmi útjára. Hogy eljusson Finnországba, Tampere–Härmäläbe / Magyarországra, most a távoli Orosházára, ahol szintén együtt vannak Krisztus tanítványai az orosházi műemléktemplomban. Emlékeznek, énekelnek, imádkoznak.

Másodszor: nemcsak emlékezünk, hanem hálát is adunk! S a hálaadás tartalma részben az, hogy együtt vagyunk. Mert nem egyszerűen emberi döntések, akaratok miatt mondjuk ki, hogy „hiszek Krisztusban”, hanem a Szentlélek Istennek köszönhetően! *„Senki sem mondhatja: »Jézus Úr«, csakis a Szentlélek által.”* [1Kor 12,3b]. Tehát egyszerű a logika: Ha Úrnak mondom Jézust, akkor itt (vagy bárhol) vagyok a templomban! S ha itt (vagy bárhol) vagyok a templomban, akkor azt a Szentléleknek köszönhetem! Még ha lát szöveg véletlenül vagyok is itt, vagy bárhol. Mert a „véletlen” csak a Szentlélek álarc – fogalmazta meg az egyik nagy magyar író. Nemcsak emlékezünk, hanem hálát is adunk, hogy mégis (most vagy máskor) itt (vagy bárhol) vagyunk!

Harmadszor: áldásért könyörgünk, hogy ne csak jelen legyünk, hanem ben-

nünk is, velünk is történjen meg a pünkösdi csoda! Éreztük már nem egyszer emberlétünk lehetetlenségeit: gond, szorongás, baj, bánat, árvaság, elesettség, kilátástalanság, feszültség, álmatlanság, üresség, céltalanság, kallódás, értelmetlenség – mit mondjunk még? S a pünkösdi csoda: a Krisztusba vetett hit. Meglátása a Golgotai Keresztnek! A Megváltás értelmének! S mindezekben és által az Isten szeretetének átélése a döntő csoda! Mert a pünkösdi történet, hogy a Szentléleknek a műve, hogy a mi kicsinyes, földhöz kötött emberi lelkünkbe költözik az Isten „szeretete, öröme, békessége, türelme, szívéssége, jósága, hűsége!” Ez a pünkösdi csoda: a Lélek gyümölcse a Krisztus-hit, és ennek – mint a finom narancsnak – gerezdjei a szeretet, öröm, békesség, türelem, szívésség, jóság. Miénk lehet – pünkösdi csodaként – az isteni szeretet, a krisztusi béke, a hívő szívésség, a személyi jóság és az angyalai türelem!

Negyedszer: ha ez tölti meg a lelkünket, a Szentléleknek köszönhetően, más-milyen lesz köröttünk a légkör. A családban, a munkahelyen, ismerősök közt – bárhol. Ezt a szent légréteget adja meg nekünk a mi Urunk, Jézus Krisztus, ígérete szerint: *„Én azonban az igazságot mondom nektek: jobb nektek, ha én elmegyek; mert ha nem megyek el, a Pártfogó nem jön el hozzátok, ha pedig elmegyek, elküldöm őt hozzátok.”* [Jn 16,7] Krisztus ígérete a Szentlélek, hogy a Krisztus-hit gyümölcse lelkünkben legyen! Ezt a szent gyümölcsöt fogyasszuk és osztogassuk! Ámen!

RIBÁR JÁNOS

V. ORSZÁGOS EVANGÉLIKUS TALÁLKOZÓ • Paks, 2007. június 22–23.

Ez tapasztalható meg az első keresztyének életében, amikor „egy szívvel, egy lélekkel” vannak a templomban, amikor „ujjongással és tiszta szívvel” vesznek részt a kenyértörésben, amikor „a hívők összessége szívében és lelkében egy”. A csodát azonban nem tétlenül kell várnunk!

Mit tegyünk? Lelkiképpen nekünk is fel kell menni abba a bizonyos „felső házba”, és számot kell vetnünk önmagunkkal, tudunk-e már férjként vagy feleségként „egy szívvel és lélekkel” szeretni, hordozni, elfogadni egymást, ha kell, megbocsátani, ha kell, megalázkodni? Képesek vagyunk-e testvérként úgy te-

kinteni egymásra, mint szolgatársra, aki nem riválisom, hanem segítőtársam a Krisztus ügyében? Felül tudunk-e emelkedni a családjainkban esetleg évek óta húzódozó ellenségeskedésen és újból harmóniában élni?

Tegyünk az Ige mérlegére családi, gyülekezeti, baráti, munkahelyi kapcsolatainkat! Talán nincs benne összhang, nincs „egy akarat”? Fáj szembesülni az „egy szívvel és lélekkel” való szeretet hiányával, és olyan jó lenne megtapasztalni életünk minden területén ennek csodálatos erejét!

Mi a megoldás?

Nem arról van szó, amit a ma oly diva-

tos pozitív gondolkodás hirdet: „jobbítsd meg magad, gondolkodj pozitívan, élj harmóniában magaddal és másokkal...” Nem magunkat és környezetünket kell megváltoztatnunk vért verítékezve, hisz emberi erőből úgysem megy. Ez nem az ember produktuma, ez Isten Szent Lelkének munkája bennünk!

„Mi akar ez lenni?” Ez pünkösöd csodája! Az Egyház ezért is született pünkösöd-kor, hogy ez az összhang, egyetértés, békesség, amire vágyunk, egyszóval Isten országa, mindenütt jelen legyen: családban, gyülekezetben, nemzetek között. Imádkozzunk érte és merjük elhinni ezt a csodát, hogy a Szentlélek most is munkál-

„Ez így igaz!”

Néhány hónappal ezelőtt rendeltem egy nagyon érdekes könyvet, aminek ez volt a címe: „*Merre tart a világ?*” Ebben a könyvben 50 megdöbbentő tényről olvashatunk, nézzünk most közülük néhányat:

– Indiában 44 millió gyermeket dolgoztatnak.

– Évről évre többen halnak meg önkézüktől, mint a világ fegyveres konfliktusaiban együttvéve.

– Amerikában óránként 2,5 millió műanyag palackot dobnak el. Ezek egymás mellé rakva 3 hét alatt elérnék a Holdat.

– Percenként két ember hal meg autóbalesetben.

– A világon minden ötödik ember napi egy dollárnál kevesebb pénzből él.

– Amerika évente 10 milliárd dollárt költ pornográfiára, ugyanannyit, mint külföldi segélyekre.

☞ ja ezt a békességet, harmóniát, hogy lehulljanak választófalak emberek között, s újra egymásra találva legyen békesség, harmónia, egy szív és egy lélek: szülő és gyermek, férj és feleség, testvér és testvér között.

Hogyan lehetséges? Fel kell fakadnia szívünkben a váagnak – „tisza szívet teremts bennem Istenem” – és helyet kell adnunk szívünk közepében a Szentléleknek. Úgy kell várni, mint ahogy a szomszéd ember várja a vizet, mert akik kitarotán várakoznak, azoknak vágyakozásuk beteljesedik. „... *ad a ti mennyei Atyátok Szentlelket azoknak, akik tőle kérik.*” [Lk 11, 13]

De ne feledjük, hogy a Szentlélekkel betelt hívők feladata az első pünkösöd óta – a legnagyobb feladat –, hogy kimenjenek az emberek közé, és elmondják azt, hogy milyen nagy dolgot cselekedett velük az Isten, és milyen nagy dolgot cselekedhet bárkivel, aki nyitott erre.

Engedjük pünkösöd csodáját beáramlani az életünkbe, hogy részesei lehessünk erejének! Bátran tegyünk biznyságot a „nagy sokaságnak”: Krisztus meghalt és feltámadt az írások szerint, Őáltala Isten új szövetséget adott ennek a világnak, van kegyelem, van bűnbocsánat, van örök élet!

„Szentlélek Isten, jöjj szívünkbe, igen óhajtunk! | Szentlélek Isten, jöjj szívünkbe, igen óhajtunk!

Jöjj, égi Erő, jöjj, Lelkesítő | Jöjj, szent tiszta Láng: Tüzet fogjon e fásult világ!”

DEÁK GABRIELLA

Úgy gondolom, hogy eza néhányállítás valóban elgondolkoztató és megdöbbentő. Sajnos megőrült a világ, feje tetejére állt benne minden, évezredek erkölcsi értékei tűnnek el, bomlanak fel. Emberek követik gondolkodás nélkül az új elveket és életstílusokat, és ezek bizony ide vezetnek. Lehet harcolni az isteni rend ellen, de annak ez a vége. Beteg a világunk és jogosan lehet feltenni a kérdést: Miért ilyen sok az öngyilkos, az éhező, és a beteg lélek?

Hadd feleljek egy újabb ténnyel ebből a könyvből: „*Ma a világon több ember ismeri fel a világban a McDonalds jelét, mint Krisztus keresztjét.*”

Ugye, értjük? Néhány évtizeddel ezelőtt John Lennon már kijelentette, hogy a Beatles népszerűbb, mint Jézus Krisztus. Úgy látszik, most már a hamburger is ismertebb Nála... Sőt, ahogy a könyvben olvastam, a Shell cég kagylója és a Mercedes gyár jele is ismertebb az emberek körében, mint Jézus keresztje.

„50 tény, amelyik megrengethetné a világot” – ez a könyv alcíme. Alapos mű a BBC újságírójától, de hiába járt utána mindennek, hiába van elismert saját műsora ezen a csatornán, mégis hiányos a könyve. Pünkösöd ünnepén hadd mondjak én is két tény, melyeket ha komolyan vennének, nemcsak megrengethetné a világot, hanem gyökeresen meg is változtatná az életünket.

Az első fontos gondolat: A SZENTLÉLEK MA IS MŰKÖDIK ÉS ÉBREDÉST AKAR! Ezt a tényt először a gyülekezetben kell komolyan venni! Annál is inkább, mert az evangélikus teológiában sokkal részletesebb az Atya és a Fiú dogmája, mint a Szentléleké, pedig valljuk, hogy a másik kettővel megegyező fontosságú személy. Mi, evangélikusok óvatosan szoktunk ehhez a kérdéshez nyúlni: „Vigyázzunk a Szentlélek kérdésével, nehogy karizmatikusnak higgyenek bennünket!”

Az igazság pedig az, hogy a Szentlélek munkája nélkül nincs egyház! Ha nem működne közöttünk és a mi szíveinkben, akkor a templomaink már rég zárva lennének, vagy fel sem épültek volna. Bűnös ez a világ, igaz, de nem Lélek nélküli!

Hans Küng tübingeni teológiai tanár így írt erről: „*A Léleknek köszönheti az egyház mindazt, ami egyházzá tette, amivel megajándékozta: eredetét, létét és fennmaradását. Az egyház ebben az értelemben a Szentlélek alkotása.*”

Tényeket keresel, Testvérem, amelyek megrengetik a világot? Íme, itt van egy: ISTEN SZENTLELKE MA IS MŰKÖDIK a világban, segít Jézushoz eljutni és Benne hinni! Ma is szól az ige, ma is terjedhet az evangélium, mert a Szentlélek emberekre

árad ki, és hiszem, hogy így szeretné átjárni a mi istentiszteleteinket, életünket és szívünket is.

Gyakran elfelejtjük ezt a tényt! Naponta látjuk a szenvedést, a vigasztalásra váró embereket, s ezek a dolgok megbérianak bennünket. De ne feledjük: A Lélek működik az egyházban!

Nagy csoda, hogy a Szentlélek működött 2000 évvel ezelőtt Jeruzsálemben, de nagy csoda, hogy ma is működik a világban, az egyházban, és embertársaink szívében, de most jön a legnagyobb csoda, amelynek valóban meg kell rengetnie a szívünket és az életünket: „*A SZENTLÉLEK BENNÜNK IS MŰKÖDIK!*” Nemcsak nagy általánosságban fúj a Lélek szele, hanem a mi szívünkben és életünkben is. Ez a második örömhír 2007 pünkösöd-jén.

Számunkra már nem az a kérdés, hogy a Szentlélek munkálkodik-e ebben a világban, hanem az, hogy hagyjuk-e munkálkodni a mi életünkben? Jó látni a csodát ebben a világban, a társaink életében, de a legjobb nemcsak nézni, hanem át is élni az Istennel való találkozást!

Mennyire tömören és csodálatosan foglalja össze Luther a Szentlélek szerepét és munkáját a Kiskátéban: „*Hiszem, hogy saját eszemmel és erőmmel nem tudnék Jézus Krisztusban, az én Uramban hinni, sem Őhozzá eljutni, hanem a Szentlélek hívott el engem az evangélium által, Ő világosított meg ajándékaival. Ő szentelt meg és tartott meg az igaz hitben, ahogyan a földön élő egész egyházat is elhívta, gyűjti, megvilágosítja, megszenteli, és Jézus Krisztusnál megtartja az egy igaz hitben. Ebben az egyházban nekem és minden hívőnek naponként minden bűnt bőséggel megbocsát, az ítélet napján engem és minden holtat feltámaszt, és nekem minden Krisztusban hívóval együtt örök életet ad. Ez így igaz!*”

Ez a Lélek munkálkodik ma is, az orosházi gyülekezetben és bennünk is. Engedjük hát munkálkodni Isten Lelkét, engedjük, hogy átjárja az életünket, gondolatainkat, hogy rendbe tegye kapcsolatainkat! Engedjük be az életünkbe, hagyjuk, hogy bevilágítson szívünk rejtett kamráiba, és minél jobban az Istenhez vezessen minket. Ha ezt megtesszük, igazán válik ez az ének az életünkben:

„Mától minden más, mert örökké élsz majd, Jézus vigyáz rád, megvéd és megtart, Ő ígérte azt, hogy soha el nem hagy, Ő mindig veled jár, és fogja kezéd, mert nagyon szeret. Nem tévedhetsz el, ha csak benne bízol, erőt ad az Úr, ha döntened kell. Megőrizsz majd, ha elfáradnál. Ő nem hagy egyedül, Ő a legjobb barát.”

DEÁK LÁSZLÓ
lelkész

Paks, 2007. június 22–23. – Ugye, találkozunk?

Tatrongon jártunk

Többek számára ismerősen csenghet a Tatrong név, mivel az orosháza-rákóczi-telepi leányegyház erdélyi testvérgyülekezete ezen a romániai településen található. Jó másfél évtizede igen élénk kapcsolat volt a két gyülekezet között, de a gyakori lelkészváltások és a nagy távolság miatt egy évtizedig – levélváltásoktól eltekintve – nem ápoltuk ezt a kapcsolatot. A tavalyi év októberben, a MAEK-on (Magyar Evangélikusok Konferenciáján) itt nálunk, Orosházán találkozott a két gyülekezet vezetősége. A tatrangiak azonnal szívélyesen meghívtak hozzájuk, mely meghívásnak idén májusban tettünk eleget. Orosházáról egy háromfős küldöttség járt kint. Jantos István felügyelő, Laczki János beosztott lelkész és Csehi József hivatalvezető képviselte az orosházi gyülekezetet.

Az utat május 7. és 11. között bonyolítottuk le. A tíz és fél órás, 550 km-es utazást követően Székely Levente tatrangi lelkész rég nem látott testvérként fogadott minket.

Érkezésünk másnapján istentiszteletet tartottunk, ahol én szolgáltam igehirdetéssel, Székely Levente pedig erdélyi evangélikus liturgiával. Rövid pihenő után megállapodtunk abban, hogy ezentúl kétvétenként egy-egy gyülekezeti csoporttal ellátogatunk egymás gyülekezetébe. Legközelebb mi, orosháziak, július 23-án megyünk Tatrongra, mintegy negyvenfős busszal. A szállás az ottani evangélikus vendégházban és családoknál lesz megoldva. A testvérgyülekezet hivatalosan nemcsak a rákóczi-telepi leánygyülekezettel, hanem az orosházi anyagyülekezettel és a tatrangi gyülekezet között folytatódik tovább.

Tatrong Erdély dél-keleti részén található, Brassótól nem messze. Nem önálló település, hanem része a hétfalusi csángó falvaknak. A román nyelvű tengerben ez a hét település egyfajta nyelvi szigetet képez. Valamikor önálló falu volt, de mára összeépült három, illetve négy falu. Jelenleg Tatrong Pürkereccel és Zajzonnal al-

kotja a Háromfalu közigazgatási egységet. Tatrong etnikai képe változó. Egyharmad-egyharmad arányban vannak magyarok, románok és cigányok a faluban. Az evangélikus gyülekezet 1500 lelket számlál, a magyarok majd 100%-a a gyülekezethez tartozik. A felekezeten kívüli-ség ott ismeretlen. Mindenki meg van keresztelve, templomi esküvőt kér és egyházi szertartás szerint temetik el. Egy éven belül legalább egyszer mindenki megfordul a templomban. A hetente járók száma több száz. Ezekből a számokból látható, hogy a templomlátogatottsági arányok eltérnek a nálunk megszokot-

tól. A legnagyobb nehézség a sok vegyes házasság, de Székely Levente az ígét nem csak magyarul hirdeti, hanem – ha kell – románul is. Így a gyülekezethez nemcsak magyarok, hanem román anyanyelvűek is tartoznak. Ez a nyitottság azt eredményezi, hogy bár a magyarság létszáma lassan fogy, de a gyülekezet létszáma stabilnak mondható. A festői havasokkal a háttérben soha nem volt könnyű az élet, ma mégis felcsillan a remény a könnyebb életre, mivel egy amerikai befektetőcsoport a település határában síparadicsomot akar építeni. Erről a beruházásról a – bennünket hivatalában fogadó – helyi (magyar származású) polgármestertől tudhattunk meg egy keveset.

Reménységünk szerint júliusban nemcsak a csodálatos tájjal ismerkedhetünk meg, hanem minél több személyes kapcsolat alakul ki. LACZKI JÁNOS

Kinyújtott kezek

„Tiszta és szeplő nélkül való istentisztelet az Isten és Atya előtt ez: meglátogatni az árvaakat, az özvegyeket az ő nyomorúságukban és szeplő nélkül megtartani magát e világtól.”
[Jak 1,27]

Diakóniai csoportunk első és legfontosabb feladata, támasza és irányvonala Jakab apostolnak ezen igeverse.

Évek óta működő csapat a miénk, minden igyekezetünk arra irányul, hogy megkeressük azokat a testvéreket, akik koruk vagy egészségi állapotuk miatt már nem tudnak eljutni a templomba. Arra sajnos nincs lehetőségünk, hogy napi ellátásukról gondoskodjunk vagy felügyeletet biztosítsunk a magányos, idős embereknek, de a hit, szeretet szavát szívesen elvisszük minden olyan testvérnek, aki erre igényt tart.

Ezért kérem, ha tudnak olyanokról, akik otthonukban vagy a kórházban vannak betegen vagy az idős kor terheivel, és nincs még róla tudomásunk, jelezzék az egyházi hivatalban, hogy felkereshessük. Tagjaink idősebb nők, tehát nyugodt szívvel beengedhetik őket lakásukba. Szeretnénk, ha bizalommal fordulnának felénk.

Lehetőségeinkhez képest igyekszünk az idősek magányán enyhíteni. A szeretetotthonok lakóit istentisztelet időpontjában és azon kívül is látogatjuk. Karácsonyra az elmúlt évben is készítettünk asztaldíszeket és elvittük ajándékunkat minden idős testvérnek. Aki járni képes, annak felajánljuk, hogy elvisszük a temp-

lomi istentiszteletre, természetesen autóval. Szívesen segítenek ebben többen azok a testvérek is, akik nem is tagjai a diakóniai csoportnak. Mindannyiunknak öröm egy-egy közös istentiszteleti vagy úrvacsorai közösség idősebb vagy betegséggel terhelt testvérünkkel.

Az elmúlt hónapokban egy régi diakóniai tagunk segítségére voltak a csoport tagjai. Betegségében felváltva jártak hozzá, állandó felügyeletet biztosítottak számára, amíg erre szüksége volt. Kísérje útjukat Isten gazdag áldása!

Négy-öt tagunk vett részt a gyenesdiási diakóniai konferencián, ahol ötletet, tanácsokat kaptunk. Isten igéjével feltöltődve térünk haza, amit szeretettel tovább is adunk.

Havonta egy-egy alkalommal jövünk össze. Ribár esperes úr áhítata után megbeszéljük a fontos teendőket. Most közeli terveinkben szerepel egy szarvasi kirándulás: meglátogatjuk a szeretetotthonot és reményeink szerint ötleteket kapunk a további hatékonyabb munkához. Többen jelentkeztünk az V. Országos Evangélikus Találkozóra, ahonnan az Ige által megerősítve térhetünk vissza.

„Az Úr közel” – testvér, hallgasd meg szavunkat és fogadd el a kinyújtott segítő kezet, hívjál és mi megyünk az Ige szavával!

Ézsaiás próféta szavaival zárom soraimat: „Aki az Úrban hisznek, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el.” [Ézs 40,31]

KOVÁCS TIBORNÉ

Hová jutottunk!

Avagy se Isten, se ember!

Segédlelkész koromban kedves, szegedi hithű evangélikus ismerősök mesélték: a város közepére tartozó, szelíden jómódúnak számító családnak polgári értelemben berendezett kellemes lakásában – akarunk és kedvük ellenére – orosz tisztet kellett fogadniuk szállásra a II. világháború időszakában. A lakásban szinte pillanatok alatt iszonyú állapot alakult ki: kosz, bűz, rendetlenség, s persze hangzavar, ital, dohány.

Az egyik estére a szórakozni vágyó orosz tisztet valahonnan pezsgőt szereztek, és az udvarias, mindent – kényszerből – elviselő háziakat is meghívták koccintani, akik remegő engedelmességgel elfogadták a nem kívánt invitálást, és nagy druzsbázás kellős közepén elszendvedtek a helyzetet. A pezsgő bizonyos mennyiségének elfogyasztása után az oroszok első duhajkodása a poharak öszszetörése volt. Újabb poharak, újabb töltés, újabb koccintás, mire a kétségbeesett, de arcizmain uralkodó házigazda minden koccintásnál ezt hajtogatta: *hová jutottunk!* Az orosz tisztet azt hitték, hogy ez a magyar udvariassági „egészségedre” kívánság, s gyorsan eltanulták a házigazdától, hogy „hová jutottunk”, és egyre részegbbr és artikulátlan hangon kórusban ordították: „hová jutottunk!”

Látva mai hazai állapotainkat, gyakorta eszembe jut ez a hajdani, a kétségbeesés kellős közepén született egyszerű, de fájdalmas mélységeket sejtető, nem kérdő, hanem kijelentő mondatocskája: „Hová jutottunk!” Most nem a nagypolitikára gondolok. Gondolhatnék arra is, hiszen volt itt már tocsikolás, szélhámos brókerezés, gyanúsánál is gyanúsabb meggazdagodás, ilyen-olyan adócsaló káeftzés, saját zsebre irányított privatizálás, és még sok minden, bár egyelőre – etikai értelemben – acsúcteljesítmény az öszödi beszéd. A hazugság és csalás bevallásáról persze szó sincs, csak a rajtakapásról; az etikai zűrzavar, illetve a morális káosz olyan mérhetetlen ebben az országban, hogy egyeseknek – média-írás tudóknak – még ezt is van lelkük kimagyarázni. Egyetlen esetben lehetne ezt a csalást, hazudozást jóra kimagyarázni: ha valaki valamit csalással, hazugsággal szerzett meg, és rajtakapták, akkor visszaadja az orvul szerzett jussot, mert az nem az ő jussa. De nem, nem erről van szó, amikor újra eszembe jutott a „hová jutottunk!” sóhajszerű áljókvánság.

Hová jutottunk!

Ismert hely az evangélikus templom mellett a kisköz, neve nincs, hiszen csak egy gyülekezeti ház ajtaja nyílik rá, a másik végén pedig a lelkészlakás. Templomkert és az épületek között gyalogjárda. Az egyik legéletveszélyesebb hely! A Thék Endre vagy a Tánacsics utca felől kerékpárosok, motorosok viharzanak végig a gyalogjárón. A megszeppent gyalogos pedig a falhoz lapul. Hallottam már türelmetlenül túlkölkő motorost, aki az előtte gyaloglónak az édesanyját is emlegette, klasszikus jelzőkkel kiegészítve. Az alig másfél méteres járdán gyakori az esztelen száguldás. Olykor egy-két kerékpáros sértődött arccal, de mégis hajlandó le szállni. Durva hang, erőszak, udvariatlanság, bárdolatlan viselkedés. Az sem vidám, hogy hétvégén olykor egyesek itt adják ki gyomruk tartalmát. De ez a meghökkentő közlekedés egészen drámai: *hová jutottunk!* Dzsungelbuli. Gázol, tapossa a pedált, kiabál... A szerencsétlen gyalogos félreáll, falhoz lapul, s hallgat, mert már ütésre emelt kezét is látam. Vagy anyuka elől, két gyerek utána biciklin, kacszva. Csoda kategóriába tartozik, hogy a gyülekezeti teremből kilépek közül csak egyetlen esetben ütöttek el valakit, aki sérülés nélkül megúszta, az ijedtségen kívül más baja nem esett.

A jelenség lényege: se Isten, se ember. Csak az ÉN! Ő hajt. Ő kerékpározik. Ő motorozik. A többi, a gyalogos menjen a...

Hová jutottunk!

Örvendetes, hogy nem kevés gimnazista diákot autóval hordanak az egyik ismert gimnáziumba, amelyik előtt emlékpark is van, a neves erdélyi művész, Szervatiusz Tibor alkotása. Reggelente, becsengetés, iskolakezdés előtt egymás után érkeznek az elegáns járművek a Tánacsics utca elejére. Céljuk, hogy a gyermek minél közelebb szállhasson ki a zebrahoz. Záróvonal van, ami a többiek számára az előzést jelentősen nehezíti, de anyuka, apuka mit sem törődik az utána jövőkkel, közlekedési szempontból lehetetlen helyen megáll, hogy csemetéjének nehogy lába kopjon. Stucájával. Rendőr persze sehol, minnek is legyen? Bezzeg, ha egyszer elvételtem a forgalmi határidejét, jött ám a büntetés. Persze igazuk volt. S itt? Miféle példát ad az anyuka és az apuka csemetéjének az összevissza, akárhol megállással? *Hová jutottunk!* Nem számít a szabály, a KRESZ nem érdekes. A lányocskája vagy fiúcskája közel legyen a bejárathoz. Addig még a cigitis eldobhatja.

Igen, a jelenség lényege: se Isten, se ember! Csak az ÉN! Ő autóval jött. Ő ott akar megállni, ahol akar. Neki senki nem parancsol. Zebra? Nem érdekes. Záróvonal miatt nem lehet előzni? Kit érdekel? A többi forduljon fel. Az EGO dagadt. Nagyra.

Dundi anyuka dundi csemetéjével a forgalmas út kellős közepén kísérel meg kerékpárjára felszállni. Az autós rettegve figyel, merre dől az ingatag hölgy, a láthatóan nem kerékpárművész teltkarcsú hölgyemény. Ő kíséreltezik. Lemehetne az út szélére is, de nem, inkább az út közepét választotta, hogy a csomagtartón ülő gyermeke elé feltegye magát. Az autós jelzi, hogy kíséreltezéshez nem a legjobb helyet választotta, a hölgy haragtól felpuffadt arccal szitkokokat szór. Csak úgy ivódnak a szavak a gyermek lelkébe. Az autós letörli magáról a szavakat, mint a nyálat. S arra gondol, hogy milyen példát is kapott itt ez a drága gyermek. Igen, ez a titka a modern lélek eltorzult valóságának: se Isten, se ember!

S persze mit is várunk embertársainktól? A szárazbejárót sokadszorra elállják, autóval se ki, se be. Különösen akkor izgalmas a dolog, ha kifelé, pl. temetésre kell sietni. Ekkor kezdődik a lázas szaladgálás, elsősorban a szomszédos orvosi rendelőbe. Általában megkerül a kaput elálló autó tulajdonosa, s igaz, egyelőre a többség elnézést kér, sőt mentegetőzik, hogy a gyerek miatt. S erre nem mondhatok mást, hogy jobbulást a gyermeknek, csak sajnos innen meg sietni kellene, mert a temetésről nem illik elkésni... s hát a KRESZ... Békésen elvállunk, én örülök, hogy mégsem kések el, nem kell másik autót keresni vagy esetleg taxit hívni.

Na, de a minap: megint autó a nagykapu előtt, s rajta valamelyik autósiskola cégtáblája. Behajtani nem tudok, holott mégiscsak jogom lenne hazamenni. Egy temetésről jöttem. Kiszálllok, csodálkozva szólítom meg a KRESZ-t feltehetően ismerő oktatót, hogy abejárót elállni nem lehetne. S az oktató kioktat: joga van ott állni. Mondom, hogy KRESZ, mások bejárata. Neki akkor is joga van. A tekintete megvető. Hadd tanuljon a növendéke. Majd oktató utasával lassan elhajtának... se egy elnézést vagy egy udvarias mondat, hanem „joga van”.

Hát, ez a se Isten, se ember nem számít. Kicsiben sem, nagyban sem. *Hová jutottunk!* Vajon van-e vége ennek a sötét alagútnak? RIBÁR JÁNOS

Erkölc és egészség

Avagy az erkölcs és a közlekedés összefüggése

Erkölc és egészség – ezzel a címmel figyelemreméltó sorozatot hallgathatunk – a mi vidékünkön a szolnoki adónak köszönhetően – a Magyar Katolikus Rádió műsorában a 1341 kHz-es hullámhosszon. Szívesen felhívjuk a Kedves Olvasók figyelmét erre az egyházi rádióadóra, mert lelki-szellemi értelemben sokkal tisztább a politikailag görcsösen elkötelezett egyéb propagandistaadókhoz képest.

Reggelente nem az ostoba politikai hírekre ébredhetek, hanem a nap evangéliumára, tiszta zenére, és evangélikusként konvertálni, azaz átváltani tudom a speciálisan katolikus teológiai, vagy hitéleti elemeket is, hiszen még a szentek életéből is sok tanulságos dolog, erkölcsi vagy hitbéli következtetés szűrhető le. Így teljesen leszoktam a majdnem teljesen kormánypárti rádióadók hallgatásáról, mert a katolikus rádió műsora szinte ajándék a tiszta hangra vágyódó lélek számára.

Az „Erkölc és egészség” című sorozat az egyik legfigyelemreméltóbb, szombatonként 7.50-kor hallgatható először. Dr. Bene Éva egy magasan képzett reumaszakorvos, akinek azonban határozott hitbéli döntése is van, egyrészt a magyar nép, nemzet szeretete és az érte való aggodalom, másrészt pedig a keresztény hit. A lehető legszorosabb összefüggést feltételez a szakorvos az erkölcs és az egészség között. „Megdőlt az életfa” című könyvéről már korábban is írtunk.

Április 28-án, szombaton reggel a következő előadását hallgathattuk meg, amit most közreadunk szó szerint, azzal a reménnyel, hátha lesznek olyanok, akár fiatalok is, akik megszívlelik ezeket a sorokat, dr. Bene Éva szavait az erkölcs és a közlekedés összefüggéseiről:

„Április 13–15-ei hétfégen hazánkban 13 halálos baleset történt. A szám igen magas, éppen kétszerese a hétféteken általában történő halálos balesetek számának. A közlekedési balesetek száma évről évre növekedik, a sérültek száma évenként 27-28 ezer, és 2500-3000 ember életét követelik. Az áldozatok túlnyomórészt fiatalok, akik a hétfégi szórakozást alkohol- és drogfogyasztásban és/vagy felelőtlen száguldozásban vélik megtalálni. Gyakran ittasan ülnek volán mögé, és nem veszik észre a kanyart. Jellemző, hogy ezeket a szomorú eseményeket a szakma „diszkóbalesetek”-nek nevezi.

A közlekedési balesetek elkerülhetőek, megelőzhetőek lennének, s ehhez nem kellene más, csak önfegyelem, józan előrelátás, és az emberi élet tiszteletben tartása. Vizsgáljuk meg, hogy mi az oka ennek az ön- és közveszélyes magatartásnak!

Az erkölcs és az egészség szoros összefüggése kevés betegség esetében ismerhető fel annyira világosan, mint éppen a közlekedési baleseteknél. A balesetek oka elsősorban a gyorshajtás, tehát nem az útviszonyoknak, nem a forgalmi viszonyoknak, nem az időjárás, látási viszonyoknak megfelelő sebesség alkalmazása, és egyéb közlekedési szabályok áthágása, az elsőbbség meg nem adása, a jelzőtáblák figyelmen kívül hagyása, a követési távolság be nem tartása, és még a járművek műszaki hibája is.

A balesetek 80%-áért a járművezetők a felelősek. A kérdés az, miért nem tartjuk be, miért szegjük meg a szabályokat, miért veszélyeztetjük saját magunk és mások testi épségét?

Jézus Krisztust megkérdezték a farizeusok: „»Mester, melyik a nagy parancsolat a törvényben?« Jézus így válaszolt: »Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és a nagy parancsolat. A második hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat. E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták.«” [Mt 22,36]

A felebarát szeretetének ez a parancsa kizárja felebarátaink életének a veszélyeztetését. Szeretheti-e felebarátját, aki italozás után beül a volán mögé, és mások és saját életét is veszélyezteti és kockáztatja? Szeretheti-e felebarátját az, aki azt képzelem, hogy neki az autópályán mindent szabad? Szeretheti-e embertársát az, aki fütyül a közlekedési szabályokra, aki az autópályán szalalozva száguldozik, aki erőszakosan vezet, aki leszorítja a másikat az útról, és aki elgázolja?

A balesetek nem véletlenül következnek be. A véletlenek mögött mindig felismerhető a figyelmetlenség, az előrelátás hiánya, a könnyelműség, az elbizakodottság és az agresszivitás. A közlekedési morál lezüllött, és az erkölcsi hanyatlás ezen a téren is emberéleteket követel. Pál apostol hangsúlyozza, hogy „minden szabad, de nem minden használ. Minden szabad, de nem minden épít. Ne keresse senki a maga javát, hanem a másét.” [1Kor 10,23 vö. 1Kor 6,12]

Ha a gyermeknevelés a keresztyén ér-

tékrendre, Pál apostol intelmeire épülne, nem volna annyi közlekedési baleset. De melyik szülő, melyik pedagógus neveli ma a gyermeket következetesen a Biblia szellemében? A nevelésben eluralkodott a liberális eszmerendszer, az erkölcsi relativizmus, amely elmosta a jó és a rossz, a helyes és a helytelen, az értékes és az értéktelen közti különbséget, és szabad utat engedett a gátlástalanságnak és az erőszaknak. Ma a szülők legfontosabb feladata az volna, hogy ne csak a gyermek testi szükségleteivel törődjenek, hanem a szellemi-lelki szükségleteivel is. Ezek között kiemelkedően fontos volna, hogy megakadályozzák azt a lelki-szellemi ártalmat, amely a filmekből, a tévéműsorokból és az internetből árad, és akadálytalanul fertőzi a fiatalokat, és elősegíti az ártalmas magatartásformák, az erkölcsi hitványság, valamint a köz- és önveszélyes agresszivitás terjedését.

A hiányos és rossz irányú nevelés eredményét mindnyájan tapasztalhatjuk. A fiatalok többségére a totális neveletlenség, udvariatlanság, önhitt pökhendiség, féktelen arrogancia és agresszivitás a jellemző. Nemcsak a közutakon, az ajtóban is átgázolnak az idős embereken, a villamoson nem adják át a helyüket, tolakodnak, és úgy beszélnek, mint egy kocsis...

Mit várhatunk a közlekedésben azoktól, akik a közlekedésen kívül is durván, sértően viselkednek a másik emberrel szemben?

A félrenehelt, elkényeztetett, gyakran sérült gyermekből pedig agresszív, eltorzult, kóros személyiség fejlődik ki. A nevelés társadalmi méretű kisiklása bizonyítottan felelős a pszichés zavarok, a balesetek és a bűnözésgyakoriságáért.

A nevelésben semmilyen szabadoságnak nincsen helye, a gyermek nem kis felnőtt, akinek mindent szabad. A gyermekek elé a legmagasabb erkölcsi mércét kell állítani, és meg kellene védeni őket a vizuális erőszakkal, az érzéketlenné válást szolgáló módszerekkel és a tudatos erkölcsrombolással szemben. Nem véletlen, hogy az Amerikai Gyermekgyógyászati Akadémia szakemberei figyelmeztetik a szülőket, hogy a tévé a gyermekek számára ártalmas, és állásfoglalásuk szerint meg kellene tanítani a szülőket arra, hogy a kisgyermekeket ne engedjék a tévé elé.

De a példaadás is elengedhetetlen. A gyermekeket a legkisebb koruktól kezdve egészséges és tisztességes közlekedési

Nem hagy el

Az emberi élet vándorút, ami talán egy határozottan kitűzött vagy vágyva remélt cél felé vezet, de lehet, hogy egyszerűen csak az ismeretlenség homályában rejtőző, bizonytalan jövőbe visz.

Az út hossza igen változó, hiszen némelyeknek kevesebb idő, másoknak sok-sok hosszú évtized adatik. Ezek nagyobb része fáradtságos küzdelem, testi-lelki fájdalmakkal, bánatokkal, keserőségekkel, olykor szenvedésekkel terhes. Mégis, időről időre öröm napsugarai világítják meg az ösvényt, megmelengetve a vándort, hogy össze ne roppanjon, hogy új erőre kapva reménységgel induljon tovább.

A hosszú úton nehéz feladatok, néha megoldhatatlannak látszó élethelyzetek teszik próbára képességeinket. Igyekszünk lelkiismeretesen, jól végezni munkánkat, megfelelő körülmények között boldognak látni szeretteinket, előteremteni azokat a javakat, amelyek a minden-

napi életet könnyebbé, kulturáltabbá, és tartalmasabbá teszik.

Erőfeszítéseinket sikerek és kudarcok, kétségek és remények váltakozása kíséri. Szeretnénk életünket magunk irányítani, erre mégsem vagyunk képesek. Ideig-óráig érezhetjük úgy, hogy dolgaink a terveinknek és szándékainknak megfelelően alakulnak, de melyikünk tudná megszámolni mindazokat a kisebb nagyobb akadályokat, váratlan eseményeket, „bal eseteket”, amelyek szinte naponta keresztezik utunkat, változtatásra, nem egyszer újrakezdésre kényszerítenek minket.

Előfordul, hogy mások – néha hozzáink közel állók – gázolnak bele életünkbe, megsebzik lelkünket, szétzúzzák terveinket.

E világ tele van gonoszszággal, a pénz, a siker, a hatalom kíméletlen hajszolásával, az önérdek mindent elsöprő érvényesítésének szándékával. Ebben a vad versengésben gyakran az „erős” győz, a „gyenge” szükségképpen elbukik, a küzdelem mégsem itt dől el. A végső győzelemhez a legnagyobb emberi erőfeszítés is kevés!

Bárkiben könnyen felmerülhet a kérdés: miért? Mi végre ez a sok küszködés, a gyakorta kínzó tehetetlenség, a szomorú elhagyatottság nyomasztó érzése? Van-e megoldás, van-e valódi célja és értelme földi életünknek, és ha van, mi lehet az?

Az emberiség nagy gondolkodói, írók, költők sokféle megközelítésben gondolkodtak az élet eme nagy kérdéséről. Sokan mondják, hogy a cél maga az út.

„Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne” – mondta Tamási Áron. Madách Imre drámai költeményének hőse „Az ember tragédiája” Ádámja pedig a tátongó mélység szélén, a végső elkeseredés végzetes lépésétől visszarettenve, boldog megnyugvással hallja az Úr szavát: „Ember, küzdj, és bízzál!”

A megoldáshoz egyetlen út vezet, a bizalom Istenben. A feltétlen bizalom az Ó gondviselésében, abban, hogy életünk célját és értelmét csak általa találhatjuk meg. Abban, hogy senki sem véletlenül jött erre a világra, hogy kivétel nélkül minden embernek küldetése, fontos feladata van. Életünket, képességeinket, adottságainkat, lehetőségeinket, erőnket vagy gyengeségünket Istentől kapjuk azért, hogy ezekkel helyesen sáfárkodjunk.

De felelősséget is kaptunk. Felelősek vagyunk önmagunkért és mindazokért, akiket Isten ránk bízott. Van, akire több bízott, van, akire kevesebb. A mérlegelés nem ránk tartozik, sokkal inkább az, hogy vegyük észre, lássuk meg, vállaljuk, és erőnk szerint hűséggel igyekezzünk teljesíteni mindazt, amit Isten elvár tőlünk.

Minden élethelyzet más és más. Minden ember egy külön világ. Nyitott szívvel, nyitott szemmel járva családi körben és tágabb környezetünkben is bőven vannak mindennapi teendőink. Ezeknek hűséggel eleget tenni fontos kötelességünk.

Vannak rendkívüli helyzetek is, amikor alkalmunk nyílik valaki(k)nek szívből, szeretetből, tettekkel, vagy akár csak jó szóval, talán csendes jelenléttel segíteni, néhány kedves percet, apró örömet szerezni.

Többször tapasztaltam, hogy miközben más baját, szomorúságát igyekeztem enyhíteni, saját gondom, keserűségem eltörpült és megnyihült.

Életünk soha, még a legnehezebb helyzetben sem lehet cétalan vagy eredménytelen. Feladatunk, küldetésünk van, és ennek teljesítéséhez egyetlen erőforrásunk Isten kegyelme.

Hittel és hálával kell elfogadnunk mennyei Atyánk biztatását: „Ne félj, és ne rettegj, mert veled lesz az Úr, a te Istened, mindenben, amiben jársz” [1Józs 9b]

FÜRST ENIKŐ

☞ morálra kell oktatni, és a szülőknek jó példával kell elől járni. Ha a szülő agresszíven, a szabályoknak fittyet hányva vezet, ne csodálkozzon, ha a gyermeke követni fogja a modellt, és fiatalon balesetet szenved. Az elkényeztetés is ártalmas: nem kell feltétlenül tizenévesek számára autót venni. Mindnyájunknak fáj a közlekedési balesetben értelmetlenül elvesztett élet. Vajon megtettünk-e mindent a magunk helyén, hogy elkerüljük ezeket?

Eli példája tanulságos: „Akkor az ÚR ezt mondta Sámuelnek: *En olyan dolgot fogok véghezvinni Izráelben, hogy aki csak hallja, belecsendül a két füle. Azon a napon beteljesítem Élin mindazt, amit megmondtam háza népéről. Elkezdem, és bevégezem. Mert megjelentettem neki, hogy minden időkre szóló ítéletet tartok háza népén azért a bűnért, amelyről tudta, hogy fiai azzal átkot vonnak magukra, és mégsem fenyítette meg őket.*” [1Sám 3,11–13]

Ebből az következik, hogy a fenyítést is magába foglaló nevelés olyan szülői kötelesség, amely nem fogható fel könnyelműen, s nem hárítható el, s amelynek az emulasztása büntetést von maga után.”

Eddig szóltak Dr. Bene Éva szavai. A főorvos asszony egyik legfontosabb üzenete, hogy az erkölcs és az egészség összefüggnek egymással!

SZERKESZTŐ

Változatok asztali áldásra

Egy család ül az ebéd körül. A menü spenót. Az apa mondja a kisfiának: – Fiacskám, evés előtt mondd el szépen az imát.
Mire a gyerek: – Jövel Jézus, légy vendégünk... edd meg, amit adtál nekünk...

Két srác beszélget:
– Ti szoktatok imádkozni az étkezések előtt?
– Nem... az én anyám jól főz!

Okályi Adolfra és Csonka Jánosra emlékezünk

Tisztelt Emlékező Keresztyén Gyülekezet!

Orosháza alapításának 263. évfordulóját ünnepeljük. Azokra a Zombárról és a Dunántúl más településéről érkezett, evangélikus vallásukhoz ragaszkodó honfoglalókra emlékezünk, akik „félve a leplezéssel járó megtorlástól, minden egyéb ügyeiket kezdték lelki üdvösségük mögé helyezni, és Jézus Krisztus dicsőségéért hátrahagyva házaikat, földjeiket és minden javukat, más lakóhelyet kerestek”. Így szólt az anyakönyv első lapjain latinul a „szerencsétlen száműzöttek” evangélikus lelkésze, Horváth András, Orosháza 1744. április 24-ei életre hívásáról.

A mögöttünk 1994-ben elhelyezett emlékoszlop mellett pontosan az ímént idézett Horváth András lelkésznek és az evangélikus vallásukat mindennél fontosabbnak tartók vezetőjének, Dénes Sándor tanítónak állítottunk először – 1995-ben – emlékkövet. Azóta minden városalapítási évfordulóhoz legközelebb eső vasárnapon megörökítjük soron következő lelkésziünk és egy tekintélyes tanítónk emlékét. Ma a huszonötödik követ Okályi Gusztáv Adolf egykori orosházi lelkész, a huszonhatodikat Csonka János volt jeles tanítónk emlékére avatjuk fel.

A felvidéki, Liptó megyei Vazsecen, papgyerekként született **Okályi Adolf**, életének két szakaszát töltötte Orosházán. Először 1888-ban Halléből érkezett ide, azt követően, hogy hazatérve dr. Szeberényi Gusztáv bányakerületi püspök Békéscsabán lelkésszé avatta. Veres József esperes hívta meg segédlelkésznek saját maga és Harsányi Sándor mellé.

A közel húszeszes lélekszámú evangélikusság között minden lelkészi munkába volt alkalma belekóstolni, istentiszteleteken prédikált, bibliaórákat tartott, keresztelt, esketett, temetett, családot látogatott, az akkor induló polgári iskolában hitoktatott. Kisebbségi írásai jelentek meg a helyi újságokban, az „Evangélikus Órálló” című lapban és az Orosházán kiadott „Evangélikus Egyház és Iskola” címet viselő országos terjesztésű periodikában.

Nyolc évet töltött Orosházán, mikor a gádorosi (akkor még bánfalvi) gyülekezet lelképásztora, Baross Károly hirtelen meghalt. Az öt jelentkező közül Okályi Adolfot választották meg 1896 őszén. A következő esztendőben megnősült. Itt, az

orosházi evangélikus templomban kötött házasságot Guggenberger Ida tanítónővel, akit még a polgári iskolai tantestületből ismert. Három, Gádoroson született, gyermekük érte meg a felnőtt kort: Ákos orvos, Iván egyetemi tanár, a mezőgazdasági tudományok doktora, Irén védőnő volt.

Okályi Adolfot Gádorosról visszahúzza a szíve Orosházára, s bár Harsányi Sándor halálát követően, 1902-ben Kovács Andort választották meg parókusnak, 1905-ben (Hajts Bálint távozása után) ő lehetett a harmadik lelkész. Szép, áldott, de nagyon nehéz munkát végzett a rendkívül szegény gádorosi nép között, ahol éppen dr. Bikádi Antal orosházi ügyvéd volt az egyházközség felügyelője, aki a következőképpen méltatta Okályi Adolfot: *„A lelkész úr működése, lelkipásztori türelme, munkássága által nemcsak az egyháztagok, hanem az egész község lakosságának a szeretetét megnyerte. Egyházának büszkesége volt, az ő személye tartotta össze a sok viszontagsággal küzdő egyházunkat. Lelkiismeretes munkásságáért, amely mindenkor hálás emlékezetben fog megmaradni az egyház tagjainál, szíves köszönetet mondunk.”*

Karizmatikus személyiség volt, egyhangúlag választották lelkésszé Orosházán, ahol Veres József esperes és Kovács Andor igazgató lelkész társaságában a legnagyobb magyar anyanyelvű gyülekezetben teljesíthetett szolgálatot. Krisztus alázatos tanítványának vallotta magát, komolyan odaszánta életét az Úr szolgálatára.

Néhány éve sikerült levelező kapcsolatba lépnem egyetlen Magyarországon élő unokájával, a Zánkán lakó Taródy Istvánné dr. Okályi Erzsébet, állatorvos-mikrobiológussal, dr. Okályi Iván lányával, aki az alábbiakat írta Okályi Adolfról: *„... nagyapám aranyhumorú, emberszerető, vidám, jó kapcsolatteremtő ember volt, családját nagyon szerette, hivatását nagyon komolyan vette. Jó szónok volt és bölcs ember. Rendkívül takarékos volt és dolgoz. Mindebben nagyanyámtökéletes partnere lett.”*

Megszerette az orosháziakat, helyi lelkészi munkája mellett az egyházmegye körlelkészévé választották, mint jegyző és egyházmegyei törvényszéki bíró is teljesítette szolgálatát. Teltek a munkás évek, aztán egyházközségünk 1911. január 9-ei közgyűlésén bejelentette, hogy *„a pozsonyi testvéregyház által lelkészül meghívotván”* lemond orosházi lelkészi állásáról. Utóda Horémusz Pál lett. Összességében

13 és fél évet töltött az orosházi evangélikusság körében, majd Pozsonyban beiktatták a magyarok és a szlovákok lelkészévé, ugyanakkor a híres pozsonyi Teológiai Akadémia Gyakorlati Teológia Tanszékének tanáráként is előadásokat tartott. Pozsonyban báró Podmaniczky Pállal szemben választották meg. *„... büszke is volt erre a kitiüntetésre, bánkódott is. 23 évet töltött az Alföldön, minden barátja itt volt, ezer szál fűzte ide, fiatalságának legszebb éveit itt töltötte, boldog volt, érthető, nehezen vált meg mindentől”* – írta visszaemlékezésében felesége.

A magyar népre erőszakolt igazságtalan trianoni döntés kettészakította az Okályi családot: a gyerekek mindhárman repatriáltak és Magyarországon folytatták tanulmányaikat, a szülők Pozsonyban maradtak. Okályi Adolf magyarul és szlovákul rendszeresen végzett szolgálatot, németül jól tudott. 1925-től már csak a magyarok lelkészeként működött. Pozsonyban szép egyetértésben éltek a magyar és a német evangélikusok három évszázadon keresztül.

Kapcsolata Orosházával a haláláig megmaradt. Szintén feleségét idézzük: *„Többször ment az öregem szabadságra, mégpedig az ő imádtott Alföldjére, hol a Gyopároson kipihente az év fáradalmait és viszontlátta kedves jó barátait.”*

Jelen volt Veres József temetésén, majd később ő eskette Ákos fiát a budavári, 1931-ben Ivánt pedig a békéscsabai evangélikus templomban, akinek a felesége az orosházi dr. Bikádi Antal ügyvéd lánya, Margit.

Sógora, Nagy Lajos, volt orosházi polgári iskolaigazgató 1930-ban Zánkán felépítette kis házát, ahol Okályi Adolf több nyáron át megfordult, annak ellenére, hogy a határ elválasztotta egymástól a családtagokat. Időnként Orosházára és Gádorosra is ellátogatott. 1937 szeptemberében nyugdíjba vonult. *„Nem volt neki közönyös, kinek adja át szeretett híveit, kiket oly szépen vezetett a hit ösvényein. Hála Istennek, Endreffy Jánosban megtalálták a magyar hívek azt, akit kerestek.”*

1940 májusában, Pozsonyban váratlan szívvroham vetett véget földi életének. Szintén felesége írta le: *„A végtisztességet impozáns módon rendezte az egyház. Három nyelven búcsúztatták, hangszóróval közvetítették a kint rekedt nagyszámú gyülekezet részére.”* Özvegye idővel átköltözött Magyarországra, 1952-ben Zánkán halt meg. Pál apostolnak Timóteushoz írott másolat

dik leveléből idézek: „És amit tőlem hallottál sok tanú előtt, azokat add át megbízható embereknek, akik mások tanítójává alkalmassak lesznek.” [2Tim 2] Okályi Adolfnak zsinórmértékül szolgált ez az ige, hitet öntött tanítványaiiba, gádorosi, orosházi és pozsonyi híveibe is. Élete végéig betöltötte Istentől kapott küldetését.

A másik kő ezután **Csonka János** tanító úr emlékét örökíti meg. Nevét a mai orosházaiak már alig ismerik, pedig 42 évig állt egyházközségünk szolgálatában, 37 évig rendes, megválasztott tanítóként.

Veres József könyvéből is tudjuk, hogy 1860. december 13-án született a Komárom megyei Ászár nevű faluban. Erre igen büszke volt, mert a kitűnő színésznő, Jászai Mari is ott látta meg a napvilágot. (Ezt le is írta Csonka János egyik keresztfia, a Pesten élt banktisztviselő, Fabriczy Pali bácsi, pontosan egy Veres József könyvbe, amit vagy három évtizede egyszer nekem ajándékozott).

Csonka János útja Győrbe vezetett, majd a soproni evangélikus tanítóképzőben fejezte be tanulmányait 1880-ban. A következő évben mint segédtanító érkezett Orosházára. Ötévi gyakorlat után, 1886 nyarán került az orosházi presbitérium elé „szólbéli tanítói állomás betöltése”. „Az egyház részéről jelöltetnek Tudós Csonka János és Brósz János s. tanító urak.” A továbbiakban azt olvashatjuk itt, hogy 1886. augusztus 1-jére tűzték ki a választást, ahol „minden adófizető szavazati joggal bír”. A szavazás végeredménye az lett, hogy Csonka János 237 voksot kapott, míg Brósz János 79-et, így Csonka János „általános szótöbbséggel megválasztott.”

Alig telt el 1 év, Eröss Sámuel tanító meghalt, s a jegyzőkönyvben már azt olvashatjuk, hogy „Csonka János szólbéli tanító úr a Hajnal utcai iskolába tétetik át”, helyére múlt évi riválisát, Brósz Jánost választották. A fennmaradt iratok szerint itt az I-II. vegyes osztályt tanította, majd a Torkos Kálmán utcai evangélikus elemi iskola negyedik osztályában oktatott.

Igyekezett tisztességes, becsületes emberré nevelni a rábízott tanulókat, maga is arra törekedett, hogy erkölcsösen éljen, tanítványainak példát mutasson. Tudta, hogy ő nem alanya, hanem eszköze a tanításnak, képzettségét önműveléssel fejlesztette, hogy a kor előrehaladásával is alkalmas legyen mások tanítására.

Leghosszabb időt a Thék Endre utcai III-IV. vegyes osztályban oktatott. Időközben feleségül vette Sass Margitot, Sass Lajos és Dörfer Emília lányát. Gyermekai közül Erzsébet 1895-ben, Margit 1898-ban, István pedig 1901-ben született.

Az elemi iskola mellett sok éven át oktatott az orosházi tanonciskolában, találkoztunk nevével az egyik első sportkör, az

Orosházi Torna Egylet alapítói között is, ahol a pénztárosi teendőket látta el. Az 1899-es helyi iparkiallítás 1. számú bíráló bizottságának, az országos hírű Thék Endre elnök mellett ő a jegyzője.

1908-ban Brósz János, majd Podszteren György után rövid ideig ő az orosházi evangélikus iskolák igazgató tanítója, később Fürst János vette át tőle ezt a tisztséget. Az Orosházi Kaszinó tagjai között is megtaláljuk nevét, az elnök dr. László Elek orvos és az alelnök Kovács Andor lelkész mellett Csonka János a választmányban végzett munkát.

1916-ban már a Mikszáth Kálmán utcai központi iskolában tanít, ugyanakkor rangidős az orosházi tanítók 14 fős testületében. Igazi néptanító volt, saját lelki kincseit plántálta az orosházi gyerekek szívébe. Ismerünk egy tanítói névsort 1922-ből. Csonka János mellett Brósz János, Fabriczy Pál, Sasi Ferenc, Borcsiczky

Károly, Molnár Imre, Jankó Bálint, Zatykó Mihály, Csizmadia Mihály, Zatykó András, Zelenka István, Stötzer Frigyes, Sass Árpád és Tóth László voltak az orosházi evangélikus iskola tantestületének tagjai.

Már az első világháború előtti években kezdődött asztmás megbetegedése, amit hosszú évekig türelemmel viselt, s 1923. június 26-án visszaadta lelkét Teremtő Urának.

„Az ifjakat ugyanúgy intsd, hogy legyenek józanok mindenben, te magad légy példaképek a jó cselekedetekben, mutass nekik a tanításban romlatlanságot és komolyságot.” [Tit 2,7]

Őrizzük szívünkben Okályi Adolf lelkész és Csonka János tanító emlékét.

(Elhangzott 2007. április 22-én.)

KOSZORÚS OSZKÁR

Felemelő lelki élmény – meghatározó elkötelezettség

Csodálatos élménnyel ajándékozott meg egy szerény létszámú közönséget az orosházi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium dísztermében 2007. április 14-én, szombaton este 18 órai kezdettel tíz fiatal, akik dobbal, gitárral, énekkel álltak elének, s fontos énekelni- és mondanivalójuk volt számunkra. Csoportba szerveződtek ezek a lelkes és hívő fiatalok, nevet is adtak önmaguknak, mely mély szellemi (bölcseleti) ötletről tesz tanúbizonyságot: „MAG-REND-SZER”! A csoportot hat lány és négy fiú alkotja, akik a szeretett és sokszor megsiratott Erdélyből jöttek: Marosvásárhelyről és környékéről, Csíkszeredáról, Székelyudvarhelyről. Van, aki Marosvásárhelyen tanul, van, aki Szegeden, de a csoport tagjai nem tévesztik egymást szem elől, mert lelkük mélyén tudják, hogy küldetésük van egy lélek, hit, hazaszeregetet dolgában kiüresedett és súlyosan megbetegedett környezetben.

Van bennük egy határozott gondolatiság, és egy határozott zenei élmény. Az előbbi a magyar nyelv csodálatos és sokak által nem is sejtett kiaknázatlan szellemességét, mély üzenetét használja fel és ki, az utóbbi pedig a régi idők hangszerét, szent hangszerét igénybe véve rendíti meg a felfogni képes lelket. Ezt a szójátékot – dob és szívdobbanás – nem alkalmazták a szereplők, de alkalmazták más, mély összefüggéseket sejtető szófordulatokat, amelyek önmagukon túlmutatva transzcendens valóságot sejtetnek. Ilyen

volt a bevezetőben a csoport nevének magyarázata: a „MAG” utal magunkra, a bennünk levő magra, s persze más színben láthatjuk a magyar „mag-yar” kifejezést, és persze a magyar magázódást is. S ugyancsak érzékeltette a verbális bevezető megfogalmazója, hogy mit jelent a „REND”, amely a Rendezőre utal. Kedves és játékos volt a „SZER” magyarázata, hogy a szer egyben szeretet, vagyis a szeretet! S az egységet kereső szellemi bizonyágtétel is megcsillogtatta az új magyar szellemi lehetőséget, hogy nem kellene – legalábbis spirituálisan – (szent) Istvánt és Koppányt szembeállítani, hanem szükségünk lenne minden magyar dimenzióra. Arról nem is szólva, hogy az újabb történelemfelfogások szerint a magyarság hamarabb, a honfoglalás előtt is találkozott már a kereszténységgel, s olyan adatokkal is rendelkeznek a tudós kutatók, hogy Koppány a bizánci kereszténységet vette volna fel, s ha még nem is teljesen lett az egyház tagja, de bizonyosnak tartják, hogy részese volt az ügynek.

A tíz fiatal egy „szertartást” mutatott be, a maguk nagyon leegyszerűsített, de nagyon hatékony eszközeivel, mert működött a szó és a hang csodája. Az, amikor a szó mondattá (értelem) áll össze, és amikor a hang hangzássá lesz, s jobb esetben harmóniaként hatol a lélekbe. A dobok dübörgése a szívek dobbanásáig hatolt, és élmény volt szembesülni a transzcendenssel, és végigfuthatott a tekintetünk a magyar történelem egy-két drámai ese-

175 éve született Mokry Sámuel

Mokry Sámuel két és fél évig volt az orosházi evangélikus egyházközség segédlelkésze. Nem lett beiktatott pappá, emiatt alig szólunk életpályájáról, nem szerepel emlékköve a templomkertünkben kialakított egyháztörténeti parkunkban sem. Pedig korának elismert emberévé vált, ő a történelmi Magyarország első búzanemesítője, sőt végső nyughelyét is itt, az orosházi alvégi temetőben találta meg. Az országos évfordulónaptár figyelmeztetett bennünket a nevezetes évfordulóra. Egyházi lapunkban emlékezzünk rá, mint orosházi kötődésű evangélikus jelesünkre!

A Bács vármegyei Monostorszezen született 1832. május 8-án. Apjától, Mokry György mérnöktől örökölhette a pontosságot, édesanyja Ágoston Vilma, feltehetően az egykori orosházi lelkész, Ágoston István lánya. Középiskolai tanulmányait Pozsonyban végezte, ahol teológiára is járhatott, amit Halléban fejezett be. Érdekes, hogy a papi és tanári elhívás mellett az agrárpálya is vonzotta, tanulmányokat folytatott a keszthelyi gazdasági akadémián.

Pontosan 24 éves volt, mikor 1856. május elején Orosházára érkezett segédlelkésznek, két kitűnő pap, Mikolay István és Torkos Károly mellé. A tízezer léleknel többet számláló gyülekezetben sok munka adódott, vele együtt káplán-

kodott még Molnay (Molitorisz) Károly és 1858-tól Harsányi Sándor. Ha a születési anyakönyveket végiglapozzuk, s összesítjük, megállapíthatjuk, hogy kb. száz gyereket keresztelt, rendszeresen prédikált, esketéseket végzett, temetett, belekóstolt minden egyházi szolgálatba.

1858 őszétől a békéscsabai evangélikus algimnáziumba hívták meg tanárnak. A biztosnak ígérkező állás is közrejátszhatott abban, hogy 1858. november 27-én Orosházán feleségül vette Mikolay Jankát, főnöke, Mikolay István és Tessedik Johanna lányát, a messze földön híres szarvasi lelkész és mezőgazdász, Tessedik Sámuel unokáját. A csabai algimnázium időközben gyökeret eresztett, 1862-től két évig Mokry Sámuel igazgatása alatt működött. Régi feljegyzések tanúsítják, hogy 1860-tól a csabai evangélikus egyháznál magyar nyelvű szolgálatokat is végzett, majd megírta tervezetét *A békéscsabai evangélikus egyház nevelésügyének emelése* címmel. Nem tudni, mi történhetett, az egyház presbitériuma már nem választotta meg az 1864/65-ös tanévre, „súlyos szembaja” miatt elhagyta a pedagógusi pályát.

Életének egészen új korszaka kezdődött, visszavonult Gerendásra és gazdálkodni kezdett. Különösen a búzanemesítés érdekelte. Kezébe került Tótfalusi Miklós orvos 1847-ben, Pesten kiadott háromkötetes munkája, *A magyar gazda, mint kertész*, amiben a szerző beszámolt a kertészeti nemesítésben elért eredményeiről. Mokry ennek a könyvnek az elolvasása után kapott kedvet és kezdett kísérletezni a búza nemesítésével. Igyekezett elérni azt, hogy a szárazságnak és a gabonarozsdának jobban ellenálló, jól bokrosodó, nagyobb kalászt fejlesztő búzát nemesítsen. Ellátogatott a német kertészet fellegvárába, Erfurtba, ahol találkozott egy Benary nevű kertésszel, akivel kicserélték tapasztalataikat az akkor korszerűnek tartott nemesítési módszerekről. Vizsgálta és hasonlított a búzafajtákat, ő használta először az „összehasonlító kísérlet” elnevezést. A környékbeli gazdák között híre járt Mokry nemesítési kísérleteinek, többen vetettek az általa szemenként válogatott búzából.

A tessediki hagyományokat követve feladatokat vállalt az egyetemes mezőgazdasági kultúra előrevitelében is. Bekapcsolódott az 1860-ban alakított Békés megyei Gazdasági Egylet munkájába, ahol olyan emberekkel találkozott, tervezgetett és dolgozott együtt mint a kiemelkedő politikussá lett báró Eötvös József, báró Wenckheim Béla, Trefort Ágoston és mások. 1867-től az egylet titkára, ettől kezdve szerkesztette a *Gazdasági Egylet Értesítőjét*, amiben sok jelentős írás közölt. Ő maga is publikált a megyei fórumokon kívül a *Kertész Gazda*, *Gazdasági Lapok*, *Egyesületi Közlemények*, *Közgazdasági Hetilap*, *Gyakorlati Mezőgazda* és *Földművelési Érdekeink* című szaklapokban.

Négy önálló kis kötete látott napvilágot: *Beszélgetések a búzatultermelés káros volta felett* (1871), *Búzanemesítés* (1875) – ez az első magyar szakmunka –, *A mezőhegyesi Szemle 1874-ben* (1875), *Mezei gazdaságunk reformjáról* (1881).

Az 1900-as évek elejére már dúsgazdag ember volt, Budapestre költözött. (Annyi személyes emléket szabadjon elmondanom itt, hogy anyai nagymamám, Bartos Pálné Dubovszky Irén (1887–1982) a '70-es évek második felében többször elmondta nekem, hogy fiatal lányként Rákoskeresztúron élő szüleivel együtt néhányszor megfordult a vendégszerető Mokry-házban, hisz az ő édesanyja, Hósz Berta, a Hósz–Neumann család révén, rokonságban volt Mokry Sámuellel.)

Két szép, jól jövedelmező bérháza volt Budapesten, de nem feledkezett meg Békéscsabáról sem. Végrendeletében hatalmas összeget, 180 ezer koronát juttatott egy végül soha meg nem valósult csabai egyetem alapítására. Életében sok tragédia érte: Emma lánya 20 évesen, Sámuel fia 38 évesen halt meg, 1894-ben pedig felesége is befejezte földi pályafutását. Egyedül lánya, Szobotka Rezsóné Mokry Juliska élte túl, ő volt mellette, gondozta utolsó éveiben. Mokry Sámuel 1909. június 10-én halt meg Budapesten. Lánya hozatta le Orosházára, hogy ott találjon örök nyugalmat a Mikolay család sírboltjában apósa, anyósa, felesége, lánya mellett. (A halotti anyakönyvben nem a minden lexikonban szereplő Monostorszege van beírva születési helyként, hanem a szomszédos falu, Kisszapár. Lehet, hogy mi tudjuk egyedül az igazságot?)

Munkásságát még Békés megyében is csak egészen szűk réteg ismerte, az 1970-es években kezdték újra felfedezni, majd születésének 150. évfordulóján megalapították a Mokry Sámuel Emléklakettet. Békéscsabán tudományos emlékülést tartottak, ugyanakkor Orosházán az alvégi temetőben felavatták a Rajki László által tervezett és kivitelezett síremlékét. 1990-ben, Orosházán utcát neveztek el róla, 1994-ben pedig e sorok írója szólott Mokryról *Orosháza jelesei* című könyvében.

KOSZORÚS OSZKÁR

☞ ményén is. Marosvásárhelyi és környéki fiatalok ajkáról hallani az átkos „Trianon” szót, lélekbe hasító volt, különösen is, hogy 2004. december 5-én iszonyú és otromba döntés hozott az (e névre méltatlanná lett) anyaország, amikor nemet mondott a határainkon kívül rekesztett igazi magyar milliokra, nem megadva a kettős állampolgárság szerte a világon hasonló helyzetben természetes módon gyakorolt lehetőségét. De énekbe csomagoltattott 1956 is, az utolsó tiszta magyar tett, azóta csak kétségbeejtő szellemi lejtő zilálja szét életünket. Kétségbeejtő lejtő.

A „szertartás” (vö. szer) címe ez volt: „Vinnélek – fényre hívás dobbal, énekel”. A szellem világossága felé hívtak minket a marosvásárhelyi fiatalok. Élő istenhittel, reménykedő Krisztusba kapaszkodással, gyönyörű hazaszeretettel.

Az alkalmat Patakfalvi János tanár szervezte, akinek köszönettel tartozunk e tiszta igehirdetésért, bizonyágtételért az istenhitről, a hazaszeretetről! Jó lenne ismét találkozni ezekkel a fiatalokkal!

RIBÁR JÁNOS

TALENTUMOK – Hírek iskolánk életéből

Ballagás 2007 – Búcsúbeszéd

*„Kell még egy szó, mielőtt mennél,
kell még egy ölelés, ami végig elkísér
Az úton majd néha gondolj reánk,
ez a föld a tiéd, ha elmész, visszavár.”*

*Tisztelt Vendégeink, Kedves Ünneplők, Kedves Ünnepeitek,
Ballagó Diákjaink!*

Iskolánk harangja ballagási ünnepségünk kezdetekor egy utolsó közös sétára hívta búcsúzó diákjainkat. A harang szava az ember életében általában ünnepi pillanatokot jelez. Ünnepi és szent pillanatokot, olyanokat, melyek összekötik egymással az embereket, és ugyanakkor kapcsolatot teremtenek a mindenható Istennel, aki megszentelheti hétköznapjainkat és ünnepeinket egyaránt. Szívvel kívánom, hogy iskolánk ballagási ünnepélye ilyen felemelő alkalom legyen és maradjon elsősorban az ünnepeitek, de minden jelenlévő számára.

Kedves Búcsúzó Fiatalok!

„Kell még egy szó, mielőtt mennél” – idézem újra az ismerős dal első sorát, melyet tegnap az egyik búcsúzó osztállyal együtt énekelünk, könnyeinkkel küszködve. Én ezt komolyan gondolom. Valóban kell a szó a búcsúzás előtt az ünnepélyes pillanatokban. Kell, hogy elmondjuk egymásnak, hogy szépek voltak az együtt töltött évek, hogy jó volt közösen összefogva leküzdeni a nehézségeket, hogy voltak olyan pillanatok is, melyekre nem szívesen emlékezünk, és hogy mégis, mindent összevetve hiányozni fogunk egymásnak.

Tulajdonképpen ezzel minden lényeges gondolatot elmondtam, melyek általában egy ballagás alkalmával tömören elmondhatók. Nekünk azonban több mondanivalónk kell, hogy legyen egymás számára. Itt és most nem elég, ha csak általánosan szólunk, hiszen ti egy egyházi iskolától búcsúztok. Egy olyan iskolától, ahol azt szoktuk mondani: „Jézus a gazdája ennek a háznak.” Most megkérdem tőletek: Találkoztatok-e Vele, megismertétek-e Őt? Ismeritek-e Jézust, aki bemutatkozott nektek és azt mondta: „Én vagyok az út, az igazság és az élet.” Nem csak bemutatkozott, hanem segített, hogy megtaláld önmagad, segített, hogy megtaláld azt az utat, melyet megmutatott. Jézus azt is megmondta, hogy ti kik vagytok. Ismerős az ige, hiszen a tanév igéjét idézem. „Ti vagytok a föld sója”. Ezzel a kijelentéssel mindannyian feladatot kaptatok. Úgy élni, hogy megízéssék a világ körülöttetek, hogy példa legyen az életek szűkebb és tágabb környezetekben. Nem kockázat nélküli a feladat teljesítése, mert Jézus így folytatja: „Ha pedig a só megízetlenül... semmire sem való már, csak arra, hogy kidobják”. Vajon hogyan sikerült megfelelni a krisztusi elvárásnak a mögöttetek hagyott 12–6–4 év alatt? Igazán csak te tudsz rá válaszolni. Te, aki ismered önmagad, és Jézus, aki még önmagadnál is jobban ismer téged. Ismer és szeret, ezért bátran bízd rá magad ezután is!

Jézus megbocsátó szeretettel néz rátok most is, ezekben az ünnepi pillanatokban. Együtt örül velünk, mi pedig hálát adunk megsegítő kegyelméért, hogy eljuttatott titeket gimnáziumi tanulmányaitok befejezéséhez.

Olyan közösségek búcsúznak most evangélikus iskolánkból, akikre sokszor lehettünk büszkék, akikért hálát adhatunk Istennek.

A tanulásban való helytállás végső bizonyítása még ezután történik. Szívvel kívánunk mindenkinek sikeres és szép eredményeket hozó érettségi vizsgákat. Az eddigi helytállásról is szót kell ejtenünk, hiszen több tanulónkkal dicsekedhetünk, akik sok-sok év alatt kiváló tanulmányi eredménnyel és versenyeredménnyel örvendeztettek meg bennünket és szüleiket.

A 10/6 osztály tanulói közül Vetró Emese évek hosszú során ért el folyamatosan kitűnő tanulmányi eredményt.

A színjátszó csoport tagjai kiváló szereplésükkel még Finnországban is elismerést szereztek, számos hazai fellépés mellett. Tagjai Bökényi Hajnalka, Gyuricza Nóra, Domján Anikó, Török Ivett, Molnár Nóra, Sárosi Ildikó.

Közülük Bökényi Hajnalka számos szavalóversenyen, művészeti fesztiválon, iskolai ünnepélyen szolgált tehetséges versmondásával, Rajki Dóra megyei angolversenyen tűnt ki teljesítményével, Molnár Gábor az országos retorikaverseny II. helyezette, Gyuricza Nóra kitűnő tanulmányi eredménye mellett latin- és retorikaversenyen is jeleskedett.

A 12/4 osztály tanulóira is büszkék vagyunk, összetartó közösségük láttán. Magyarságuk, keresztyén hitük példaértékű.

Berke Zsanett a közösség igen értékes tagja. Kiemelkedő tanulmányi eredménye mellett jutott ideje tudományos kutatómunkára. Ennek gyümölcse egy Orosháza 56-os eseményeiről szóló könyv, melynek társszerzője. Budavári Tibor országos és nemzetközi hírű birkózóbajnok. Kiváló sporteredményei éveken keresztül iskolánk hírét is öregbítették.

Gimnáziumi éveik lezárását ünneplő tanulóink szép eredményeiket a diákéletben, a tanulmányokban való helytállásukat elsősorban az őket támogató és féltőn szerető családi otthonnak, szüleiknek köszönhetik. Most nevükben szeretném megköszönni mindazt, amit gyermekként, ifjúként kaptak Önöktől, kedves szülők. Köszönöm iskolánk nevében is, hogy kisgyermekként vagy tizenévesként ránk bízták iskolai nevelésüket. Úgy gondolom, bölcs és komoly döntést hoztak, amikor egyházi iskolánkat választották. Isten segítségével sikerült hozzájárulnunk gyermekeik emberré formálásához. Köszönjük, hogy nevelési törekvéseinkben támogattak bennünket. Hagyományunkhoz hiven a legtöbbet fáradozó szülőket szeretném külön is köszönten:

– 12/6 osztály: Rajkiné Szula Magdona,

– 12/4 osztály: Nagy Józsefné és Kecskeméti Béláné, „mindenki nagymamája”.

Iskolánk fenntartója, az Orosházi Evangélikus Egyházközség gyűlekezete és vezetése féltő szeretettel kíséri minden kis- és nagy diákunkat iskolai évei alatt. Támogatja és segíti iskolánk működését, és figyelemmel kíséri tanulóink növekedését, fejlődését. Hálás szívvel köszönöm ballagó diákjaink nevében is a velünk ünneplő egyházi képviselőknek a segítséget, és az imádkozó szeretetet. Utolsóként munkatársaimhoz, nevelőtársaimhoz fordulok köszönettel. Szeretettel gondolunk vissza azokra az óvó nénikre, akik felkészítették ezeket a fiatalokat az iskolás évekre, a tanító nénikre, akik betűvetésre, olvasásra, számolásra oktatták a tudományok elején botladozókat, a felső tagozat osztályfőnökeire és tanáira, és természetesen jelenlegi tanáraikra.

Kedves Bakos Józsefné Sárka néni és kedves Hajdu Attila tanár úr! Sokat köszönhetnek nektek, az osztályfőnököknek ezek a fiatalok, és köszönnek is, mert hálásak mindenért, amit tőletek kaptak – jó szót, intést, szeretetet, megértést.

Isten áldja meg mindenki jó szándékát és szolgálatát, akik ezeknek a fiataloknak segítettek iskolai, gimnáziumi éveit, és szeretettel vették körül őket.

*„Nézz rám, s ne ígérj,
nézz rám, sose félj!
Ha nincs hely, ahol élj,
indulj hazafelé!”*

Isten velünk, viszontlátásra!

JANTOS ISTVÁNNÉ
igazgató

Ballagó diákjaink

12/4

Osztályfőnök:
Hajdu Attila

Bere Marianna Adrienn
Berecz Geraszim
Berke Zsanett
Bíró Dóra
Budavári Tibor
Buri Bianka
Fazekas Nikolett
Gombár Erika
Holeczka Dóra
Huszárik Mihály
Kocsis Mária
Lovas Géza
Marton Nikolett
Matók Tímea
Molnár Pál
Nádasdi Margit
Nagy Gábor
Ökrös Ilona
Radovics Mónika
Szakál Levente
Szöllösi Júlia
Tóth Bettina
Tóth Tünde

12/6

Osztályfőnök:
Bakos Józsefné

Bökényi Hajnalka
Domján Anikó
Gyuricza Nóra
Himer Fruzsina Ágnes
Lukácsik Ágnes
Major Hajnalka
Mengyán Mónika
Molnár Gábor
Molnár Nóra
Novák István
Pató Nikolett
Rajki Dóra
Rajos Csaba
Sárosi Ildikó Beáta
Schön Krisztina
Sipos Renáta
Szabó László
Szemenyei Renáta
Todorán László
Tóth Balázs
Török Ivett
Vetró Emese
Vigyikán László

*Kedves Szülők, Tanárok, Vendégek, Diáktársaim!
Tisztelt Ünneplők!*

12 éve járok ebbe az iskolába, de a mai naptól kezdve erről már csak múlt időben beszélhetünk. Elhangzott az utolsó harangszó, elérkezett a búcsúzás ideje. Janus Pannoniusról tanulva hallottunk arról, hogy milyen is egy búcsúbeszéd: előre kell tekintenünk, majd visszanezünk és emlékezünk.

Azt mondják, hogy aki nem tudja, merre tart, annak minden út egyformán jó. Én hiszek abban, hogy olyan ismereteket kaptunk iskolánktól, amelyek a jövőben is a helyes úton vezetnek bennünket. Köszönettel tartozunk most ezért a vezetésért, tanításért, nevelésért, a bennünket kísérő szeretetért. Ígérjük, ezután sem felejtjük el a felnevelő alma matert.

És hiszek abban, hogy van elég talentumunk a jó utat választani, minden későbbi döntésünkben. Kedves diáktársaim! „Ti vagytok a föld sója.” A tanév ígéje az iskolából kilépve is kötelez bennünket, ne felejtünk el sónak lenni! A következő hetek izgalmasak lesznek számunkra, nagy feladatok előtt állunk. Most kell számot adnunk az eddig tanultakról, ehhez továbbra is sok segítségre lesz szükségünk.

„Valakiket: a szüleimet eléggé meg nem áldhatom, valakinek, ha százszor élek, adósságom le nem róhatom.” A szülőknek szóló gondolatok megfogalmazása a legnehezebb, ezért kölcsönöztem egy költő szavait. Szavakkal nem lehet megköszönni azt az önzetlen törődést, gondoskodást, amit tőlük kaptunk. Tudjuk, ezután is számíthatunk rájuk.

Tarisznya van a vállunkon, útra kelünk. A tarisznyába csomagolt útravaló mellé én is szeretnék még egy gondolatot adni minden jelenlévőnek. Kempis Tamás több mint 500 évvel ezelőtt így fogalmazott a „Krisztus követése” című munkájában: „Ne sokat törődj azzal, hogy ki van veled, vagy ellened, hanem arra legyen gondod, hogy minden dolgaiddban veled legyen az Isten.”

GYURICZA NÓRA
12/6 osztály

*Tisztelt Vendégek, Tanárok és Diákok!
Kedves Ballagók!*

Ősszel egy budapesti egyetemen megrendezett konferencián Csépe Valéria pszichológus tartott előadást. Ebben többek között arra lehetett példákat hallani, hogy miként érhető el nem hétköznapi alkalmakkor a hallgatóság figyelmének megragadása. Az egyik – egyébként valós – szemléltető történet arról szólt, hogy mintegy 10 évvel ezelőtt egy amerikai egyetem diplomaosztó ünnepélyén az egyik diák – mint felszólaló – a szokásos üdvözlés után a megszokott ünnepi mondatok helyett egyszerűen így szólt: „*Használd a fényvédő krémet! A fényvédő krém használata nagyon kedvező hatású a szervezetre, ezt biztos állíthatom. Minden további megjegyzés, mondandó ezen a napon csupán másodrangú feltételezés lesz.*” Ezekre a meghökkentő mondatokra mindenki felkapta a fejét, emlékezetes maradt az esemény.

Ma nem diplomaosztón vagyunk, azonban most is elhangozhatunk azok a mondatok, amelyek jól ismertek mindannyiunk számára. Ugyanakkor a ballagás alkalmával valóban jelentős állomáshoz érkeznek az iskolát elhagyó diákok. A búcsúzás heteiben, napjaiban sok érzélem is törhet elő azokból, akik hajlamosak elérékenyülni, de ilyenkor azok is elmerengnek egy kis időre, akikre nem jellemző ez. Elég okot szolgáltat minderre az a tény, hogy vannak az e falakat most elhagyók közül olyanok, akik már óvodás koruk óta egymás mellett voltak. Mások esetleg 12 évig tanultak együtt, de ha mindez 6 vagy 4 évig történt, akkor is nehéz most felfogni, hogy elérkezett az idő, hogy osztálytársunk útja esetleg másik irányba visz. Azonban ilyenkor nemcsak a búcsúra, hanem az együtt átélt élményekre is lehet gondolni. Mennyi emlék ez, ha valaki egy évtizednél hosszabb idő óta koptatja az iskola küszöbét! Belegondolni is sok, hiszen a gyerekkortól a felnőtté válásig terjed ez az időszak. Nem csak a jó, de a rossz emlékekkel is szembe kell nézni: például azokkal a pillanatokkal, amikor valami helytelent tettünk, nem megfelelő módon viselkedtünk az iskolában, akár tanárainkkal, akár diáktársainkkal szemben. Nemcsak akkor teljes a ballagási számvetés, hogyha a kellemetlenre is visszagondolunk, hanem akkor is, ha megemlítjük a diákokat ballagató tanárok érdemeit. Ők ezennel munkájukat befejezték, most tanítványaik mutatják meg, mit tanultak.

A jövő héten hétfőn megkezdődnek az érettségi vizsgák. Talán életem végéig elkísérő élmény lesz a tudásotokból számot adó megmérettetés. Kívánom, hogy jó élmény legyen ez, és ne csak most, de az élet vizsgáin is álljátok meg a helyeteket! Így ottani sikereitek lesz alkalom egymás közt megosztanotok osztálytalálkozóikon. Sok sikert kívánok nektek a nagybetűs életben! Mindezeknél természetesen jóval fontosabb, hogy – amint azt a beszéd elején is említettem – használjátok fényvédő krémet!

HÉJJA MÁRK
11/6 osztály

• RÖVID HÍREK • RÖVID HÍREK • RÖVID HÍREK •

- Böjti időszakban megrázó és felemelő élményben volt része iskolánk nagyobb diákjainak. Rendhagyó, nem mindennapi passzielőadásnak lehettünk szemtanúi a templomban. Evangélikus egyházunk mozgásszerűlt csoportjának játéka nagy hatást gyakorolt tanulóinkra. Hálás köszönettel gondolunk szolgálatukra, melynek segítségével közelebb kerültünk Krisztushoz, jobban át tudtuk érezni szenvedését.
- A városalapítás évfordulója tiszteletére ebben az évben a diákönkormányzat vetélkedősorozattal készült. Nagy tetszést aratott a kvízzjáték, melynek során Orosháza nevezetességeit, meghatározó személyiségeit kellett felismerni (pl. Thék Endrét, Szokolay Sándort, Veres Józsefet).
- Az elmúlt időszakban került sor hagyományosan a városi és megyei hittanversenyekre, melyekről külön tudósításban tájékoztatjuk a kedves olvasókat.
- Iskolánk adott helyet a városi és területi közlekedési verseny lebonyolításához, melynek szervezője a városi rendőrkapitányság volt. Ezen a versenyen iskolánk tanulói is szépen helytálltak.
- A tavaszi művészeti fesztivál városi alkalmain iskolánk tehetséges tanulói több alkalommal is felléptek. Különösen nagy sikert arattak a néptáncsoport és a társastáncsoport tagjai.
- Iskolánk szép hagyománya az édesanyák köszöntése az osztályok májusi szülői értekezletén. Ilyenkor lelkesen készülnek kicsik és nagyok egyaránt, hogy szeretetüket szép műsor keretében fejezzék ki. Isten áldjon minden édesanyát, nagymamát és dédnagymamát!
- Lapzártáig már tudósíthatunk arról is, hogy a ballagás ünnepélyes pillanatai után 45 végzős gimnáziumi diákunk megkezdte az írásbeli érettségi vizsgákat. Isten áldása kísérelje őket a számadás és szóbelire való felkészülés időszakában.

Kedves Ballagató Pedagógusok és Ballagó Diákok! Örömmel vettük kézhez kedves ballagási meghívókat. Két osztály diákjai indulnak az érettségi vizsga nehéz próbáját megharcolni. A 12/4 és 12/6 osztály névsorában sok-sok ismerős név idézi fel bennünk az iskolában töltött évek kedves emlékeit. Ez már a visszahozhatatlan múlt, de most a jövő felé indultok tele reményekkel és szorongással: vajon mit hoz a jövő? Lesznek közületek, akiket magasra emel majd az élet, de a többségnek keményen meg kell küzdenie minden kis lépésért. A világ, melyben a helyeteket keresitek, kíméletlen versenyre kényszerít benneteket. Ebben az ádáz küzdelemben nagy lesz a kísértés arra, hogy – feledve eddigi iskolátok szellemét – a könnyebb, de nem tisztességes úton keressétek a boldogulás lehetőségét. A sokat tapasztalt Jób vallja Istenről: „... ő szemmel tartja az ember útját, és látja minden lépését.” [Jób 34,21] S Jézus mondja a nagy „érettségi vizsgára” készülő tanítványainak: „Én vagyok az út, az igazság és az élet.” [Jn 14,6] Ne feledjétek, amit Jézustól tanultatok! Maradjatok meg abban a hitben, mely orosházi őseitek számára elég erősnek bizonyult a túlélésre. Ez a hit olyan valóság, amit tanítóitok életének példája hitelesít! Kövessétek ezt a példát! Az Úr adjon erőt megállni a próbák között! Az Úr áldja meg mindannyiótok életét! Imádságos szeretettel gondolnak rátok egykori tanítóitok:

GYŐRI GÁBOR elkész
és felesége, *KATI* néni

*Kedves Ballagó Diákok, Kedves Pedagógusok!
Kedves Testvérek!*

A ballagási ünnep közelgő nagy napja, az alma matertől való elköszönés ünnepélyes eseménye alkalmával szeretettel küldöm köszöntésemet. Ilyenkor, április vége felé, amikor naponta érkeznek ballagási meghívók, különösen is gyakran gondolok imádságos szeretettel oktatási intézményeinkre, középiskolai tanulmányaik befejezéséhez közeledő fiatalokra.

Kedves fiatal Testvéreim! Sok erőt, kitartást – és elegendő szorgalmat – kívánok az érettségi vizsgára való felkészülésükhöz, és főként azt, hogy kísérelje Isten áldása munkájukat. Kívánom, hogy az életükről való terveikből, elképzeléseikből mindaz valóra válhasson, ami Isten akaratával egyező.

Kedves pedagógus Testvéreim! A magam és egyházunk vezetősége nevében megköszönöm szeretetüket, munkájukat és fáradozásukat, amellyel most érettségire készülő tanítványaik életében – Istentől kapott megbízásuknak megfelelően – betöltötték hivatásukat. Abban a reménységben vagyok, hogy az érettségi vizsgákon sok tanítványuk szerez majd örömet Testvéreimnek; ha pedig itt-ott mégis kiderül, hogy van még pótolni és javítani való, akkor segíteni tudják tanítványaikat a kevésbé jó eredmények kijavításában.

Áldást kívánó szeretettel köszöntöm kedves Mindnyájukat.

„Aki pedig mindent megtehet sokkal bőségesebben, mint ahogy mi kérjük vagy gondoljuk a bennünk munkálkodó erő szerint: azé a dicsőség az egyházban Krisztus Jézus által nemzedékről nemzedékre, örökkön-örökké. Amen.” [Ef 3,20–21]

Erős vár a mi Istenünk!

ITTÉZ JÁNOS
elnök-püspök

Pesky József: Utolsó vacsora

Bizonyára mindenkinek feltűnt, hogy április elején az orosházi evangélikus templom oltárképe, Pesky József „Utolsó vacsora” című alkotása eltűnt.

A fenntartók nagyon helyesen észrevették, hogy a kép állapota romlik, s talán még időben orvosolni lehet a bajt. Bármennyire óvják, vigyázzák a vászonra festett olajképeket, az idő vasfoga sajnos minden alkotáson nyomot hagy. A vászon és az olajfesték idővel kiszárad, a kép felülete kagylóssá válik, majd le is kezd peregni. Ebben az esetben is elkezdődött ez a folyamat, több helyen hiányzik a festék. A kép felülete is egyre jobban elpiszkolódik, a gyertyától rákerülő viaszcspepek sem jótékony hatásúak. Nagyon szembetűnő még az is, hogy a korábban használt védőlakk vastag, kemény réteget alkot a festményen, s az erőteljesen elkezdett sárgulni. Így a kép lassan elszíntelenedik, szinte élvezhetetlenné válik.

Az oltárkép azért került le eredeti helyéről, hogy ezeket a sérüléseket, problémákat kijavítsam, és ismét eredeti szépségében tudjanak gyönyörködni ebben a szép alkotásban. Megértésüket és türelmüket köszönöm. Tisztelettel:

FABÓ ÉVA okleveles restaurátorművész

„A jó tanár is holtig tanul!”

„Esélyteremtés kompetenciaalapú oktatással, pedagógiai kultúra megújításával, keresztyén neveléssel.”

Ez a címe annak a pályázatnak, melyvel iskolánk, az Orosházi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium 18 millió Ft támogatást nyert 2006-ban a HEFOP/2005/3.1.3 program keretében. Ennek a hazai és európai uniós támogatású projektnek a témája: „A kompetenciaalapú oktatás fejlesztése és elterjesztése – Felkészítés a kompetenciaalapú oktatásra”. Jelen projekt időtartama 2 év, de a munka ebben a témában folytatódik.

Feltettük a kérdést, miért van szükség fejlesztésre?

A világban zajló gazdasági, technológiai és társadalmi változások próbára teszik az egyén alkalmazkodóképességét, a közösségeket pedig új szerepek vállalására készítetik. Az oktatási rendszerek felé elvárásaként jelentkezik, hogy feladatuk teljesítése során fokozott versenyhelyzetnek és változó munkaerő-piaci igényeknek kell megfelelniük.

Fontosnak tartjuk megfelelni annak a követelménynek is, hogy a tanulókat magas szintű nevelésben-oktatásban részesítsük. A nevelőtestület ennek érdekében állandóan képzi magát, és nyitott minden olyan kezdeményezésre, amely által biztosítani tudja a színvonalas, a társadalmi elvárásoknak, a partneri igényeknek megfelelő iskolai munkát.

Az ismeretek egyre gyorsuló elavulása és az IKT (Információs-Kommunikációs Technológia) rohamos fejlődése miatt egyre fontosabbá válnak olyan képességek, mint például a rugalmasság és alkalmazkodóképesség, a tanulási képesség, az együttműködés, a kommunikáció stb. Az informatikai írástudás a 21. század embere számára elengedhetetlen képesség csakúgy, mint a szövegértési-szövegalkotási és a matematikai-logikai képességek.

A hangsúly a hagyományos tartalomközpontú oktatásról a kompetenciák, azaz a képességek, készségek és az alkalmazásképes tudás fejlesztésére tevődik át, hiszen elsősorban ezek révén válhat bárki képessé az egész életen át tartó tanulásra. Különösen fontos a kisiskolás korban elsajátított alapkészségek kialakítása, fejlesztése, mert ezek a későbbi sikeres tanulás és munkába állás elemi feltételei. Elengedhetetlenül szükséges tehát, hogy az oktatási intézményekben megújuljon a pedagógiai kultúra.

Ez a pályázati projekt lehetőséget teremtett számunkra, hogy valóban véghez tudjuk vinni ezt a megújulást, hogy a nevelőink egyre tapasztaltabbak legyenek,

módszertani tudásukat folyamatosan fejlesszék, és fel tudják használni a korszerű oktatás fontos digitális kellékeit.

A pályázati projekt által a benne részt vevő pedagógusok egyenként 4x30 órás képzésen vettek részt, ahol megtanulták a pályázat által biztosított „kompetenciaalapú programcsomagok” használatát, az SDT (Sulinet Digitális Tudásbázis) kezelését, a benne lévő oktatási anyagok alkalmazását, valamint – érdeklődési területeiknek megfelelően – különböző témájú képzéseken vettek részt. Ez utóbbiból néhány téma: „Tanulói differenciálás heterogén csoportban”; „Multikulturális tartalmak, interkulturális nevelés”; „Projektpedagógia”; „A szövegértő olvasás fejlesztése, olvasási problémák kezelése”; „Koopratív módszertanra épülő együttműködés csoportban”; „Multimédiás szoftverek és eszközök alkalmazása az oktatásban”; „Részképesség-zavarban szenvedő tanulók segítése”.

Igyekszünk megfelelni pályázatunk főcímének: „A jó tanár is holtig tanul!”, hiszen ma már nem elegendő az ún. „kréta-tábla”, illetve a mindenkinek egyformán, közlés formájában átadott ismeret. Szükséges, hogy a gyermekek életkoruknak és életritmusuknak megfelelően jussanak ismeretekhez az eltéréseket figyelembe vevő pedagógiai módszerek alkalmazásával.

Az alábbi idézet gondolatát a nevelésben és az oktatásban is törekszünk maximálisan alkalmazni:

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon” [Péld 22,6]

Mit is jelent a kompetenciaalapú oktatás?

Azt mondjuk: *valaki kompetens valamilyen tevékenységgel összefüggésben, ha képes megoldani az ahhoz a tevékenységhez tartozó szokásos feladatokat.*

A kompetencia a „tudásnak arra a formájára utal, amelynek elsajátítása természetes közegben, életszerű tapasztalatok révén történik, és így alkalmazása is természetes könnyedséggel és hatékonysággal valósul meg.

A kompetencia az értékes, érvényes, hasznosítható tudás egyik kategóriája.

Azon munkálkodunk a pályázat révén is, hogy gyermekeinkben ezt az értékes, érvényes, hasznosítható tudást ki tudjuk fejleszteni. A pályázat által ehhez kapunk megfelelő taneszközöket: szakértők

által összeállított tananyagokat és megfelelő multimédiás eszközöket (számítógép, aktív tábla stb.) Munkánkat ellenőrzés is kíséri. Monitoringszakértők ellenőrzik és segítik a megvalósulást.

A pályázati munkában a következőterületeken, osztályokban és nevelőkkel veszünk részt:

- Siposné Szabó Ildikó 1. osztály: magyar nyelv és irodalom, báb-dráma;
- Zsótér Nikolett 1. osztály: matematika, valamint 5. osztály: német nyelv;
- Bacsrúrné Nagy Ildikó 9. osztály: angol nyelv, valamint: érettségi előkészítő IKT-eszközökkel (saját fejlesztés);
- Fazekas András IKT-kémia 7. és 9. osztály;
- Antal László IKT-informatika 1. és 5. osztály;
- Patakfalvi János média 7. és 9. osztály;
- Hajdu Attila Diák-Klub (saját fejlesztés).

Szép eredményeket értünk el, a szülők is támogatják munkánkat. Voltak különböző rendezvényeink, amelyekre a megyéből, de megyén kívül is különböző településekről jöttek érdeklődő pedagógusok. Láthattak bemutatóórákat. Tapasztalatcsere is végezhetünk. Legtöbbet eddig az első osztályokban folyó munkáról tudtunk bemutatni, amiért az ott dolgozó tanítónők komoly elismeréseket kaptak a mentoroktól, valamint a Békés és Csongrád megyei Pedagógiai Intézetek szakembereitől, de a részt vevő pedagógusoktól is. A szülők is megértették, hogy a hosszabb előkészítő szakasz ugyan nem produkál látványt azonnali írást és olvasást, de alaposágával, mélyebb, mindenre kiterjedő előkészítésével hosszabb távon egy biztosabb, alkalmazásra képesebb tudást nyújt.

A kimenetről

Az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont ma már évenként méri a tanulók teljesítményét. Eddig a „szövegértés-szövegalkotás”, valamint a „matematikai-logikai” kompetencterületeket vizsgálta a magyar nyelv és irodalom, valamint a matematika tantárgyak mérése által. A jövőben ezeket az országos méréseket évente ismétlik és tervezik kiterjeszteni a többi tantárgyra, illetve kompetencterületre is.

Az új típusú érettségi vizsgák is a kompetenciaalapú tudást kérik számon.

A fentiek miatt is vállaljuk, hogy isko-

lánk folytatja a pályázat által elkezdett kompetenciaalapú oktatást. Más pályázatainkat is igazítottuk ehhez: pl. „*A gimnáziumban folyó informatikai, számítástechnikai oktatás tárgyi eszközfejlesztése vezeték nélküli lokális hálózat teljes körű kiépítésével...*” című pályázaton is nyertünk, amely lehetővé teszi, hogy osztálytermekben is elérjék a tanárok és a tanulók az internetet, és ez által korszerű tanórákat tudjanak (közösen is) prezentálni.

Összefoglalva

Iskolánk mindent megtesz azért, hogy a hozzánk érkező tanulók és szüleik meglegyenek elégedve. Pályázatokon ve-

szünk részt, a pedagógusok tovább képezik magukat, hogy korszerű, az Európai Unió elvárásainak is megfelelő oktató-nevelő munkát tudjunk biztosítani.

Ugyanakkor és elsődlegesen a tanulók személyiségének formálása, lelki, valósi életük ápolása is fő feladatunk. Keresztyén neveléssel, a régi, jól bevált módszerek megtartásával és az új, hasznos módszerek alkalmazásával szeretnénk nevelő-oktató munkánkat továbbra is folytatni, amihez kérjük a kedves szülők, valamint támogató partnereink további együttműködését.

HORVÁTH ATTILÁNÉ
projektmenedzser

Városismereti vetélkedősorozat

Iskolánkban hagyomány, hogy a diákönkormányzat minden tanévben vetélkedősorozatot indít az osztályok között valamilyen témában. Tavaly iskolánk 10. jubileuma volt a téma, ebben a tanévben pedig városunk, Orosháza.

Az e tanévi vetélkedősorozat 3 korcsoportban (alsó, felső és gimnázium) és 3 fordulóban zajlott. A szervező DÖK-csapat az ősszel kutatómunkára hívta diáktársainkat, majd a télen tablót és prezentációkat kellett készíteni minden osztálynak. A 3. fordulóra 2007. április 20-án került sor, ahol az osztályok 6-6 fős csapattal vettek részt.

A versenyzők hatféle feladattípus megoldásán keresztül mérhették össze ismeretüket Orosházáról. Ezek egyike volt a képfelismerés, amelyben városunk egyik jellegzetes középületét vagy közterületén lévő szobrát kellett felismerniük apró részletekből. A megfejtések közé tartozott többek között az Árpád-kertben felállított Hősök szobra, a Szent István-szobor és az evangélikus templom is.

Emellett feladatlap és totó formájában városunkkal kapcsolatos adatok, tények helyes megválaszolásával lehetett növelni a győzelem esélyeit. Ezalatt gondolok településünk lélekszámára, alapítási dátumára, középiskoláink számára stb.

A szövegértésen alapuló feladat mozgatta meg talán leginkább a versenyzőket. Itt ugyanis a harmadik emeleti folyosó falára kifüggesztett forrásokból kellett „kivadászni” az információkat, ráadásul időre. A csapatokból két-két ember igyekezett minél rövidebb idő alatt megtalálni a szükséges adatokat. Aprólékos kérdések fogalmazódtak meg az evangélikus templomra, az állandó istentiszteleti

alkalmakra, a Történelmi Emlékparkra, és minden jelentős nevezetességünkre vonatkozóan.

A legnagyobb tetszést elnyerő feladat a kvíz volt. Diáktársaimnak találó és sokszor furfangos meghatározásokból kellett kitalálniuk Orosháza nevezetességeit, illetve meghatározó személyiségeit. A megfejtések között volt pl. Thék Endre, Szokolay Sándor és Veres József is. Városunk nevezetességeit illetően gondoltak a szervezők többek között a Gyopárosi Élmenyfürdőre, s az Európában egyedüli kútmúzeumra is.

A vetélkedés részeként a számítástechnika-termet is igénybe vették a diákok. A csapatok egy-egy része pontos és sokszor hasznos információkat kellett felkutasson a világhálón. Pl. A Justh Zsigmond Városi Könyvtár címe és nyitva tartása, a Kodolányi János Főiskola e-mail címe.

A versenyt komoly szervező- és előkészítő munka előzte meg. Egy kis team heti rendszerességgel, az ősz óta dolgozott a 3 fordulós korosztályonkénti feladatainak megalkotásán, és azok gyakorlati előkészítésén. A lebonyolításban tanáraink és a diákszervezők egyaránt részt vettek. Közben iskolánk diákjai tudásukat összemérve vetélkedtek az intézmény különböző pontjain, fáradságtalan munka folyt a diákszűri részéről is Beke Zsannett, Kacsala László és a DÖK-vezető Palacsik Kinga személyében, akiket Bacsur né Nagy Ildikó tanárnő segített.

A verseny végén, amíg a zsűri értékelt a teljesítményeket, a díszteremben az osztályok által Orosházáról készített prezentációkat tekinthették meg a versenyzők.

AZ UTÓBBI IDŐSZAK LEGKIEMLEKEDŐBB VERSENYEREDMÉNYEI

• *József Attila városi-területi szavalóverseny:*

3. hely: Vízvári Timea 8/6
különdíj: Fülöp Sarolta 6. b

Városi-területi környezetismereti verseny 3-4. osztály:

3. hely: Veres Bence 3. a

Területi angol nyelvi vers- és prózamonddó verseny, Tótkomlós:

3. hely (próza) Lazanyecz György 5. o.

1. hely (vers) Koncz Karolina 6. a

2. hely (vers) Rajki Renáta 7/6

1. hely (vers) Tóth Eszter 8/6

1. hely (próza) Kis Máté 8/6

Szent Györgyi Albert természet-tudományi verseny, Győr:

2. hely biológia Fülöp Tamás 11/6

3. hely biológia Kishonti Fanni 7/6

Eötvös József Általános Iskola és Gimnázium rajzversenye:

2. hely Kárai Fanni 2. b

Városi Tűzoltóság rajzpályázatán:

1. hely Szilasi Horváth Gréta 2. b

„Gyermekek Háza” Kistérségi Művészeti Fesztivál:

1. hely furulyaduó: Bacsur Fanni 2. b

és Fenyvesi Beatrix 2. b

1. hely zongora: Szilágyi Kristóf 4. b

„Madarak és fák napja”, a Vörösmarty Mihály Általános Iskola városi-területi természetvédelmi csapatversenyén:

1. hely Horváth Renáta 6. a, Béres Bence 6. b, Nagy Kinga 5. o. és Nagy Vivien 5. o.

3. hely Szemenyei Csilla 7/6 (rajz)

Megyei számítástechnikai verseny

2. hely Béres Bence 6. b

Diáktársaim véleménye alapján kellemsen és hasznosan telt el ez a délután. S ebben az évben is sok új információval lehattunk gazdagabbak e vetélkedő segítségével. Az Orosházi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium kisebb és nagyobb diákjai így emlékeztek a városalapító ősökre.

A vetélkedősorozat eredménye:

Alsósok:	Felsősök:	Gimnázium:
I. 4.	I. 8/6	I. 12/4
II. 4. b	II. 5. a	II. 10/4
III. 2. b	III. 6. a	III. 11/4

GYÖNGYÖSI EVELIN

9/6

Bibliaismereti vetélkedő iskolánkban

„Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van.”
[1Sám 16,7]

Március 29–30-án a fenti mottóval rendezte meg a XVI. Országos Evangélikus Hittanverseny városi fordulóját az Orosházi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium hittan munkaközössége. Amint az országos kiírásból látható, évtizedes hagyományra tekint vissza ez a vetélkedő, melyen intézményünk tizenharmadik éve vesz részt. A kilencvenes évek elején tagozatos iskolaként, maroknyi – lelkészekből és elkötelezett tanítókból álló – csapat szervezte, rendezte az alkalmakat. Mára az Evangélikus Egyház Gyermekbizottsága által meghatározott témában, iskolalelkészek és hittantanárok állítják össze a feladatokat négy különböző korosztály számára. Ebben a tanévben ószövetségi történetekkel készülünk a megmérettetésre, jelesül Saul, Dávid és Salamon királyok életéből.

A hagyományoknak megfelelően a témából elkészített rajzzal neveztek a 4 fős csapatok, és az első három korcsoportban (1–6. évfolyamok) jelenet bemutatását is kértük. Ez utóbbi feladat a nagyoknál (7–8. osztály és gimnázium) már improvizatív formában valósult meg. Az utóbbiak kapcsán elmondható, hogy évről évre emelik versenyünk színvonalát, hiszen egyre több szépen kimunkált, igényes rajzot nyújtanak be a gyerekek – a dekorációként kiállított munkákat meg is tekinthetik az érdeklődők –, és a korhű jelmezekben eljátszott történetek is a gondos készülést példázák. Vonatkozik ez az alsóbb korosztályokra, hiszen a spontán dramatizálást a nagyobbak még csak kószolgatják, bár elmondható, hogy közöttük is volt színvonalas, ötletes megoldás.

Szintén hagyományt ápolunk akkor, amikor a zsűri tagjait az ökumené jegyében kérjük fel. Hosszú évek óta a zsűri elnöke Lászlóné Házi Magdolna pusztaföldvári lelkésznő, aki már nagyon rutinosan vezeti a zsűri munkáját és záró akkordként szóban is értékeli a csapatok felkészültségét, a versenyfeladatokban nyújtott teljesítményeket.

Katolikus és református testvéreink, pedagógustársaink is aktívan, saját bevallásuk szerint élményekkel gazdagodva dolgoztak, kísérték figyelemmel a csapatversenyeket.

Alkalmainkat lelkészeink és egy esetben másodfelügyelőnk rövid áhítata ve-

zette be, gitárral kísért énekekkel tettük még hangulatosabbá az együtt töltött időt.

Az idei városi forduló legnagyobb öröme, hogy 10 „külsős” csapat is vállalta a megmérettetést, akik azonos feladatokkal, de külön kategóriában versenyeztek, kivéve a gimnazistákat, ahol az érkezett csapat azonos elbírálásban részesült. Az említett bő egy évtized alatt ekkora létszámban még nem jelentkeztek hittanversenyünkre más közoktatási intézményekből. Köszönettel és tisztelettel tartozunk azoknak a pedagógustársainknak, akik gyülekezeti hitoktatás keretein belül, vagy városunk önkormányzati iskoláiban, felekezeti hitoktatást végezve készültek, és elhozták csapataikat, hiszen ők hetente csak egy alkalommal tudnak foglalkozni a gyermekekkel (iskolánkban heti két, órarendbe ágyazott hittanóra van), így kevesebb alkalom nyílik az adott anyag átvételére. Katolikus testvérünk, Bánkiné dr. Borbély Mária tanárnő

évek óta fáradhatatlanul gyűjtögeti és készíti fel hasonló körülmények között a gyülekezetükbe járó gyermekeket. Ezúton is hálásan köszönjük, hogy missziói munkájával egyre több – nem intézményünkben nevelkedő – gyermek látogathat el hozzánk és gazdagodhat így egy közösségi élménnyel. Az említett felkészülési lehetőségektől eltérően, olyan pedagóguskolléga is akadt, aki végezve munkaköri feladatait, a versenykiírás alapján megkereste a bibliaismereti vetélkedő felé nyitott tanulókat iskolájában és felkészülésükben segítséget nyújtott. Nekik köszönhetően *valóban városivá* vált ez a forduló! Így velünk versenyeztek a Vörösmarty Mihály Általános Iskolából, a József Attila Általános Iskolából és az Eötvös József Általános Iskola és Gimnáziumból, valamint rákóczi-telepi iskolaegységéből érkezett tanulók is, igazán szép eredménnyel.

Ezúton is hálásan köszönjük a gyülekezetvezetés támogatását, amellyel hoz-

zájárult a helyezett csapatok méltó, színvonalas díjazásához.

Helyezések korosztályonként:

1–2. évfolyam:

I. 2. b (Bacsur Fanni, Kishonti Pál,
Lőscher Anikó, Sipos Dalma)

II. 1. a

III. 2. a

3–4. évfolyam:

I. 3. a (Belán Rita, Kis Ákos,
Madarász Dóra, Veres Bence)

II. 4. b

III. 4. a

5–6. évfolyam:

I. 5. o (Lazanyecz György,
Palcsek Balázs, Szabó Tamás,
Quintz Boglárka)

II. 6. a

III. 6. b

7–8. évfolyam:

I. 8/6 (Gavallér Ákos, Laszli Ákos,
Palacsik Kinga, Vízvári Tímea)

II. 7/6

III. 8. o

Gimnáziumi osztályok:

I. 11/6 (Berta József, Fülöp Tamás,
Iványi Dániel, Kiss Ágnes)

II. 11/4

III. Tánicsics Mihály Gimnázium cs.

A területi fordulót ebben a tanévben a szarvasi Benka Gyula Általános Iskola rendezte április 14-én, szombaton. Négy korosztályban – a városi versenyen nyertes csapatokkal –, 16 versenyzővel utaztunk a megmérettetésre. Erre az alkalomra is örömmel emlékezünk, hiszen jó hangulatú, énekléssel, városnézéssel, tempolátogatással gazdagított napon vehettünk részt.

Területi eredmények:

1–2. osztályosok között II. helyezett a 2. b osztály csapata;

3–4. osztályosok között III. helyezett a 3. a osztály csapata;

5–6. osztályosok között II. helyezett az 5. osztály csapata;

7–8. osztályosok között IV. helyezett a 8/6 osztály csapata.

A legutolsó megmérettetés az országos verseny, ahová a területi forduló 1–2. helyezett csapatait várja a rendező intézmény, a Budapest–Fasori Evangélikus Gimnázium.

NAGYNÉ GYÖRGYI SZILVIA

Május az óvodában

A gyermek Isten ajándéka. Neki köszönhetik az édesanyák azt a beteljesedést, amelyet gyermekük születésekor csodaként élhetnek meg. Ezen a napon minden asszony átérzi ezt a végtelen boldogságot, és hálás lehet Istennek, aki méltónak találta őt az anyai hivatásra.

Május első napjaiban, ahogyan mindenhol a világon, az édesanyákat köszöntik. Így történt ez a mi óvodánkban is. Gyermekünk az anyák napi ünnepélyein szívéhez szóló énekes-verses műsorokkal fejezték ki édesanyjuk iránti szeretetüket. Az édesanyák mellett a gyermekek életében nagy szerepe van az édesapáknak is. Örömmel tapasztaljuk, hogy egyre több apuka vesz részt közvetlenül gyermeke nevelésében.

Óvodánk programjában nagy hangsúlyt helyezünk a szülőkkel való kapcsolattartásra. A mindennapos találkozások mellett, legtöbb programunkba betekintést nyerhetnek a szülők (pl. a projektekhez kapcsolódó gyűjtőmunkákba, kirándulásokba, munkahely-látogatásokba.) Évről évre megrendezzük hagyományos sportnapunkat is. Idén a Kölyökidő Alapítvány jóvoltából még vidámabbá tudjuk tenni ezt a délutánt. Légvár, arcfestés,

különböző sportegyesületek bemutatói színesítik a programot. Hálás szívvel köszönjük a szülőknek, hogy minden évben maximálisan támogatják óvodánkat felajánlásaikkal. Bevételeinkből ismét játékeszközöket vásárolunk a gyermekek részére.

Május, mint a legszebb tavaszi hónap, lehetőséget ad nekünk és gyermekeinknek, hogy megismerkedhessenek a teremtett világ szépségeivel. Csoportkirándulásaink során közvetlenül megtapasztalhatják annak csodáit, így nemcsak képen, versben, mesében, dalban találkozhatnak vele. Mindenkor a gyermekek életkora és érdeklődési területe határozza meg kirándulásaink úti célját. Rendszeresen látogatjuk a szarvasi arborétumot, a szegedi vadászparkot, a mezőhegyesi ménest, a környékbeli tanyákat és a kecskeméti planetáriumot.

Munkánk során törekszünk arra, hogy az állat- és növényvilág védelme, szeretete természetessé váljon a gyermekek számára.

Az iskolába menő nagycsoportosoknak nagy élményt jelent, amikor egy péntek éjszaka itt alhatnak az óvodában. Az esti gyülekezés után sötétedésig játszunk

az udvaron, majd elfogyasztjuk a vacsorát. Ez idő alatt az óvó nénik az udvar különböző részeire rakják az origamifigurákat. A gyermekek nagy lelkesedéssel, a zseblámpa fényénél keresgélnek elrejtett kincseket. Miután jól kiszaladgálják magukat, lefekvéshez készülődünk. Mesélünk, diát vetítünk, beszélgetünk, majd lassan mindenki álomba szenderül. Másnap reggel kissé fáradtan, de élményekkel gazdagon megyünk haza.

Évek óta hagyomány már óvodánkban, hogy pünkösdhétfőn templomunkban tartjuk óvodai évzáró alkalmunkat. Nagycsoportosaink a Bibliából egy kiválasztott történetet adnak elő jelenet formájában. A kis- és középsőcsoportosok versekkel, énekekkel búcsúztatják a tanévet.

Idén június 1-jén tartjuk óvodai ballagásunkat. Ezen az alkalmon nagycsoportos gyerekek köszönnek el társaiktól és a nevelőtestülettől. Nagy örömünkre szolgál, hogy egyre több gyermek az Evangélikus Általános Iskola és Gimnáziumban kezdi meg iskolai tanulmányait. Kérjük Isten áldását további életükre!

Az óvoda nevelőtestülete

A villám

Az édesanyám, a NAGYMAMA már közel 10 évet töltött el házpásztorokodással és a szőlő felügyeletével a badacsonyorsói hegyen, amikor az esemény megtörtént. Ez idő alatt sok tapasztalatot szerzett és eligazodott a helyi viszonyokban. Különösen jól kiigazodott a helyi időjárás körülményekben, ami igen fontos volt mind a szőlőmunkák elvégzéséhez, mind a szőlő termeléséhez. Mi általában minden második héten péntek délután, este érkeztünk és hétfő este, éjszaka indultunk haza Orosházára, és ezen idő alatt kellett minden időszerű szőlőmunkát elvégezni, vagy az elvégzését megszervezni. Ilyenkor, ha borulás kezdődött, már nagy volt az izgalom, hogy mi lesz, ha elkezd esni az eső, beáll és nem tudjuk befejezni a dolgunkat. A Nagymama meg ilyenkor csak kiállt a ház elé, megnézte, merről jön a felhő, mekkora és merre tart, és csak annyit mondott, hogy „nem kell izgulni, az elmegy az arra valóknak”, vagyis a somogyi oldalra – és úgy is lett. A hegyen ugyanis vagy benne vagyunk a felhőben vagy felülről látjuk,

nem úgy mint az Alföldön, ahol mindig a felhő alatt vagyunk. De jó tájékozódást nyújt nyáron a Balaton is. Ha párák és alig látszik a túloldal és ha hullámos a felszíne, akkor jó idő várható. Viszont ha tükörsima és a túloldalon még a házakat is látni lehet, úgy biztosra vehető, hogy a harmadik nap eső vagy vihar lesz.

A vihar a Balatonnál, bár legtöbbször igen veszélyes, a hegyről nézve különleges élmény. Szinte a szemünk előtt száguldanak a nehéz esőfelhők. Látni, ahogy a villám beleszap a tó vizébe, vagy átcikázik egyik felhőből a másikba. Közben az ézengés ott folyamatos, mert a hegyek visszaverik a hangot. Mindez eleinte talán eléggé félelmetes volt, de később megismerve meg lehetett azért szokni. A Nagymama tudta, hogy ilyenkor be kell menni a házba, és meg kell várni, amíg a vihar elvonul.

Az orsi 200 éves nádtető ház mögött volt és jelenleg is van egy 20-25 méter magas, több tíz éves jegenyenyárfa. Messze kimagasló, messziről látszik a hegyoldal. Az ősök nem féltek a villámcsapástól,

mert alig ötven-száz méterre a háztól ott magasodik az orsi hegy, meg ott a Balaton is, van hova lecsapni a villámnak. Nem félt a Nagymama sem.

1981 júliusában nagyon sötét felhők gyülekeztek Keszthely felől és húztak az Orsi-hegy felé. A Nagymama tudta, hogy ez Ő, és az orsiek esője lesz. Az is lett. A Nagymama bement a házba, lefeküdt az ágyra és szokása szerint imádkozott. A vihar szörnyű csattogás, villámlás és ézengés közepette tombolni kezdett. Egyszer – ahogy a Nagymama elmondta – vakító világosságot látott, amit egy éktelen csattanás követett és úgy érezte, hogy szinte felemelkedett az ágyról, majd sötétség lett, mert a villanyok elaludtak.

Az történt, hogy egy villám mégis belevágott a ház mögötti nyárfába. Az elektromos túlfeszültség hatására a házban a villanyégők, kapcsolók, konnektorok kiégték, más baj nem történt. Sem a háznak, sem a Nagymamának nem lett az ijedtségen kívül más bántódása. A JÓISTEN jelen volt és megvédte az imádkozó, Benne hívó és bízó embert, a Nagymamát.

Ha belegondolok – de talán mások is úgy gondolhatták – ott és akkor CSODA történt.

TÓTH SÁNDOR ISTVÁN

Gondolatok a terhesség megszakításáról

Tisztelt Esperes Úr!

Az Orosházi Harangszó 2007 böjt-húsvéti számának 19. oldalán olvasható „Igaz lehet?” című cikkhez szeretnék hozzászólni, ami a következő mondattal kezdődik: „Megdöbbenve hallottuk és olvastuk, hogy a magyarországi kormány 1 millió embert akar behozni a következő években Ázsiából, a népességfogyás érzékelhető tragédiája miatt”.

Továbbá e cikk idéz Dr. Bene Éva „Megdölt az életfa” című könyvéből: „A magyar-ság legfontosabb sorskérdése a megmaradás, lesz-e magyar nemzet a 22. században?”

Ez a cikk készítetett engem – az olvasót – hozzászólásra és további gondolkodásra. Hazánk népességfogyása már több évtized óta tart folyamatosan. Ez a kérdés régóta foglalkoztat engem. Dolgozatot is írtam erről, amit most mellékelek. A terhesség megszakításának részletezése mellett ismertetek olyan szempontokat is, amelyek összességükben mind hozzájárulnak a születések számának csökkenéséhez.

A kormányoknak őszintén és felelősségteljesen súlyponti kérdésnek kellett volna tartani a népességfogyás megállítását, vagy legalább a megfékezését, nem pedig – meghagyva a rossz tendenciát – 1 millió ázsiaival pótolni a hiányzó lakosságot.

Szolnok, 2007. március 24.

Tisztelettel:

Dr. Münich Béla ny. baleseti sebész
főorvos gyülekezeti felügyelő

Még a kádári időkben részt vettem egy orvosi értekezleten, ahol a népesedéspolitika, és ezen belül a terhesség megszakítása, az abortusz volt a téma. Az előadó – Medve László – ismertette a hallgatósággal, hogy a Ratkó-korszak után legalizálták hazánkban az abortuszt.

Az azóta eltelt időszakban ötmillió terhesség-megszakítást végeztek Magyarországon. A tízmilliós országban ötmillió magzatot pusztítottak el. Ennyien nem születhettek meg, nem kapcsolódhattak be a társadalom életébe, munkájába.

De nemcsak az élve születettek számának jelentős megfogyatkozása jelent problémát, hanem a megszületettek állapotában minőségi rosszabbodás is jelentkezett. Ennek orvosi magyarázata a következő. A terhesség megszakításához emelkedő átmérőjű fémszondákkal tágítják a méhszájat. Ekkor apró berepedések lehetnek a méhszáj záróizmaiban, amelyek hegesedéssel gyógyulnak. Akiknél korábban több abortusz volt, azoknak a méhszájizomzata később meggyengül, és egy kívánt terhességet már nem tudnak kihordani, koraszülés következhet be. (A koraszüléseknél a korábban elvégzett terhesség-megszakítások is szerepet játszanak.) A koraszülöttek egy része szellemileg visszamaradott lesz élete végéig. Családjuk és a társadalom állandó ellátására szorulnak.

Az említett értekezlet óta az abortuszok száma csak növekedett. Ma már 5,3

millióról lehet olvasni a statisztikai ismertetésekből.

Úgy folytatta az előadást az értekezleten az előadó, hogy ezt a tendenciát *bármilyen* meg kell állítani, mivel az országunk kihalásához fog vezetni. Saját magát pusztítja a társadalmunk, és kb. 50-60 év múlva ki lehet rádiózni Magyarországot Európa térképéről. Felismerve ezt a veszélyes helyzetet vezette be az akkori kormányzat a gyermekgondozási segélyt, a gyest, hogy segítse a gyermeket vállaló családokat, és hogy az anyák ne az abortuszt válasszák.

Az emberi élet nem a megszületéssel kezdődik, hanem az anyai petesejt megtermékenyítésével. Ekkor indul el a petesejtben az a csodálatosan összehangolt, beprogramozott folyamat, melynek során elkezd fejlődni a méhben a magzat. Már az embrionális élet korai időszakában kezdenek kialakulni az egyes szervek rendszerek. A szív működését – műszerrel – ugyancsak figyelemmel lehet kí-

sérni e korai stádiumban. A néhány hónapos magzat szívhangjait fülünkkel is meghallhatjuk. Minden édesanya jól emlékszik magzata mozgásaira. Sohasem szabad szem elől téveszteni, hogy él a magzat a méhen belül.

A Bibliában is találunk erre utalást Jeremiás próféta könyvének 1. fejezet 5. versében: „Mielőtt az anyaméhben megformáltalak, már ismertelek, és mielőtt a világra jöttél, magamnak választottalak”.

A magzati élet befejeződésekor születik meg a magzat, és indul meg az újszülöttkori, csecsemőkori, gyermekkori stb. fejlődés, így érheti el a felnőtté válást.

Az élet folyamatát bármikor meg lehet szakítani erőszakosan. A terhesség időszakában ezt a cselekedetet abortusznak, terhesség-megszakításnak nevezük. A megszületettek életének szándékos elpusztítását pedig gyilkosságnak tartja a törvény. A lényeg azonban mindkét esetben ugyanaz: emberölés. Tízmilliós országban több mint ötmillió magzat elpusztítása: népirtás. Nem csak a már megszületettek tömeges megölése számít népirtásnak.

**Komolyan kell venni az ősi
tízparancsolatot,
amelyben benne van: NE ÖLJ!**

Németországban, egy szülészeti klinikán ultrahangfelvételekből készítettek egy filmet a terhesség-megszakításról. Ezt volt alkalmam megnézni. Először a nyugalmi állapotban lévő magzatot mutatták meg az abortusz megkezdése előtt. A magzat úszkált a magzatvízben. Szív-működését egy speciális műszer regisztrálta. Ezután kezdődött el a méhszáj tágítása fémszondákkal. Ezáltal mechanikus inzultusok érték, igyekezett kitérni a szondák nyomása elől. Meg is rémülhetett, mert a szív-működése felgyorsult a nyugalmi állapotban mért érték kétszeresére. A méhszáj kitégítése után kezdték el egy műszerrel szétszaggatni az élő magzatot, majd eltávolították testének darabjait a méhből. Ez az abortusz.

Készítői a „Néma sikoly” címet adták a filmnek. Azt javasolom, hogy azok, akik az abortusz – mint emberi jog – érvényesítése mellett kardoskodnak és döntenek, vagy törvényt hoznak róla, nézzék meg ezt a filmet és gondoljanak arra, hogy ők is csak azért láthatták meg a napvilágot, mert az édesanyjuk hagyta őket megszületni, s nem estek az abortusz áldozatává.

Évek óta egyre kevesebb gyermek születik meg hazánkban, mint ahányan

Ilovszky Béláné festménykiállításáról

1917. május 7-én született Orosházán Ilovszky Béláné Csizmadia Irénke néni, aki 90. születésnapját 90 dekoratív olajfestményének bemutatásával ünnepelte a zsinagógából újjávarázsolt Művészetek Házában. A megnyitó napján kétháromszázan gyönyörködtek virágcsendéleteiben, tájképeiben és figurális kompozícióiban.

A földszintet és az emeletet körbejárva látjuk, hogy összeszedetei a gyönyörű vadvirágokat, vidám pipacsokat, kedves napraforgókat, dús virágú orgonákat, méltóságteljes liliomokat. Alig van olyan virág, amit nem festett meg. 2005-ben készült a *Nyári vadvirágok* című alkotása, kiemelkedő a *Rózsa, a virágok királya*, a *Bordó rózsák*, a *Hulló rózsaszirmok*. Rendkívül hangulatos és gyönyörködtető a *Sárgarep-cés mezei csokor* című festménye vagy a színek játékával lenyűgöző *Mezei csokor ökörfarkkóróval*. Ragyogó meleg színekkel (vörössel, rózsaszínnel, citromsárgával, narancssal, barnával és azok árnyalataival) festi virágcsendéleteit, azon igyekezik, hogy tisztán tartsa színeit.

A virágcsendéletek mellett megörökíti a természet szépségeit is. Tájképeinek témája a hazai táj, igyekszik meglátni és ábrázolni környezetét. Különös kifejezőerővel festi a napsütötte pipacsos réteket, állandóan figyel a fények és az árnyékok játékára, az előtér és a távoli részek, az égbolt és a föld összhangjára. Szívesen festi az évszakok változásait, a fák nyári, szétterülő lombkoronáját, szereti az őszt és a telet is. A földszinten több kiemelkedő festménye van: *A mi diófánk ősszel*, *Őszi alkony*, *Őszi gondolatok*, ahol a megsárgult leveleket, a zöldek és a narancssárgák vibrálását szemlélhetjük, ahol a lehulló lombok között átszűrődik a

fény. Néhol egy-egy alakot vagy repülő madarat is belefest a kompozícióba, ezzel megváltoztatja a kép dinamikáját, léptéket ad a tájnak.

Érdekes figurális alkotása a 2006-os keltezésű *Emlékezzünk*, ahol a pislákoló lámpafénynél idős házaspár ül szótlanul, mozdulatlanul és emlékeznek. Irénke néni nemzedékének eltűnt életét idézi a *Kukoricafosztás* című, kissé romantikus alkotása, ide sorolhatjuk a 2004-es datálású *Ma már csak emlék* című festményét, amely felidézi egykor szeretett lakhelyét, a tanyát és környezetét, a gémeskutat, a háziállatokat, a teheneket, a malacokat, a libákat. Ennek az életérzésnek a tükröződése a *Jó étvágyat!* címet viselő festmény, ahol a szépen megterített asztalon a messze földön híres orosházi kenyér, a kolbász és néhány retek látható, a háttérben kis vázában hangulatos virágcsokor. Irénke néni ezt a világot látja, ezt örökíti meg, ez kíséri végig egész életén.

Több állatot is látunk képein, különösen a lovakat szereti festeni. „A lónak lelke van” mondja. Hagyományos módon fest, farostlemezre vagy vászonra, úgy ahogy a szívéből jön, nem csatlakozott semmiféle modern áramlathoz, nem követi a divatot. A nyugalom, a csend, az alkotás öröme minden gyógyyszernél többet ér. Talán ez a hosszú élet titka. És az állandó munka, a mindennapos festés. Régebben napi 10-12 órát dolgozott, ma már kicsit csökkentett a tempón. Számlálatlanul szórja közénk kincseit, nem aggodalmaskodik, nem filozofál, szorgalmas és teszi a dolgát. Haszontalannak érez minden olyan napot, amikor nem festett. Ez élteti. Egész életében hű maradt Orosházához.

Bár a polgári iskola befejezése után, 1931-ben szeretett volna Pestre menni,

hogy a művészetben képezze magát, de szülei nem engedték az ismeretlen városba. Belenyugodott, itthon kezdett festeni. 1938-ban férjhez ment Ilovszky Béla törekvő gazdálkodóhoz, akivel 69 éve élnek boldog házasságban, szeretetben, békecsendben.

1940-ben megszületett Béla fiuk, aztán jöttek a háborús évek, 1942-től abbahagyta a festést. 1977-ben, 35 év kihagyás után kezdett újra. Azóta megszámlálhatatlan egyéni és csoportos tárlata volt szerte az országban, sőt Spanyolországban és Hollandiában, ahol személyesen is járt. Festményei eljutottak Magyarországon minden részébe, valamint Európa és a világ számos országába, Amerikától Új-Zélandig. Több tárlaton díjat kapott, büszke arra, hogy 2006-ban a Kulturális Kapcsolatok Egyesületétől kézház vehette az *Orosháza Kultúrájáért* kitüntetését.

A színvonalas kiállítást megrendező házigazdák nevében Gonda Géza köszöntötte, az Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium húsztágú énekkara – Domjáné Szólik Anikó tanárnő vezetésével – szép műsort adott, e sorok írója pedig a kiállítás megnyitóját tartotta. Az ünnepelt este fél 6-tól egészen 7 óráig állta a több száz gratulációt, valamint a fényképezéket és filmesek rohamát. Sok tucat virágcsokrot kapott, ugyanakkor mindenkit vendégül látott a saját maga és a családtagjai által sült finomságokkal, pezsgővel, üdítőitallal.

Az Orosházi Harangszó olvasói nevében mi is szeretettel köszöntjük Irénke nénit. Isten éltesse és adjon további erőt, hogy újabb és újabb művészi munkáival sokáig örvendeztessen meg mindnyájunkat!

KOSZORÚS OSZKÁR

☞ meghalnak. Ezért csökken az összlakosság száma. Ahogy csökken a születésszám, úgy egyre kevesebb lesz a felnővekvő generáció, amelynek át kell venni a munkát a társadalom életében és eltartásában. Az idősödő korosztály pedig már nyugdíjas, és nem tevékenykedik a termelőmunkában. Ezért veszélyes tehát, hogy mindinkább csökken a születések száma.

Sok család nem is vállalja, vagy nem vállalhatja a gyermekáldást. Ennek a döntésnek több oka is van:

- reménytelen élethelyzetek;
- létbizonytalanság, munkanélküliség;
- megoldatlan lakáshelyzet;

– a rengeteg abortusz;

– más szempontok vannak az átlagon felül keresők egy részénél, akiknél a karrier, az állandó pénzszerzés, a kocsis fontosabb, mint a kicsi;

– sok család felbomlása, válása nem kedvez a gyermekvállalásnak, de a válás-erkölcs hiánya sem;

– egy újabb törvény (tervezet) lehetősége is csökkentheti a jövőbeni születések számát, ami lehetővé teszi a nagykorúvá vált fiatalok ama jogát, hogy minden orvosi indok nélkül kérhessék a végleges öncsonkító műtét (meddővé tétel) elvégzését.

Az itt felsorolt okok, tények összességében mind hozzájárulnak a születésszám csökkenéséhez, ami pedig hazánk elsorvasztásához, önpusztításához vezet.

A régi rómaiaknak volt egy bölcs álláspontja, amit a gimnáziumban tanultam: „Salus rei publicae suprema lex esto”, azaz „Az állam üdve legyen a legfőbb törvény”.

A magyar irodalomban is megtalálható ez a gondolat Vörösmarty Szózatában: „Hazádnak rendületlenül légy híve oh magyar.” Vajon az elmúlt évtizedek alatt oktatták-e erre az ifjúságot?

Dr. MÜNICH BÉLA
nyugdíjas orvos

Deutériummegvonással a rák ellen

Az Isten megengedte a betegséget, figyelmeztetve esendőségünket, de egyben utat is mutat annak leküzdésére. [Régi füves könyv]

Aráktól való félelmünk lényegi eleme a bizonytalanság. Sok típus kialakulásának okait máig sem ismerjük pontosan, így azt sem tudjuk, hogyan védekezzünk ellene. Csak részletek ismertek. A rák nem egyetlen, jól körülhatárolható betegség, hanem a legkülönbözőbb szerveket és szöveteket megtámadni képes, roppant változatos tünetekkel és körlefoylással bíró betegségek óriási csoportja.

A daganat és a tumor nem azonosat jelent. A daganatoknál fontos elkülöníteni a jó- és a rosszindulatút. A jóindulatú daganatok általában lassan nőnek, élesen körülhatárolhatók. Ami a legfontosabb, nem képeznek ún. áttéteket, azaz más szerveket nem „fertőznek” meg. Ezzel szemben a rosszindulatú daganat a környező szövetekbe behatolva (netán távoliakra), azokat roncsolva nő. Sajnos ez az áttét a rák korai szakaszában is létrejöhet, ezért nehéz maradéktalanul kimetszeni (az áttétben ott marad).

Rákon csak a rosszindulatú daganatot értjük; tehát minden rák daganat, de nem mindendaganat rák.

A rák igen sokféle, attól függően, hogy milyen sejtekből, szövetekből indul ki. A hámszövetből kiinduló a karcinóma, a kötőszövetből kiinduló a szarkóma (húsdaganat), míg a vér-/nyiroksejtekből kiinduló a leukémia (limfóma).

A daganat lényegében a gének betegsége, a sejtosztódást szabályozó rendszer zavara. Nézzük először a sejtek normális működésének szabályozását! A sejteket a nyugalmi állapotból a sejtosztódást serkentő szignálok (jelek), a növekedési faktorok, indítják el a sejtosztódási ciklus felé, ugyanakkor a másik oldalon az osztódást gátló mechanizmus lép működésbe. Attól függően, hogy melyik az aktívabb, osztódás vagy leállás következik be.

A kromoszómákban, a DNS-ekben (deoxiribonukleinsav) egyaránt található a sejtosztódás elősegítését kódoló gének (ezek a protoonkogének) és gátló hatásúak (vagyis szuppresszor gének), továbbá a génekben keletkezett hibákat kijavító gének. Ha a protoonkogének valamilyen hiba következtében aktiválódnak és működésük fokozódik, daganat alakulhat ki. Az ilyen hibás működésű géneket nevezzük onkogéneknek. Ha a sejtosztódást gátló génszakasz funkciója

csökken vagy kiesik, szintén daganat alakul ki, mert nincs ami leállítsa a sejtosztódást. Ezen bevezető után először lássuk mi, is az a deutérium?

A deutérium (D) a hidrogénnek (H) kétszeres atomsúlyú izotópja (változata), ezért is nevezik nehézhidrogénnek. Bár kémiai, biokémiai és így biológiai tulajdonsága a két elemnek nagyon hasonló, de egyben nagyon is eltérő. Hasonló abban, hogy mindkettő oxigénnel egyesülve (elégve) vizet ad. A hidrogén H₂O-t, közönséges vizet, a deutérium D₂O-t, nehézvizet ad, amit az atomreaktoroknál használnak. A két víz biológiailag nagy eltérést mutat. Például, ha korompenészt (*Aspergillus niger*) közönséges vízben (H₂O) szaporítunk, akkor fekete színű lesz a penész, míg nehézvízben (D₂O) alabástromfehér. Nagyon fontos megjegyezni (későbbiekben erre utalok), ha a vegyületekben a hidrogént kicseréljük deutériumra, akkor a kémiai folyamatok (vegyi reakciók) sebessége lelassul, pl. a cukor, a must erjedése.

Kérdés, hol található a természetben nehézvíz (D₂O)? Minden vízben (csapvíz, óceánok vize, eső stb.) van, de csak csekély mennyiségben: 150 ppm, azaz 150 milliomodrész a víznek. Az élő szervezetek sejtjei az evolúció során ehhez alkalmazkodtak. Ha ennél akár több, akár kevesebb a deutériumtartalom a vízben, az a sejtosztódást, a növekedést gátolja. Például ha nehézvízzel (D₂O) öntözünk a növényeket, azok tizedrész nagyságúak maradnak, mint a természetes (H₂O) vízzel öntözöttek. Hasonló gátlás van akkor is, ha 150 ppm-nél kisebb deutériumú közegben neveljük a szöveteket. Azonban az ép, egészséges sejtek a csökkentett deutériumú közeghez 10-15 nap alatt alkalmazkodni tudnak és rendszeren nőnek, nem így a ráksejtek, azok továbbra is visszamaradnak: lelassul, sőt leáll a sejtosztódás, a növekedés. Azt, hogy ez az alkalmazkodási különbség mitől van, nem tudjuk. A megnövekedett deutériumhoz nem tudnak alkalmazkodni az ép sejtek sem. Így ha ilyen vizet innánk akkor sejteink elpusztulnának.

Normál körülmények között is létrejön sejtosztódás-gátlás, a gátló gének működése miatt, pl. amikor valamely betegség vagy a sejtek osztódása révén, de amikor begyógyult, előtérbe kerül az osztódást gátló gén és az osztódás leáll (kontaktgátlás).

Nézzük, hogyan is jöhet létre a rák? A sejt örökítőanyaga, a kromoszóma (é. DNS), illetve az ezt felépítő gének. Ha a

kromoszómát, a gént pl. vegyi, ionizációs, röntgen- vagy radioaktív sugárzás éri, az megsérül és az utódsejtek is hibásak lesznek. Ha pl. a sejtosztódást gátló gén sérül meg, akkor a sejt osztódása nem áll le, korlátlanul osztódik, létrejön a daganat, netán a rák. Mint a mottóban írtam, bár Isten megengedte a betegséget, de egyben segítséget is mutatott, adott a gyógyításra. Így van ez a sérült géneknél is. A génekben keletkezett hibákat az ún. reparáló-, javítóenzimek kijavítják, és a továbbiakban normális a működésük, ép sejtek, ép szövetek keletkeznek.

Sajnos ezen javítóenzimek egy része, a víz, bár csekély deutériumának hatására, deuterálódik (a H-t D-re cseréli), így azok aktivitása (serkentő hatása), javítóereje csökken, így sok gén hibás marad és megindul a daganat, a rák képződése. Ebből következik, hogy minél idősebb valaki, annál több reparáló enzimnek csökken az aktivitása, épp a víz deutériumának hatására, s gyarapszik a hibás génsajtek száma, kialakulhat a daganat, a rák. Ez a magyarázata annak, hogy a rákos megbetegedések száma az életkorral nő.

A javítóenzimek deuterálódását, és így aktivitásuk csökkenését gátolhatjuk, ha a természetes víz (150 ppm D) deutériumánál kevesebb, pl. 100 ppm D-tartalmú vizet iszunk. Ezzel nemcsak a rák kialakulását gátolhatjuk (prevenció), hanem a meglévő rákot is megállíthatjuk növekedésében, terjedésében, sőt visszafejlődés is lehetséges. Ezt tapasztalták az Onkológiai Intézetben lefolytatott állat- és humán vizsgálatok, és mi a növényi tumor (*Agrobacterium tumefaciens*) esetében is. Például egér, macska, kutya és ember (például beültetett ráksejtes fertőzés vagy prosztata- és emlőrák) esetében bizonyított a rákgyógyító hatás.

Ezen vizsgálatok alapján az állatgyógyászatban gyógyszerként VETERA-DDW-25 néven van fogalomban, míg ember esetében „csak” táplálék-kiegészítőként kapható, Preventa-105 néven.

Érdemes megjegyezni, hogy a Marsra indítandó expedíció asztronautái nem közönséges vizet visznek majd magukkal, hanem csökkentett deutériumút (pl. 20-100 ppm), hogy a kozmikus, rákot kiváltó, ionizációs sugárzás károsító hatását kivédjék (csökkentsék).

Végül nagyon fontosnak tartom megjegyezni, hogy a csökkentett deutériumú víz (Preventa) nem azonos a Pi-vízzel. Ez utóbbinak semmi gyógyító vagy megelőző hatása nincsen, csak tisztított víz.

Dr. KISS A. SÁNDOR

Köszönő köszöntő

Ribár János hatvanadik születésnapjára – meglepő módon – mi kapunk ajándékot: az Ünnepelt – elmúlt 12 évben megjelent – írásainak színes csokrát. Hálásan köszönjük!

Bátorító cáfolat ez a csokor. Nem igaz a cinikus megállapítás, miszerint a felelős beosztásba kerülő vezetőnek elkerülhetetlen a sorsa: az első évben már nincs ideje olvasni, a másodikban már nincs miről írnia, a harmadik évben pedig már a gondolkodásról is leszokik...

János több mint egy évtizede tölti be a Nyugat-Békési Egyházmegye esperesi szolgálatát, ugyanakkor egyik legnagyobb gyülekezetünk, Orosháza vezető lelkésze. De mindezek mellett, és ellenére, megmaradt önmagát képező tanítványnak, igényes teológusnak, egyházunk határain kívüli is elismert thanatológusnak, azaz olvasó-író-gondolkodó értelmiséginek.

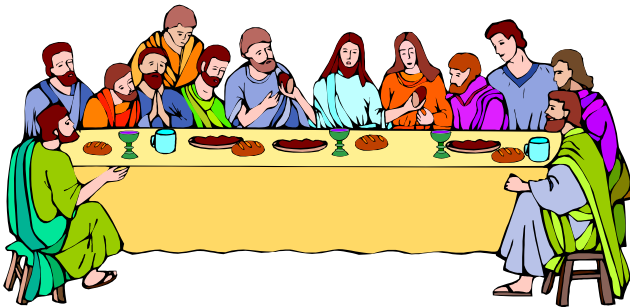
Ő ma is komolyan veszi a csabacsúdi ordinációs oltárnál 1971. július 4-én kapott biztatást, ami kötetünk címlapján visszaköszön: „Ne félj, csak prédikálj!”. Immár több mint három és fél évtizede hirdeti változatlan tűzzel és szenvedélyességgel a rábízott örömmüzenetet.

Az élő ige – a viva vox evangelii – szolgálata mellett rendszeresen vállalja az írástudók kötelességét: a leírt szó súlyát és felelősségét. A kezünkben tartott kötet szemléletesen illusztrálja országos hetilapunkban megjelent írásainak gazdag spektrumát. Ribár János bátran felvállalja és világosan megfogalmazza a biblikus alapokon gondolkodó, mai keresztény ember határozott véleményét a legkülönbözőbb aktuális teológiai és társadalmi kérdésekben.

Emellett szerkesztője és fáradhatatlan újságírója az idén 14. évfolyamába lépő Orosházi Harangszónak, ami – vitán felül – egyházkerületünk legnépszerűbb gyülekezeti lapjai közé tartozik.

Köszönjük Istennek mindazt, amit eddig kaptunk Jánoson keresztül élő, éltető szóban és írásban. Reménységgel várjuk a folytatást, kibővítve a 36 évvel ezelőtti biztatást: ne félj, csak prédikálj... ne félj, csak írj továbbra is! Ezt kéri, kívánja – sokak nevében – az egykori teológustárs, régi barát és szolgatárs:

GÁNC S PÉTER
püspök

„Csak prédikálj és írj!”

napokban kaptam ajándékként Ribár János esperes most megjelent könyvét, nem tudtam letenni, az első olvasás után másodszer is böngészve vettem kézbe. Nagyheti és húsvéti töltkezés volt számomra, különösképpen azért, mert – adottságaim folytán – nem tudom otthonomat elhagyni.

Méltatni a könyvet nem lenne szép tőlem, hiszen püspök urunk a könyv bevezetőjében „Köszönő köszöntő” címen már megtette. „Überelni” püspökünket pedig nem kívánom, de nem is illendő!

Ami azonban engem külön is megkapott, azt néhány mondatban elmondanám. A 40. és további oldalakon, de másutt is foglalkozik a hivatott szerző a thanatológia, vagyis a halál tudományával. A szakembereknek ez ismerős, de a nagy-

közönség csak e könyvön keresztül kapja az erre vonatkozó népszerű, egyben tudományos ismereteket. Egyéb kérdésben is tiszta, hitbéli állásfoglalása, szinte tananyag lehetne egyházi, de valamennyi – népünk életéért felelősséget érző – oktatási intézményben is.

Tisztelettel és meleg szeretettel ajánlom a kötetet, még akkor is, ha már az idők folyamán újságunkban is olvasták az egyes anyagokat.

Köszönjük, hogy az Orosházi Evangélikus Egyházközség e könyvet felkarolta és kiadta.

„Csak prédikálj, és írj” – szól a biztatás.

ÓDOR ISTVÁN
(az újpesti ev. gyülekezet egykori felügyelője, mérnök)

Szeretettel köszöntjük Ribár János esperes urat 60. születésnapján, és nyújtjuk át kötetbe foglalva – meglepetésül – az Evangélikus Életben sorjázó írásait, melyeket eddigi orosházi éveiben publikált.

A budapesti Teológiai Akadémián végzett tanulmányait követően 1971-ben szentelték pappá, segédlelkési évei után Cegléden és Szegeden parókusként teljesített szolgálatot. Közben a németországi Eisenachban, később Tübingenben volt ösztöndíjas, majd Békéscsabán szervezte az Evangélikus Gimnáziumot és a hitoktatást.

1993-ban érkezett Orosházára – középiskolai tanulmányainak színhelyére –, s előbb beiktatott lelkésze, majd hamarosan igazgató lelkésze lett az orosházi evangélikus gyülekezetnek. 1995 óta harmadik ciklusban, az Ambrózfalvától Tiszaföldvárig terjedő Nyugat-Békési Egyházmegye esperese.

E kötetben közzétett írásaiban is alapos felkészültségről tesz bizonyosságot, nemcsak saját híveihez szól, missziói feladatokat lát el az egyetemes magyar evangélikusság körében is. Magas szakmai színvonalon igyekszik hitelesen válaszolni az élet legnagyobb kérdéseire, akár Istenről, emberről vagy a világról beszél. Célja az evangélium üzenetének és örömhírének tolmácsolása, hogy ráirányítsa a figyelmet Jézus Krisztusra.

Azok közé a jeles egyházi „médiamunkások” közé tartozik, akik látják a magyar nép erkölcsi süllyedését, s többekkel együtt ő is arra törekszik, hogy bemutassa a keresztény életforma magasabbrendűségét. Nélküle nem jöhetett volna létre a lassan másfél évtizede élő „Orosházi Harangszó” című, országosan elismert lapunk sem, bizonyítva azt, hogy a fővárostól távol is részese lehet valaki a magyar szellemi élet formálásának. „Hívásunk van!” című írásából (Evangélikus Élet 2004/51. sz.) idézünk: „Mennyei hívásunk van, csak a módszer meg ne zavarjon. A hívó fél – a mindenség Ura, a mi Atyánk – annyira szeretne elérni minket, hogy mindenféle változatot kitalált konok szívünk megszólítására. Hív játékosan, gyermekeit gyermekded módon. Ennek van itt az ideje karácsonykor. Hív a kereszt drámájával, véres komolysággal, és hív a feltámadás páratlanságával. Azután a Lelkét is kiteszi értünk. Mindenféle módon hív bennünket Isten Jézus Krisztus által.”

KOSZORÚS OSZKÁR
egyházmegyei felügyelő

Ne félj, csak prédikálj...

Vallomás

Ezzel a címmel jelent meg egy valamivel több mint 200 oldalas kötet, amelynek kiadója az Orosházi Evangélikus Egyházközség (felelős kiadó: Jantos István felügyelő), és az alcíme így hangzik: Ribár János „Evangélikus Életben” megjelent írásai 1995–2006”. A kötet a Déli Egyházkerület anyagi és erkölcsi támogatásával jelent meg és Ribár Jánosné Zentai Edit állította össze titokban az „Evangélikus Élet” hetilap szerkesztőségének hathatós segítségével. De külön köszönet mondható Csehi Józsefnek „fáradhatatlan szervezőmunkájáért”; a tördelőszerkesztést Szatmári László végezte.

Köszönettel tartozom Gáncs Péter püspök úrnak, aki „Köszönő köszöntő” címmel nagyon kedves bevezetőt írt a kötet első olvasandó lapjaként, s a kerület vezetőjeként az anyagi kiadás 1/3-át felvállalta.

Koszorús Oszkár egyházmegyei felügyelő úrnak, aki a kötet hátsó borítólapján írt melegsívű méltatást, és felvázolta a 60 évet éppen betöltő, lelkeszi szolgálatának 36. évében levő pályát.

Köszönettel tartozom a feleségemnek,

aki titokban szervezte meg ezt az akciót, és a titok csak március 25-én, vasárnap, az istentiszteleten került napvilágra, amikor lejöttem a szószékről. Lényegében nem sejtettem semmit, amikor Jantos István felügyelő és Koszorús Oszkár egyházmegyei felügyelő kiléptek a padból és átadták a becsomagolt ajándékot azzal a felszólítással, hogy ott és akkor nyissam ki. Kinyitottam az izléses kis csomagot, és a meghatottságtól teljesen elnémultam. Alig tudtam köszönetet dadogni.

Köszönettel tartozom az Orosházi Evangélikus Egyházközség vezetőségének és a gyülekezetnek, hogy felvállalták a kötet kiadását!

Vallomás: a kötet címének története van: 1971. július 4-én, vasárnap délután történt meg a lelkeszi ordináció, de a 3-áról 4-ére virradó éjszakán igen nehéz lelki küzdelem volt. Nagyon méltatlannak éreztem magamat a lelkeszi szolgálatra (jogosan), és szorongásomban, feszültségemben már-már ott tartottam, hogy felmentésemet kellene kérni. Éjjel mintegy 3 óra felé történt: lelki vergődésemben kezembe vettem az Útmutatót, és az aktuális íge az Apostolok Cselekedete 18, 9–10

szerint a következő volt: „Az Úr egy éjjel látomásban ezt mondta Pálnak: »Ne félj, hanem szólj, és ne hallgass: mert én veled vagyok! Mert nekem sok népem van ebben a városban.«” Ezek a sorok – az Útmutató rövidítésében – voltak olvashatóak, de akkor ezek az isteni szavak (ne félj, hanem szólj) szinte aranylő fényben ragyogtak számomra, s természetesen az igehirdetésre, a lelkeszi szolgálatra vonatkoztak, nem az általános és közönséges beszédre. Ezzel a bátorítással mertem a lelkeszi szolgálatot felvállalni immáron 36 esztendeje.

Köszönettel tartozom mindenkinek előtt és felett az én Uramnak és Megváltómnak! Már számtalanszor elcsaphatót volna bűneim miatt, de én is megtapasztalhattam azt az egyháztörténeti jelentőségű mondatot, amit Staupitz János rendfőnök mondott Luthernek, az ifjú és szorongásos, Istentől és mindentől rettegő Luthernek: „Jézus Krisztus nem képzelte bűnösök képzelte megváltója, hanem valódi bűnösök valódi, igazi megváltója.”

Soli Deo Gloria – Egyedül Istené a Dicsőség!

RIBÁR JÁNOS

A kandalló

Kisfaludi Sándornak van egy költeménye Csobánc váráról, amely úgy kezdődik, hogy „Ülj mellém a kandallóhoz, / fel van szítva melege, / Csobánc váról, Édeskedves, / Ím! halljad, egy agg rege...”

Ezek a sorok – még annak idején, amikor olvastam – megragadták a fantáziámat. Elgondoltam, milyen szép lenne havas téli éjszakában ülni a kandalló előtt, amelyben ropognának az égő fahasábok, táncolnának a lángnyelvek és a sugárzó melegnél ülve egy-két kedves személlyel vidám dolgokról beszélni.

Adódott, hogy mikor a villám belevágott a badacsonyörsi ház mögött álló óriási nyárfába, kiégette annak a ház felőli oldalát, amit akkor nem is vettünk észre. A sérült fa azonban nem tudott ellenállni egy novemberi – Tapolca felől (északnyugatról) érkező –, közel 100 km-es szélviharnak, és rádőlt a nádtetős ház tetejére, összetörve annak legfelső, ún. szelemengerendáját. A tető ugyan kibírta a telet, de a következő évben le kellett bontani. Sőt

miután a tetőt lebontottuk, úgy döntötünk, hogy az egész épületet felújítjuk. Ami bizony nem kis költséggel járt.

Csobánc vára szinte odalátszik az örsi házhoz, és hogy, hogy nem, eszembe jutott a kandalló. Meg is épült az egyik szobában. Volt ott minden: tűztér, tűzkutya, bográcsakasztó, kémény sublerrel stb. Minden, ahogy illik. A nyár folyamán kiszáradt, ki is égettük, várta a telet.

Az új borok általában november végére kifoornak. Akkor kell a hordókat felöntögetni. Ilyenkor már bizony igen hideg szokott lenni. Erre az időtájra terveztük a kandalló felavatását. Úgy is lett. Elutaztunk hármasan (én, a feleségem és Györgyi leányunk). Aznap már nem dolgoztunk, csak nézegettük, törölgettük a hordókat és kóstoltgattuk az új borokat. De mindezek előtt fát készítettem be és ünnepelesen meggyújtottam a tűzeta kandallóba. Mire bekerültünk a szobába, már jó meleg fogadott. Megvacsoráztunk, majd leültünk a kandalló elé, megbeszél-

tük a pincében tapasztaltakat, tetszetek a táncoló lángnyelvek, figyeltük, hogyan falják fel a fahasábokat és hogyan hamvadnak el az avéig.

Közben mi is elálmosodtunk és elkészítettük az ágyakat lefekvéshez. Az én fekvőhelyem volt a legmagasabb és Terikéé, a feleségemé a legalacsonyabb. A tűz közben teljesen elhamvadtnak látszott és a hölgyek mindig fázósak, úgy gondoltam, elzárom a sublert, hogy ne menjen ki a meleg az szobából.

Én mindig olvasni szoktam elalvás előtt. Most is azt tettem. Közben eszembe jutott, hogy megnézem még, milyen az idő odakint és milyen várható holnapra. Ahogy felkeltem, a feleségem is felébredt, fel akart állni, de összecsuklott, és hörögve kapkodta a levegőt. Hozzáugrottam: mi van veled – kérdeztem, de nem válaszolt. Rögtön az ajtóhoz futottam, ami a szabadfolyosóra nyílt. Kitértam, s kivittem őt a friss levegőre, majd vissza Györgyi lányunkért. A zajra ő is felébredt és

hálósáskostól ki akart ugrani az ágyából, de ő is összerogyott és hörögve kezdett el lélegezni. Őt is kivittem a levegőre. Ekkor tért magához Terike, s meglátva a leányát, szakadt fel az első szava: Györgyi-kém!

Még bementünk a tapolcai kórházba, ahol mindkettőjüket megvizsgálták és megállapították hogy – Istennek hála – egyikük sem szenvedett károsodást. Ott derült ki, hogy valószínűleg szénmonoxid-mérgezést kaphattak és a szénmonoxid olyan erősen vonzza az oxigént, hogy még a vérből is átveszi, és ezért először a

lábak bénulnak meg, azután jön az eszméletvesztés.

Az eseten el kellett gondolkodnunk. Ha nem én fekszem a legmagasabb fekhelyen, vagy ha nem jut eszembe, hogy elalvás előtt még kimegyek nézelődni, ha megijedek, és nem jut eszembe, hogy mit kellett tennem, ma már nem élnék.

Kinn az udvaron mindhárman éreztük és tudtuk, hogy CSODA TÖRTÉNT, hogy jelen volt a JÓISTEN és vigyázott ránk. Hálásan mondtunk köszönetet érte.

TÓTH SÁNDOR ISTVÁN

Feltámadás előtt

Tudom, mire az Olvasók kezébe jutnak ezek a sorok, már Jézus Krisztus Urunk feltámadása után leszünk. De ez az írás nem az Úr, hanem a mi nemzetünk feltámadásáról szól. Attól pedig még igen távol vagyunk. A nemzeti feltámadásról azonban legalább írni és beszélni kellene, mert azt nem elég csupán remélni – bízom, valamennyien tesszük ezt –, hanem azt *tevékenyen elő is kell készíteni*. Hogy állunk mi ezzel igazán?

1989. május 2-án tértem hazavégleg Magyarországra. Előző novemberben, mikor negyven év után először mertem hazalátogatni és jó benyomásaimtól felbátorítva kezdtem a hazatelepülésről gondolkodni, sógornőm elvitt Budapesten a Patrona Hungariae Leánygimnáziumba és ott kérdeztem az igazgató nővért, mennyi időbe telhetne a magyar nép lelki talpra állítása? „A magyar nép lelki talpra állítása negyvenévi kemény munka”, felelte. Azután kis elgondolkozás után hozzátette: „Talán valamivel kevesebb.”

Azóta a negyven évnek közel a fele eltelte és mit tudunk felmutatni? Már 1989. október 23-án éreztem egy óriási ürességet szívemben, amikor Szűrés Mátyás, mint a Magyar Köztársaság ideiglenes elnöke az Országház erkélyéről hatalmas tömeg előtt kihirdette az *újnak mondott magyar alkotmányt*. Azóta erről az Alkotmányról sok minden rossz kiderült, legújabbán az is, hogy a köztársasági elnöknek még arra sincs joga, hogy adott esetben *feloszlassa az Országgyűlést*. Mikor Gyurcsány Ferenc *álmuniszerelnök* bevalotta, a legutóbbi választást csak *hazugságokkal* voltak képesek megnyerni, *Sólyom László köztársasági elnök* csupán *sopánkodni* volt képes. A tizenhét esztendeje nagy hangon bejelentett „új” alkotmányunk tehát mit sem ér. Vagyis: már akkor is *átverték bennünket és ez az átverés ma is tart*. A kormány mandátuma pedig még három évig érvényes, és olyan szívósan kapasz-

kodnak a hatalomba, hogy csak egy isteni csoda menthet meg bennünket.

Emberi szemmel nézve *reménytelen helyzetben* vagyunk. Azonban ma is érvényes a mondás – különösen miránk –, hogy *„nincsen reménytelen helyzet, csak reménytelen emberek”*. Saját hosszú életem tapasztalata, hogy amikor legrosszabbul festenek a dolgok, akkor csillan fel – teljesen váratlanul – egy reménysugár, és kezdenek egészen jól menni a dolgok. Tehát *mindig van remény*, sorsunk jobbulására pedig *időközben* is fel kell *készülni*, és ha ezt csak azért elmulasztjuk, mert közben *kétségbeeséssel voltunk elfoglalva*, akkor majd rúghatjuk fenéken magunkat az *el-pocsékoltt időért*.

Ezért ne *jajgatással* vesztegessük el időnket – tudom, jajgatni valónk van éppen elég –, hanem kezdjünk *felkészülni hazánk felépítésére*. És buzgón *imádkozunk* is *eközben*. Isten nem hagyott el bennünket, soha nem hagyja el az embereket, még a legelzüllöttebbeket, legelvetemültebbeket sem, *mi hagytuk el igen sokan Őt*. A legfontosabb dolog ezért számunkra – még a felkészülésnél is fontosabb – *a Mennyei Atyához való visszatérés*. Senki ne vegye ezt „üres papi prédikációnak”. (Különbönb világi ember vagyok.) *Az egész emberi nem igen közel áll a megsemmisüléshez – nem Isten ujjá, hanem önkeze által*. Ezt minden ember láthatja, aki még képes a *gondolkodásra*. Most ne azon spekuláljunk, ez mikor várható, hanem kezdjünk *sürgősen imádkozni Istenhez*, erősen kérjük: a büntető kéz kerülje el hazánkat. Nem mintha *nem érdemelnénk meg a büntetést, hanem Isten irgalma folytán*. És ha eljön az *Ítélet Napja* – ami egyre elkerülhetetlenebbnek látszik – ne szűnjünk ismételni a fohászt: *„Szárnyaid árnyékába húzódom, Istenem, míg elvonnul a gonoszság.”*

(Megjelent a Nemzeti Újságban.)

Dr. vitéz ENDREY ANTAL

Még mindig áll a bál!

Az Orosházi Harangszó újság legutóbbi számában írtam egy rövid eszmefuttatást a budapesti fényes – nyugodtan mondható – pazarló körülmények között megrendezett Operabálról. S kaptam kritikus ellenvéleményt. A kritikának az volt a lényege, hogy az emberiség történetében mindig voltak, s lesznek is ilyen és ehhez hasonló „rongyrazások”, ezt tudomásul kell venni. Az bántott, hogy ezt nekem olyan ember mondta, aki templomba járó, tehát keresztyén lelkületű embernek ismerem. S lehet, hogy mások is vannak, akik így gondolkodnak. Ezért szeretnék még egyszer erről a témáról beszélni.

Abban igaza van a kritikusomnak, hogy régen is voltak, s a jövőben is lesznek ilyen jelenségek. De engedjék meg nekem, hogy megállapítsam, hogy ez a jelenség szöges ellentétben van a keresztyén élet-szemlélettel, s engedjék meg nekem, hogy ne kelljen szó nélkül elmennem az ilyesmi mellett.

Krisztus azért jött a földre, hogy igazságot, szeretetet, békességet hozzon. Az Ő élete egyszerű és szerény élet volt. Ezt hirdette és ezt élte. Ezért fogott korbácsot, amikor látta, hogy mit tesznek a templomudvarban a kufárok.

Ne csak birtokoljuk a Bibliát, hogy a könyvespolcunkon ott álljon, hanem olvassuk azt és merítsünk belőle tanítást, mert ez a szent könyv megcáfolatlan igazságokat tartalmaz. Nem azt tanítja-e a Biblia, hogy tegyük a dolgunkat, éljünk szeretetben és legyünk a szegények, elesettek gyámolítói? Ám súlyos kérdés, hogy akik így szórják a pénzüket – mint ezek a fényes bálozók –, azok tisztességes úton szerezték azt? Ez a meggondolatlan pénzszórás elfogadható? Keresztyén emberként azt mondom, hogy ez elfogadhatatlan. Nem így kellene lennie. Szomorú, hogy a nagy technikai fejlettség ellenére – hiszen még a Holdra is eljutottunk – az emberek egyszerűen nem értik, hogy az életnek értelmet csak a szeretet adhat. Bármennyit harácsol is össze a kapzsi ember, nem tudja elvinni oda, ahonnan nincsen visszatérés. Itt kell hagynia mindent! De ha a földi életben könnyeket törlött le valaki, akkor már nem élt hiába. Ezért ne sírjuk vissza a fényűző bálók világát!

CZIKORA LAJOS

Emlékképek

A történelem emlékezete hozza elének, hogy nemes Thék András több mint száznolcvan évvel ezelőtt, az orosházi evangélikus eklézsia érdemes tagjai közé választotta. Angliából ideszármazó őseit tudhatott maga előtt, akik nemesiségüket és nemesi kúriára szóló adománylevelüket 1583-ban II. Rudolf királytól nyerték. A család egyik ága innen, Vas megyéből mozdult ki a megcsendesedett 19. század elején az Alföld irányába.

Nemes Thék András kovácsmester 1811-ben már Orosházán állt oltár elé Sitkei Erzsébettel, az evangélikusok templomában. Az egyház nevezetessé lett Móríngyönyvébe pedig a következőket jegyezték be róluk: „Nemes Ték (sic!) András iff. legény Kováts Mester ember, nemes Ték Mihálynak a fia jegyezte el magának Sitkei Györgynek h. leányát, Erzsébetet. Móríngul ajánlja mindenét valamie vagyron, 29. oct. 1811. – Szabó Sándor makai lakos és Bartza Józsefné tanuk előtt.”

Házasságukat bő gyermekáldás követte, tizenegy gyermekük született, hat fiú és öt leány. Közülük öten érték meg a felnőttkort, közöttük az 1819-ben született András. (Thék Endre édesapja.)

Thék András szorgalmas, vallását tartó mesterembernek bizonyult. A helyi Kovács és Kerékgyártó Céhnek egyik alapítója, majd éveken át főcéhmestere. Az

evangélikus eklézsia 1824-ben érdemes tagjai közé választotta, haláláig viselte ezt a tisztséget.

Az egyház 1829. március 9-én tartott gyűlésének jegyzőkönyvéből tudjuk, hogy a templomnagyyobbítás költségeihez adakozásból kívántak támogatást szerezni. A presbitérium úgy vélte: „a kívántató adakozáshoz az szükséges hogy először is a jelen lévő Elöl járótság, mutasson jó példát az adakozásra.”

Az előjárók közül: „Csizmadia István Fő Bíró 20 f., Ns. Kunos János 6 f., Ns. Thék András 8 f., Kéri János 25 forintot ajánlott fel.”

Az egyház kiadási könyvei mutatják, hogy Thék András évi rendszerességgel nyújtott be kovácskontókat az egyháznak. A kontók jó része a szárazmalmokban elvégzett munkákról szólt, mint például: „Thék András kovács kontója az Új malomba ki fizetődött 31 rénes forint (1827)”.

A bevételi adatokból ugyanakkor az is nyilvánvalóvá válik, hogy gabonaszükségleteit is az egyház szárazmalmaiból, illetve granáriumból szerezte be. A vambúzáat általában köbölzám, az árpát vékaszám vásárolta.

Thék András 1831-ben a koleravész áldozata lett. Elhalálozásának ideje napi pontossággal nem tudható, mivel az 1831. július 16. és szeptember 2. közt kole-

rában elhalt (1406 orosházi és 4 idegen nevét) e két dátum közé sorszámozva folyamatosan jegyezték be a halotti anyakönyvbe. Thék András neve a 344. sorszám alatt olvasható.

Amit tudunk: Thék András 1831. július másodikán még búzáat vásárol az egyház raktárából, augusztus 28-án viszont már özvegy Thék Andrásnénak fizetik ki férjének utolsó kovácsszámláját. Thék Andrásné öt gyermekkel maradt özvegyen, közülük ekkor a legkisebb három éves volt.

Adatok nem mutatják, de Thék András is minden valószínűséggel a közös sírba temették, mivel: „a rettenetes hatalommal és erővel pusztító kórban elhunytakat, a rendelés szerint: azonnal minden veszteglés és szertartás nélkül különös (kolera) temetőbe, tömegsírba temették”. (Felesége, Sitkei Erzsébet 35 évi özvegység után 1866-ban Tótkomlóson, egyik leánya házában hunyt el.) A közel kétszáz éve Orosházára érkezett nemes Thék András emlékét ma már csak a koleratemetőből 1970-ben az evangélikus templom kertjébe behozott obeliszk őrzi. S annak is 94 éve már, hogy az Orosházi Evangélikus Egyházközség a híressé lett unoka, Thék Endre nevét viselő utcában található.

VERASZTÓ ANTAL

Álom és valóság

Különös álmom volt nemrég. Halálom után egy nagy teremben álltam többedmagammal, és arra vártunk, hogy bebocsátást nyerjünk az ajtón túlra. Várni kellett, míg ránk kerül a sor, és mint a gyerekek vizsga előtt, izgultunk, hogy mit fognak kérdezni, illetve mit fogunk válaszolni. Egyfolytában azon gondolkodtam, hogy mire fogok hivatkozni, miért kérem az üdvösséget az Úrtól. Milyen dolgot cselekedtem életemben, amit felhozhatok mentésemre. Minél erősebben gondolkodtam, annál inkább nem jutott eszembe semmi. Pedig itt a földön azt hittem, hogy Istennek tetszően élek és ez elég lesz majd az üdvösséghez. Ott viszont úgy éreztem, hogy ez semmi, ez természetes dolog és egyáltalán nem jogosít fel arra, hogy cserébe kérhetek valamit, akár örök életet. Iszonyatos érzés volt, hiszen a lehetőség már elveszett, pótlásra nincs esély. Elhúzódtam a sarokba, nem akartam hallgatni a többiek izgatott talál-

gatásait, de bármennyire gondolkodtam, teljesen üres maradt a fejem. Nagyon sokára jutottam el arra a gondolatra, hogy talán imádkozni kellene, hiszen azt mondták, az sohasem késő. Mire ezt meg tettem volna, már felébredtem.

Hónapok teltek el azóta, és nem hagy nyugodni az álom, de a legszomorúbb az, hogy még mindig nem tudom, mit kellene tennem ahhoz, hogy elnyerjem az üdvösséget.

Szülőfalumban, Sáradsadányban jártam nemrég, ahová 37 év után mentem el újra. Fellendült a falusi turizmus ott is, pedig pár évvel ezelőtt, mikor bediktáltam születési helyemnek, még leírni sem tudták a nevét. Ma már – a politikának és a médiának köszönhetően – tele van vele a sajtó, mondván, hogy volt miniszterelnökünk felesége ott vett résztulajdont magának a sáradsadányi Szár-hegyen. Sok minden mást is írnak, csúnya dolgo-

kat, pedig az ott élő emberek semmit sem változtak. Ugyanolyan szegények, egyszerűek, tiszták és kedvesek mint voltak. Ott még mindenki köszön az utcán.

Én azt hittem, hogy ez a fajta szeretet, egymásra figyelés már csak Erdélyben létezik, de örömmel vettem tudomásul, hogy nem kell annyira messzire menni.

Egyik ismerősöm mesélte, hogy ballagásra volt hivatalos. Sokáig spórolta a pénzt, hogy meg tudjon venni magának egy régóta kinézett fehér kosztümöt. Sikerkült, nagy boldogan elment benne a ballagásra. Még ott volt, mikor szóltak neki, hogy a faluban az egyik barátnője meghalt. Mire a házhoz ért, már öltöztették, de olyan szegény volt, hogy csak kopott, elnyűtt pulóverjei voltak, ő gondolkodás nélkül levette a hófehér kosztümkabátját és ráadta. Legalább holtában legyen egy jó ruhája. Vajon hányan tennék meg ezt közlünk?

Kitüntetettjeink

Orosháza alapításának 263. évfordulóján városunk önkormányzata Szokolay Sándor és Dr. Kiss A. Sándor evangélikus testvéreinket találta méltónak díszpolgárává, illetve az Orosháza Városért cím adományozására. Az indoklásokat az alábbiakban adjuk közre.

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 61/2007. (III. 09.) Kt. sz. határozat alapján az „Orosháza Város Díszpolgára” kitüntető címet adományozza Szokolay Sándor zeneszerző részére.

Szokolay Sándor

Ősei az 1760-as évektől folyamatosan Orosházán éltek. Édesapja éppen Kun-ágotán vállalt munkát, amikor is ott, 1931. március 30-án megszületett fia. A család hamarosan visszaköltözött Orosházára, a zeneszerző itt járt általános iskolába, gimnáziumba, majd a Békés-Tarhosi Ének és Zeneiskola növendéke lett 1947-től.

Zenei pályája töretlenül ívelt, 1957-ben fejezte be tanulmányait a budapesti Zeneművészeti Főiskola Zeneszerzés Tanszakán, Szabó Ferenc és Farkas Ferenc tanítványaként.

A Magyar Rádió zenei lektora és szerkesztője volt 1961-ig. Közben már 1959-től a Zeneművészeti Főiskola Zeneszerzés Tanszakán tanított. 1994-ben történt nyugdíjazásáig egyetemi tanár, professor emeritus volt. Négy fiú és egy leánygyermek szintén a zenei pályát választotta. Öt szerzői lemeze jelent meg mindeddig.

Nemzetközi elismertséget hozott operái: *Vernász* (1964), *Hamlet* (1968), *Sámson* (1973), *Ecce homo* (1984), *Csalóka Péter*

(1985), *Hazának szentelt áldozat* (1995), *Szavítri* (1999).

Jelentősek az oratórikus művei, kórusművei, hangszeres szóló- és kamaraművei.

A Magyar Kodály Társaság elnöke (1978), a Fészek Művészklub alelnöke (1980), a Magyar Művészeti Akadémia tagja (1992).

Elismerései: Erkel Ferenc-díj (1960, 1965), Kossuth-díj (1966), Érdemes Művész (1976), Kiváló Művész (1986), Bartók-Pásztory díj (1987), Magyar Művészeti díj (1993), Magyar Örökség díj (1997). Kimagasló kitüntetése: 2001. december 1-jén megkapta a Corvin-láncot, mely kitüntetésben azon személyek részesülnek, akik a nemzet szellemi életéért, kultúrájáért sokat tettek, akik emberi és művészeti tekintélyükkel aktívan támogatják Magyarország nemzeti-polgári kibontakozását. 2005. augusztus 20-án megkapta a Kék Szalag kitüntetést Győr-Moson-Sopron megyétől. 2006. november 11-én Pannonhalmán Szent Márton-díjat kapott a Pannon térség egyedülálló természeti, társadalmi-kulturális adottságainak megismertetésében kifejtett emberi teljesítménye elismeréseként.

Szokolay Sándor egész életében szorosan kapcsolódott Orosházához, ma is szellemi-lelki szülővárosának tartja. 1977-ig, amíg szülei el nem költöztek Solymárra, gyakran jött Orosházára a rokonság, barátok meglátogatása mellett az édesapja, Szokolay Bálint által alapított és ma már a nevét viselő Madrigál Kórus hangversenyeire.

A millenniumi év megnyitására, 2000. január 3-ára *Symphonia Ungarorum* című szimfóniáját Nagy Gáspár versciklusára írta, melyet az Állami Operaházban mu-

tattak be. Orosháza Város Önkormányzata felkérésére 2000. augusztus 20-án – szintén a millenniumi év tiszteletére – Orosházának ajánlva írta a *Jobbítsd a nemzetöt!* című kórusművet, melynek premieren előadása 2000. augusztus 20-án, Orosházán volt.

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 60/2007. (III. 09.) Kt. sz. határozattal „Orosháza Városért” kitüntető címet adományoz Prof. Dr. Kiss A. Sándor kutató részére.

Prof. Dr. Kiss A. Sándor

Orosházán született 1925. szeptember 9-én. A család ősei a városalapítók között voltak. Az elemi és a középiskolát is szülőhelyén végezte, 1943-ban a helyi Mezőgazdasági Középiskolában érettségizett. Az 1944/45-ös tanévben az orosházi Aradi úti iskola tanítója, majd 1946-tól a Szegedi Tudományegyetem hallgatója lett, ahol 1951-ben vegyész oklevelet szerzett.

Még ebben az évben házasságot kötött az orosházi Tarr Erzsébettel és Veszprémbe költöztek, ahol a Vegyipari Egyetem Vegyészmérnöki Kar Analitikai Tanszék egyetemi tanársegéde, majd a Hungária Vegyi Művek MEO laboratóriumának csoportvezető mérnöke. 1955-ben Kazincbarcákra hívták, ahol előbb a Borsodi Vegyi Kombinát kutatólaboratóriumának vezetője 1955–69-ig, majd az Agrokémiai Osztály vezetője 1970–87-ig. 1973-ban felesége meghalt, 1975-ben feleségül vette Dr. Tóth Erzsébet orosházi belgyógyász főorvost, ettől kezdve kazincbarcikai munkahelyének megtartása mellett ideiglenesen ő is visszajött Orosházára. 1987-ben nyugdíjba vonult. Mint nyugdíjas 1991–1997 között a Szegedi Tudományegyetem Biológiai Tanszékén vendégprofesszorként adta le a magnézium biokémiája rendkívüli tárgyát.

Műszeres analitikai kémiával, elsősorban a műtrágyagyártás technológiai vonatkozásaival foglalkozik. Jelentősen hozzájárult a magnéziumos műtrágyagyártástechnológiai problémáinak tisztázásához, kutatási eredményei nyomán kezdték gyártani az Agronit műtrágyát. Komoly szerepet játszott az első magyarországi cseppfolyós ammóniázótelep létesítésében. 1964-ben látott napvilágot első szakkönyve *Nitrogénipari elemzések* címmel. 1970-ben egyetemi doktori, 1973-ban kandidátusi, 1996-ban PhD. tudományos fokozatot szerzett.

A Magyar Tudományos Akadémia Környezetvédelmi, Mezőgazdasági Szakbizottságának tagja, 1989-től a Magyar Magnézium Társaság Elnöke, 1990-től a Nemzetközi Magnézium Társaság, 1992-től a Román Biominerál Társaság, 1995-től a New York-i Tudományos Aka-

☞ Becsöngettünk az egyik házba, horgász napijegyvet szeretnénk venni – ha már itt folyik a Bodrog, kihasználjuk – de még ismeretlenül is beinvitáltak, vendégül láttak és csak aztán került sor a jegyeladásra. Pedig ez az ember nem is zsadányi, úgy költözött ide Miskolcra.

Gyermektábort szeretne létrehozni Szárazsádayban, a Bodrog partján, a hegyek mellett. Addig is segíti az itt lakókat, kiváltja a gyógyszereiket, befogadták őt.

Remélem, sikerül ezt a tábort megcsinálnia, mert így lehetősége lenne megmutatni a gyerekeknek, hogy létezik még ilyen nyitott, önzetlen szeretet az emberekben.

Papíron 260, de valójában csak 160 ember él ott, a többi nyaralótulajdonos. Három templom van ebben a kicsiny faluban, és ismerősökkel megszámoltuk: vasárnap a három templomban összesen 60 ember volt.

Beleegondoltam abba, hogy mit csinálnánk, ha Orosháza lakosainak az egyharmada templomba indulna vasárnaponként?

Találtam ez alatt a pár nap alatt valamit, ami hiányzott eddig az életemből, de még mindig nem tudom, ha így élek ezután, elég lesz-e az üdvösséghez?

MIKÓ JÓZSEFNÉ

démia tagja. Több magyar és külföldi szakfolyóirat szerkesztőbizottságában vállalt munkát. Eddig 8 szakkönyvet, 300 dolgozatot publikált, s 7 szabadalma van.

Az utóbbi két évtizedben részt vállalt Orosháza szellemi életében, célja a város értékeinek bemutatása. Eddig megjelent helytörténeti könyvei *Osztályfőnök úr, tisztelettel jelentem* (2002); *Érettségi után* (2003); *Orosháza és a nemes sághy Kiss család kortörténete* (2004); *Mi, orosháziak I.* (2005); *Mi, orosháziak II.* (2006).

Jelenleg a *Mi, orosháziak* című sorozatának harmadik kötete vár bemutatásra. Bár az elmúlt években már nem Orosházán, hanem Szegeden él a leányával és annak családjával együtt, naponta ír, telefonál és jön személyesen is orosházi barátaihoz, ismerőseihez, rögzíti a régi orosházi emlékeit. Ezt tartja élete értelmének és a legszebb szolgálatnak.

Támogatásban részesül: Prof. Dr. Kiss A. Sándor

Egy olyan lokálpatriótáról szólhatunk most, aki immár hatodik helytörténeti témájú könyvének kiadására készül. A *Mi, orosháziak* című könyvnek ez lesz a harmadik kötete.

A könyvben számos orosházi család életútja, továbbá 20. századi „életképek” és tudományos szemelvények találhatók, korabeli fényképekkel gazdagon illusztrálva.

De nem csak könyveiért, orosházi származása miatt szeretjük, tiszteljük Őt! Egy céljai, szakmája, pátriája iránt oly mértékben elkötelezett emberről van szó, akit minden, környezetünkben élő számára bátran állíthatunk példaképül. A tudomány terén, a kémiában, a magnéziumkutatásban is elévülhetetlen érdemeket szerez, és nyújt át nekünk még napjainkban is. Korát meghazudtoló, fáradhatatlan vitalitásról tanúbizonyságot téve dolgozik, kutat, ír, ad elő. Mindezt a mi gyarapodásunk, szellemi épülésünk érdekében is teszi. Teszi ezt azért, hogy mi, orosháziak emlékezzünk elődeinkre, egymásra, hogy legyen mire építenünk a jövőt.

A Rotary mozgalom is szeretné ezt a fajta gondolkodásmódot Dr. Kiss A. Sándor könyve kiadásának támogatásával ismét elősegíteni.

KOSZORÚS OSZKÁR

INTERNET

Gyülekezetünk honlapja elérhető a <http://oroshaza.lutheran.hu>, illetve a Magyarországi Evangélikus Egyház www.lutheran.hu oldaláról is.

Emlékezzünk!

Gyülekezeti események a böjti időszak óta

Volt egy böjti sorozat

A húsvéti ünnepeket egy böjti sorozat készítette elő: március 15-én, csütörtökön este kezdődött a sorozat, amelynek igehirdetője Deák László evangélikus lelkész volt, aki három estén keresztül Jónás könyvéről és annak időszerű üzenetéről beszélt a minden este szép számmal összejövő gyülekezet előtt. A tartalmas és böjti módon önvizsgálatra készítő igehirdetési alkalmakat Deák Gabriella – a vendég-igehirdető feleségének – éneke egészítette ki, felidézve a sokak számára ismert, hajdani evangelizációs, ún. hallelujaénekeket.

Szelíd és szomorú március 15.

Március 15-én, csütörtökön este a böjti sorozat első alkalma után a gyülekezet együtt kiment a Történelmi Emlékparkba, hogy kegyelettel emlékezzen meg az 1848/49-es szabadságharc evangélikus hőseiről. A nagyon rövid emlékbeszédben hangzott el, hogy az evangélikus gyülekezet tagjainak nemcsak szabad, hanem illendő is tudnia, hogy a két legkiemelkedőbb szabadságharcos, a tragikus sorsú Petőfi Sándor és a drámai sorsú Kossuth Lajos evangélikusok voltak. Az emlékparkban rövid beszéd, imádság, áldás elhangzása és a Himnusz, Szózat elénekélése után a kegyelet gyertyái gyuladtak meg.

Miközben a fővárosban, ha kisebb mértékben is, mint tavaly október 23-án, zavargások voltak, bár most a rendőrség igyekezett brutalitásmentesen fellépni a tüntetők ellen. Sajnos a tavalyi események miatt (kezdve az őszi hazugbeszéddel, folytatva a tévé ostromával és a véres október 23.-ával, az 50. évforduló emlékére) Európa szegénye lettünk. Ezek a nagyon szomorú események is hozzájárultak ahhoz, hogy a labdarúgó-Eb-ről úgy maradtunk le, hogy egyetlen egy szavazatot sem kaptunk.

Újra Harangszó újság megismételt kéréssel

Az Orosházi Harangszó böjt-húsvéti száma 1500 példányban jelent meg, s így utólag visszatekintve örömmel regisztráljuk, hogy csak a hivatali köteles példány maradt meg belőle, de már húsvét óta is akadtak érdeklődők, akik szerettek volna az újságból kérni.

Tagadhatatlanul örömteli büszkeség

tölt el bennünket, hogy szerény gyülekezeti újságunk igen népszerű, és nemcsak a gyülekezet tagjai között, hanem a város határain túlra is. Igen sok olyan jószívű adakozónk van, akik az ország különböző városaiból, településeiről jelentkeznek, hogy megrendeljék újságunkat. Sőt még azzal is dicsekedhetünk (csak az Úrban dicsekszünk 1Kor 1,31), hogy külföldről is van érdeklődés és Kanadába is postázunk példányt.

Az adakozást most is megköszönjük, tekintettel arra, hogy az újságunk ingyenes, csak önkéntes adományokból igyekszünk fenntartani létét. Ez tehát a kérésünk, hogy aki csak teheti, járuljon hozzá a további kiadás költségeihez. Köszönjük!

Szeretetvendégség

Március 18-án, 15 órakor szeretetvendégség volt, amely igazából a böjti sorozatot volt hivatott befejezni, lezárni. A délelőtti istentiszteleten mintegy 100-120 úrvacsorázó volt, a délutáni szeretetvendégségre is megtelt a gyülekezeti terem. Vendégünk Deák László lelkész és felesége volt, aki zenetanár, organista. Deák lelkész úr egy pályanyertes dolgozata alapján Raffay Sándor püspök úrról tartott igen érdekes előadást, felesége, Gabriella pedig a lehetőségre álló zenei alkalmasságokon játszott Bach-darabot, valamint gyülekezeti éneket. A szeretetvendégség nagyon jó hangulatú volt!

Nők Világimanapja

Vendégeink Keveházi László és felesége, Keveháziné Cégény Klára lelkészek voltak március 29-én, csütörtökön 17 órai kezdettel, akik a dél-amerikai Paraguay államában élő keresztyének életéről tartottak előadást a Győry-termet megtöltő gyülekezet előtt. Érdekes élmény tudni, hogy a föld összes országában ott vannak a Krisztusban hívők, és így egy hatalmas család tagjai vagyunk, akiknek kötelessége egymás segítése, támogatása, és az egymásért történő imádkozás. Házigazda Nagy Ervinné lelkész volt.

Nagyhét

Virágvasárnap délután, április 1-jén, Károlyfalvi Zsolt tanár, de jelenleg teológiai hallgató „Keresztelő János” című zeneszámának előadására került sor.

Hétfőn délután a MEVISZ (Magyar Evangélikus Ifjúsági Szövetség) szervezésében a fővárosból mozgáskorlátozottak jártak Orosházán passióelőadással. Először az iskolánk nagyobb diákjai számára adták elő tolokocsisan, mozgással, olykor beszéddel küzdve az Úr Jézus szenvedéstörténetét, majd 18 órakor a felnőtt gyülekezet előtt tettek bizonyosságot szívük, lelkük tartalmáról. Lehet, hogy a mozgásuk korlátozott volt, de az előadásuk lelkesültsége, emelkedettsége nem. Sokakat meghatott ez a passió előadás, és nem kevés szem lett könnyes a meghatottságtól.

Nagycsütörtökön a templomban ünnepeltük az Úrvacsora szentségét, másnap, nagypénteken délelőtt és délután megemlékeztünk az Úr Jézus kereszthaláláról. Délelőtt istentisztelet volt, este pedig a hagyományos passióolvasás. Általában jól látogatottak voltak az alkalomok, talán nagypéntek este, a passióolvasás volt egy kicsit – látogatottság szempontjából – mostohább alkalom.

Újra tartottunk nagyszombaton este is istentiszteletet. Sajnos ezt az alkalmat esztendőnk óta elhanyagoltuk, pedig egyházunk istentiszteleti rendjében (Agenda) külön ún. nagyszombatesti istentiszteleti rend van, ami lényegében a kötelező alkalmakkal ér fel. A jövőben nem fogjuk elhagyni ezt az alkalmat sem, s majd lassan a gyülekezet is megszokja, hogy egész nagyhéten át kell adnunk a szívünket az értünk történt eseményeknek.

Húsvét, azaz a feltámadás ünnepe a megfelelő rendben zajlott le, mindkét nap istentiszteletet tartottunk, az Úr szent vacsorájával. Húsvét ünnepének első napján – nagy örömünkre – 5 gyermeket keresztelhetünk meg, akik szüleinek ráadásul már évek óta kapcsolatuk van a gyülekezettel, a templommal (négyen itt kötöttek házasságot), s reméljük, ez a kapcsolat a jövőben csak erősödni fog, hogy a felnövekvő gyermekeknek szüleikkel és keresztszüleikkel együtt lelki otthonuk is legyen.

Húsvétvasárnap este szintén Károlyfalvi Zsolt zenés darabját – a feltámadás zenés evangéliumát – hallgathatta a szép létszámú ünneplő gyülekezet.

Szerződés a várossal – de mi lesz belőle?

Keretszerződésre került sor az orosházi keresztyén, azaz történelmi (katolikus, evangélikus, református) felekezetek és a városi önkormányzat között 2007. április 13-án, pénteken. Igei mottóink: „Fáradozzatok annak a városnak a békességén”, ahol éltek, „és imádkozzatok érte az Úrhoz, mert annak békességétől függ a ti békességetek is!” (Jer 29,7) A szerződés va-

lóban csak keret, tartalommal ezután töltendő meg. Az Evangélikus Egyház részéről erre van igény, hiszen egyházközségünk többszörösen is közfeladatokat lát el, közvetlenül az óvoda, iskola összefüggésében, áttételesen a temetők esetében.

Az óvoda és iskola esetében itt érvényes lehetne az a teljesen normális felfogás, amelynek Hódmezővásárhely polgármestere, Lázár János adott hangot április 29-én a Vasárnapi Újság reggeli adásában, amikor városában az egyházi óvodák és iskolák önkormányzati támogatását, nemes egyszerűséggel, azzal indokolta, hogy azokba az intézményekbe is helyi adófizetők gyermekei járnak, s ha feljük nem azonos figyelemmel fordulna az önkormányzat, akkor diszkriminációt követne el.

A temetők esetében is közfeladatot látunk el, ezért ott is jogos a kérésünk, hogy az önkormányzat segítsen a közfeladat ellátásában, pl. kutak, utak, kerítések ügyében anyagiakkal vagy közhasznú munkások révén.

Kértük a helyi médiában való keresztyén megjelenésünket is, aminek már voltak érzékelhető jelei. Az ugyancsak ingyenes, de hetente megjelenő „Orosházi Élet” április 20-ai számában adott hírt erről a történetről „Történelmi pillanat a testületi ülésen” címmel.

Igaz, a helyi újságcikk írója nem tudhatja, hogy immáron harmadik ciklusban töltöm be az esperesi hivatalt, de a lelkészi cím is megfelel a valóságnak, természetesen úgy is jó. A keretszerződés nem ezen fog múlni.

Sajnálatos a rengeteg tévedés a magukat írástudóknak mondó rétegen belül az egyházakkal kapcsolatosan, és nehéz eldönteni, hogy ez valódi tudatlanság vagy csak megjátszott?

Hálaadó istentisztelet 2007. április 22-én

Zombai őseink 263 évvel ezelőtt, 1744. április 24-én telepítették újra Orosházát, s kezdték meg településünk újkori történetét. Ebből az alkalomból ünnepi istentiszteletet tartottunk templomunkban, nagy létszámú gyülekezet előtt. Az ígéhirdetés felvillantott egy szójátékot: zombi vagy zombai? A mi Urunk nevezte a hitetlen embereket élő halottaknak, amikor kijelentette, hogy „Hadd temessék el a halottak a halottaikat, te pedig menj el, és hirdesd az Isten országát!” (Lk 9,60) A zombi élő halottat jelent. Nekünk a zombai ősökhez kellméltókká lennünk.

Istentisztelet után Koszorús Oszkár egyházmegyei felügyelő, helytörténetész tartalmas előadásával újabb két emlékkő avatására került sor a templomkert emlékparkjában. (Beszédének szövege újsá-

gunk 9–10. oldalán olvasható Okályi Adolf lelkészről és Csonka János tanítóról.)

Finn testvérgyülekezetünk vendégeiként

Május 22–30-ig az egyházközség igazgató lelkésze és felesége meghívást kapott a tampere-härmäläi testvérgyülekezetől ún. testvérgyülekezeti konferencián való részvételre, amelyre Turkuban kerül sor. E sorok írója, az orosházi gyülekezet igazgató lelkészeként abban a megtiszteltetésben részesült, hogy az idén, pünkösd vasárnapján a testvérgyülekezet templomában hirdetheti magyarul Isten ígétjét. A fordítás szolgálatát Révész Rita, volt finn ösztöndíjas teológiai hallgató – jelenleg egyházi iskolánk tanára és az Evangélikus Hittudományi Egyetem doktorandusa – végzi.

Változások a lelkészi szolgálatban

Tájékoztatjuk az egyházközség tagjait és minden érdeklődőt, hogy 2007. július 1-jével kezdődően Deák László, volt hódmezővásárhelyi lelkész megkezdte orosházi lelkészi szolgálatát. Gáncs Péter püspök egyelőre egy esztendőre küldi ki lelkész urat ún. helyettes lelkészi szolgálatra az orosházi evangélikus gyülekezetbe. Ez idő alatt mód és alkalom van a kölcsönös ismerkedésre.

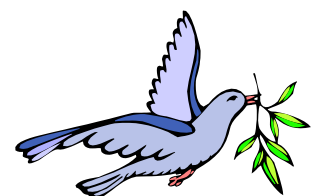
Ugyanakkor Nagy Ervinné lelkész Hódmezővásárhelyen kezdi meg lelkészi szolgálatát, azonos időponttal. Szintén egy esztendőre szól megbízatása az új gyülekezetben, ami – azonos módon – az ismerkedés alkalma és lehetősége.

Nagy Ervin lelkész kérte a rendelkezési állományba helyezését, amely fizetés nélküli szabadságot jelent határozatlan időre.

Nagy Ervin és Nagy Ervinné lelkészek az orosházi szolgálatukat 2007. június 17-én, vasárnap 10 órakor kezdődő istentiszteleten zárják le, ekkor áldással köszönünk el a lelkészházaspártól, és életükre, szolgálatukra Isten áldását kérjük az új helyen.

A másfél éve beosztott lelkészként köztünk szolgáló Nánai László Endre tábori lelkészi szolgálatba kerül, az ő szolgálatára is Isten áldását kérjük!

Összeállította:
RIBÁR JÁNOS

Politizálhat-e az egyház?

Napjainkban sokszor találkozunk ezzel a kérdéssel! Am épp ezzel összefüggésben fel kell tenni a kérdést, hogy mi a politika? Az emberek mindennapi problémájával foglalkozó események sorozata. Olyan dolgokról van szó, amelyeknek közvetlenül hatásuk van mindennapi életünkre. Például ilyen kérdés a kórházak bezárása, az egészségügy helyzete stb. Bármit mondjanak is egyesek, ezek olyan kérdések, melyek mellett nem mehetünk el szó nélkül, és ehhez az egyházaknak is illendő hozzászólniuk!

Sajnálatos, s megjegyezendő, hogy még mindig ott tartunk – olvasva a napi sajtó tetemes részét, hallgatva a közszolgálatnak mondott rádiót, nézve a tévécsatornák egy részét –, hogy nem is ritkán találkozunk olyan megnyilatkozásokkal, amelyek tagadják az egyházak, a kereszténység tanítását, a tízparancsolatot, pedig ezek megcáfolhatatlan igazságok. Sajnos még mindig előfordul olyan galádság, hogy ezeket a szent dolgokat – fe-

lelőtlenül – népbutításnak nevezik. S persze az egyházak felelős embereinek kötelessége ezekre reagálni, felelni. Ha pedig ezekre felelnek, akkor óhatatlanul is az ún. politika talajára érnek. Ugyanis ha nem válaszolnának a durva támadásokra, akkor meg olyanok lennének, mintha cölöpökhöz lennének kötözve, és az a benyomás keletkezhetne, hogy azt tesznek velük, amit akarnak. Különös egyesek felfogása, hiszencsak a jobboldali politizálást kifogásolják. Pedig a Parlamentben olyan lelkész is van, aki baloldali képviselő. Azt a politizálást nem kifogásolják. Ráadásul ez az illető még a kórházak bezárásának törvényét is megszavazta.

Egy biztos: mindenkinek joga van a véleményét elmondani. Még a szervezettek, egyházak vezetőinek is. Sőt: kötelességük! Mert – igaza van Babits Mihálynak – „vétkesek közt cinkos, aki néma.”

CZIKORA LAJOS

A Júdás-kérdés

A Bibliában is mondja Jézus: *kell*, hogy eláruljassék az Emberfia, de jaj annak, aki elárulja. Milyen különös. Hát hol itt az igazság? – kérdezzük. Lehetett volna a tizenkettő közül valaki más is. Ismeritek ezt a döbbenetes Igét, hogy Jézus ott áll az ajtó előtt és kopogtat (Jel 3,20)? Egyszer valaki nagyon jól mondotta, hogy azért kopogtat, mert a szívnek csak belülről van kilincse. Hasonlat ez is, de kifejezi a lényegét. Jézus nem tör be, nem nyit ránk, csak ha mi beengedjük.

Júdás szíve ajtaján az antilélek, a sátán zörgetett. Ő megnyitotta a szívét és ezért oda beléphetett a gonosz; nem Péterébe, nem Andráséba, nem Tamáséba (Tamás csak kételkedett egy darabig) és nem a többiekébe. És megtörtént a nagy miszté-

rium. Júdás átadja Jézust, Jézus átadja magát a kereszten, és azóta mindig kapjuk Isten igéjét és a szentségeket.

Gyakran elmondtam, idéztem Luther-tól, hogy *még az ördög is Isten ördöge*. Még az sem csinálhat mást, mint ami megengedett neki. De hogy *kivel* csinálja, kinek a szívének kopogtat és ki nyitja meg, az megint más kérdés. Mindig kopogtat valakinek a szívének, de nem tehet mást, mint ami megengedett. Az árnyék ott van és ott lehet, ahol a fény nagyon ragyog. De hogy én a fényt követem vagy árnyékban akarok élni, ez már szabad döntésem: múlik...

GYÖKÖSSY ENDRE
Igyekszem (idézet a „Kézfogás a magasból” 12. kötetéből)

Imádkozzunk!

Uram, Te azt mondtad tanítványaidnak, Ti vagytok a világ világossága! Uram, szeretnék világítani! Mert a fény szórja sugarát és így elűzi a sötétséget! Engedd, Uram, hogy fénysugár lehessenek, a Te fényed sugara!

Uram, hadd vigyem az öröm fényét az emberek közé, hiszen én is a Te kegyelmed fényességében élhetek! Világítson életem, hogy a Téged kereső, Hozzád vágyódó lelkek általam Hozzád találjanak! Könyörülj rajtunk, mai tanítványaidon! Ámen!

Egyházfenntartói járulék

Egyetlen EGY százalék!

„Azért így szól a Seregek URa: Gondoljátok meg, mi történik veletek! Sokat vetettetek, de keveset hordtatok be; esztek, de nem fogtok jóllakni; ruházkodtok, de nem fogtok megmelegedni. Aki pénzért dolgozik, mintha lyukas erszénybe rakná a pénzét. Így szól a Seregek URa: Gondoljátok meg, mi történik veletek!” [Hag 1,6–7]

Szeretettel felhívjuk minden kedves testvérünk figyelmét, hogy egyház-
községünk életét a gyülekezet tagjai biztosítják. Jelen újságunkban gyakran közzé tettük már, hogy három bevételi forrásunk van, amelyből élhet a gyülekezet:

1.) Egyházfenntartói járulék: javasolt, szeretettel KÉRT mértéke az évi bevétel 1%-a! (Például: 60 ezer forint a havi bevétel. Ez évente 720 ezer forint, aminek az 1%-a 7200 Ft, amit lehetne több részletben is befizetni! Vagy 60 ezer forint 1%-a 600 Ft, és ha ezt a 12 hónappal megszorozom, akkor ez 7200 Ft-ra jön ki!)

2.) Adomány: tetszés szerint és alkalmanként, amikor valaki külön is szeretné kifejezni a háláját valamilyen személyes ok miatt. S ezen kívül fordul elő még az, amikor céladományt kérünk, ilyen kérésünk idén a toronyra vonatkozik. 230 éves tornyunkat szeretnénk rendbe hozni, tatarozni, ezért kérjük a templom iránti szeretetből fakadó támogatást.

3.) Istentiszteleti perselypénz: minden istentisztelethez persely, idegen szóval offertórium (felajánlás) kapcsolódik.

Minden készsleges adakozónak megköszönjük a gyülekezet iránti szeretetét és készségét, hogy lehetővé teszi az egyházközség életét járulékaival, adományával, istentiszteleti felajánlásával.

Az egyházfenntartói járulékok és az adományok befizetését név szerint tartjuk nyilván, hiszen arról nyugtát is kapnak a befizetők. A választói névjegyzékbe azok tartoznak bele, akik az első két befizetési formát évente és rendszeresen gyakorolják. Egyetlen EGY százalék!

NÉPEGYHÁZI HÍREK

Összeállította: Pleskó Józsefné

KERESZTELÉSEK (3 éven aluli gyermekek)

Hegedűs Zoltán és Bús Ilona fia:
ROLAND ZOLTÁN 2007. április 8.
Tóth László és Szabó Anikó fia:
NOEL 2007. április 8.
Angyal László és Alexy Márta leánya:
PANNI 2007. április 8.
Csörnyei Ákos és Horváth Andrea fia:
HUNOR 2007. április 8.
Dominkó Zsolt és Antal Róberta fia:
ARNOLD 2007. április 8.
Kalácsi Tamás és Szász Katalin leánya:
CSENGE 2007. május 6.
Horváth János és Tóth Ágnes leánya:
BIANKA JÁZMIN 2007. május 6.

ISTEN ÁLDÁSA LEGYEN A GYERMEKEKEN ÉS CSALÁDJUKON!

HÁZASSÁGKÖTÉSEK

Garamvölgyi Gábor és Gaál Andrea 2007. április 28.
Csáki Tibor és Nagy Krisztina 2007. május 5.
Medgyesi Tamás és Kovács Éva 2007. május 12.
Zsibrita Balázs és Bicskei Brigitta 2007. május 26.

ISTEN VEZESSE ÉS IRÁNYÍTSA ŐKET ÉLETÚTJUKON
ÉS SEGÍTSEN MEGTARTANI FOGADALMUKAT!

TEMETÉSEK (2007 március 1.–2007 május 12.)

Fiam Árpádné Újfaluczki Zsuzsanna (90) · Fehér Lászlóné Lukács Margit (92) · Szokodi Sándor (95) · Varró István (77) · Csomós Ferenc Sándor (65) · Nagy Lajos (89) · Sólyom Lajosné Gelegonya Éva (71) · Horváth Antal (41) · Iványi Istvánné Gombkötő Mária (97) · Csizmadia Istvánné Jankó Eszter (98) · Szász Béla (84) · Szabó Józsefné Dobos Magdolna (63) · Tótor Ferencné Sin Ida (75) · Nagy Bálint (81) · Czilik Györgyné Madarász Rozália (84) · Gombkötő István (79) · Horváth Antal (68) · Lengyelvári Józsefné Csizmadia Lenke (84) · Kovács Lajos (86) · özv. Zalai Bálintné Sitkei Katalin (86) · Bús Istvánné Dénes Etelka (84) · Zalai Imre (74) · Ravasz Sándorné Fehér Ida (84) · Csizmadia Istvánné Rozsnyai Erzsébet (78)

A VILÁG PEDIG ELMŰLIK [...] DE AKI AZ ISTEN AKARATÁT CSELEKSZI,
MEGMARAD ÖRÖKKÉ. [1Jn 2,17]

2007 nyara

„Jöjjetek ide, és hallgassátok meg Isteneteknek,
az ÚRnak beszédét!” [Józs 3,9]

- Minden vasárnap 9 órától gyermek-istentisztelet, nyáron is.
- Minden vasárnap 10 órai kezdettel istentisztelet.
- Minden kedden és pénteken reggel 8 órakor reggeli áhítat a gyülekezeti teremben.
- Minden szerdán 18 órai kezdettel bibliaóra.
- Minden csütörtökön 18 órai kezdettel istentisztelet a gyülekezeti teremben.
- Minden szombaton 18 órakor ifjúsági összejövetel.
- Minden kedden és csütörtökön 14 órától a Fénysugár Klub várja tagjait a nyáron is.

ADOMÁNYOK AZ „OROSHÁZI HARANGSZÓ” ÚJSÁGRA

2007 március 1.–2007 május 12.

Jankó Lajosné (Kardoskút)	2000 Ft
Mórocz Antal (Kardoskút)	1000 Ft
Németh Ferencné (Kelet u.)	1000 Ft
Németh Ferencné (Képesy J. u.)	2000 Ft
Herczeg Jánosné	1000 Ft
Kovács Lajos és neje	500 Ft
Kátai Mihályné	1000 Ft
Csizmadia István és neje	5000 Ft
Bérczes Elemér és neje	2000 Ft
K. Tóth László	1000 Ft
Németh Bálintné	1000 Ft
Szabó Jánosné	500 Ft
Csepregi Imre	500 Ft
Németh János és neje	500 Ft
Dr. Horváthné Csepregi Terézia	1000 Ft
Csehi Józsefné	1000 Ft
Dimák Attila	1000 Ft
F.-né Szita Margit (Budapest)	500 Ft
Dr. Szabó Imre (Zsámbék)	5800 Ft
Kunos Lajosné	1000 Ft
Horváth Kálmánné	2000 Ft
Tompa Pál	1500 Ft
Ádám Bálintné (Kardoskút)	1000 Ft
Gyömrei Antal (Kardoskút)	1000 Ft
Czikora Lajos és neje (Kardoskút)	2000 Ft
Vári Szabó Lajosné	500 Ft
Marosvári Istvánné	1000 Ft
Verasztó Józsefné	1000 Ft
Evangelikus Általános Iskola és Gimnázium	4000 Ft
Dr. Kocsondi Györgyné	1000 Ft
Szabó Erzsébet	4000 Ft
Rucz Mihályné	2000 Ft
Hajdú Géza (Budapest)	5000 Ft
Karkus Zsuzsanna	500 Ft
Kiss Ferenc	2000 Ft
Papp Vilmosné	1500 Ft
Darabos Mátyásné (Szentetornya)	1000 Ft
Berta Sándorné	1000 Ft
Dr. Domonkosné Ujj Veronika	3000 Ft
Bencze Géza és neje	4000 Ft
Éliás Dávid	2000 Ft
Tóth Sándorné	1000 Ft
Bánki H. Jolán	1000 Ft
Nagy Rudolfné	500 Ft
Bánki H. Ferencné (Belgium)	1000 Ft
Király Béla	2000 Ft
Fülei Lajosné (Kecskemét)	1000 Ft
Török Lajos	1000 Ft
Nemes Endréné	1000 Ft
Tóth László (Szeged)	2000 Ft
Dr. Kiss A. Sándor (Szeged)	2000 Ft
Kunos Zoltán	2000 Ft
Petőné Rácz Erzsébet (Budapest)	1000 Ft
Szikora Józsefné	3000 Ft
Zsíros Ibolya	2000 Ft
Tóth Imre és családja	5000 Ft
Dr. Gulyás Mihályné	2000 Ft
Dr. Rusznák Jolán	5000 Ft
Szász Antal	1000 Ft
Farkasné Tóth Mariann (Szeged)	1000 Ft
Kovács Tiborné és Timea	1000 Ft
Dr. Sztopa Emil és Jankó Katalin (Vancouver, Kanada)	5000 Ft
Baranyai Béla (Hódmezővásárhely)	2000 Ft
Apagyiné Gáspár Jolán és Gáspárné Holeccka Jolán	5000 Ft
Név nélkül, de Istennél tudva lévő 9 testvértől	8100 Ft

Orosházi
HARANGSZÓ

Kiadja: az Orosházi Evangélikus Egyházközség (5900 Orosháza, Thék E. u. 2.) ·
Felelős kiadó: Ribár János lelkész, esperes és Koszorús Oszkár egyházmegyei fel-
ügyelő · **Tördelőszerkesztő:** Szatmári László · **Nyomtatás:** Iniciale Bt., Orosháza